GEMEENTE Kaag en Braassem

OMGEVINGSVISIE KAAG EN BRAASSEM

GEMEENTE Kaag en Braassem

VERSIE 2024 IS VASTGESTELD OP N.T.B.

Deze publicatie betreft een tweede (gedeeltelijke) herziening van de Omgevingsvisie.
De wijzigingen zijn beschreven in het bijgevoegde wijzigingsdocument.

Foto voorpagina: R. Looijenstein

Inleiding

De samenleving verandert. We zien vergrijzing, grotere culturele diversiteit, een veranderende arbeidsmarkt, een groter verschil in gezondheid en persoonlijke voorkeuren, specifieke zorg, nieuwe woonvormen, een veranderend klimaat. We zien een gemeente die meer taken en verantwoordelijkheden krijgt, die vaker regionaal samenwerkt. We zien gemeenschappen en dorpen initiatief nemen: energiecoöperaties die worden opgericht, sportverenigingen die meer dan een sportclub zijn.

Deze veranderende samenleving vraagt om een gemeente die mee verandert. Een gemeente die niet afwacht, maar zelf alvast aan de slag gaat om er tijdig klaar voor te zijn en vernieuwing in gang zet. Het vraagt ook om een gemeente die midden in de samenleving staat en die weet wat er speelt. Bijvoorbeeld door een stap naar voren, opzij of achteren te zetten om zo ruimte te bieden aan alles wat er in onze gemeente gebeurt en kan gebeuren. Door de krachten te bundelen met inwoners, ondernemers en organisaties, kunnen we samen de ambities en opgaven voor de toekomst oppakken.

Een brede omgevingsvisie als antwoord op de veranderende samenleving

De veranderende samenleving is terug te zien in onze omgevingsvisie. In deze brede visie verbinden we de fysieke leefomgeving en het sociale domein aan elkaar. En vanuit deze visie geven we, waar het kan, zoveel mogelijk de regie aan onze inwoners en professionals. In Kaag en Braassem zijn we daar al eerder mee aan de slag gegaan, bijvoorbeeld met de Maatschappelijke Ruimtelijke Structuur Visie (MRSV) en de Maatschappelijke agenda (MAG). We onderscheiden ons al jaren door steeds te vernieuwen. Met de omgevingsvisie borgen we wat goed gaat en zetten we in op verdere vernieuwing en ontwikkeling waar dit nodig is.

De afgelopen jaren hebben we kritischer gekeken naar onze rol als gemeente. Op een aantal onderdelen maken we steeds meer de beweging van beleidsbepaler naar partner. Dit is niet alleen terug te zien in onze sturing maar ook in deze brede omgevingsvisie.
We sturen op wat we willen bereiken, op doelen en resultaten. De uitvoering en hoe de doelen en resultaten bereikt worden, laten we zo veel mogelijk over aan inwoners en professionals. We geven per onderwerp de opgaven weer en welke doelen we op deze opgaven willen bereiken.

Foto: A. Hogenboom

Met de omgevingsvisie willen we samenwerking verder uitdragen en stimuleren tussen organisaties, inwoners en gemeente. Samenwerken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid, maar ieder vanuit zijn eigen rol. Deze rol kan per opgave, per thema of per taak verschillen. Om dat zo goed mogelijk inzichtelijk te maken, hebben we bij de opgaven in de omgevingsvisie ‘klokken’ geplaatst. De wijzers van de klok geven aan hoe de gemeente haar eigen rol ziet. Het uitgeven van een paspoort is bijvoorbeeld een taak van de gemeente. Maar het onderwerp biodiversiteit is juist een onderwerp waar iedereen een rol in heeft. Welke rol de gemeente pakt geeft tegelijkertijd ook aan welke rol is weggelegd voor de inwoners en de professional.

We maken onderscheid in de volgende rollen die wij als gemeente kunnen innemen:

- **Presterende overheid**

Een gemeente in de rol van presterende overheid richt zich op het leveren van efficiënte en effectieve diensten aan haar inwoners. Dit houdt in dat de gemeente zich toelegt op het leveren van kwalitatief hoogwaardige basisvoorzieningen, zoals onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur en openbare veiligheid. Als presterende overheid streeft de gemeente naar het behalen van meetbare resultaten en het verbeteren van de levenskwaliteit van haar burgers. Ze investeert in de ontwikkeling van haar ambtenaren, stimuleert innovatie en werkt aan het continu verbeteren van haar processen om zo de prestaties te optimaliseren.

- **Samenwerkende overheid**

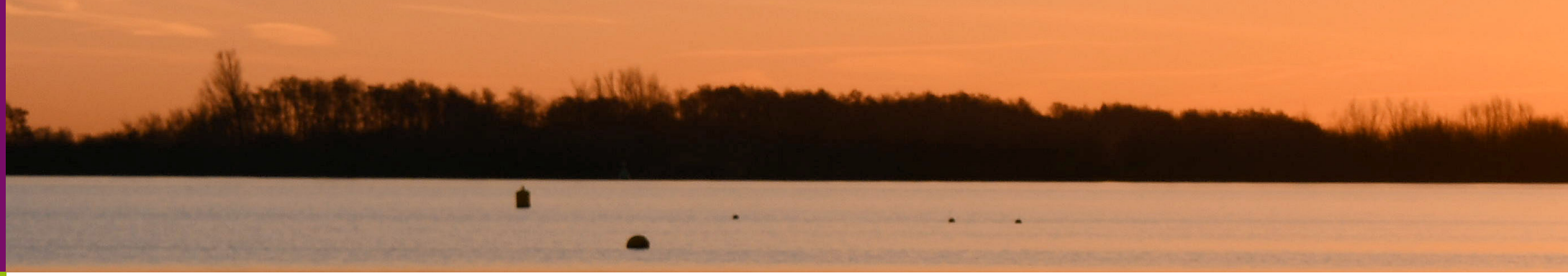
In de rol van samenwerkende overheid erkent de gemeente dat veel vraagstukken en uitdagingen niet op zichzelf kunnen worden opgelost. De gemeente zoekt actief naar partnerschappen en samenwerkingsverbanden met andere gemeenten, overheidsinstanties, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners. Door de krachten te bundelen, kan de gemeente meer impact hebben en gezamenlijk oplossingen vinden voor complexe problemen. Als samenwerkende overheid neemt de gemeente een faciliterende rol aan, waarbij ze netwerken creëert en stimuleert, kennis deelt en gezamenlijke doelen nastreeft.

- **Participerende overheid**

De rol van participerende overheid houdt in dat de gemeente actief burgers betrekt bij het beleidsvormingsproces en besluitvorming. De gemeente ziet inwoners, bedrijven en professionals als waardevolle bronnen van kennis, ervaring en creativiteit en betrekt hen bij het identificeren van problemen, het ontwikkelen van oplossingen en

Foto: A. de Haas

het bepalen van prioriteiten. Dit kan gebeuren via verschillende participatievormen, zoals inspraakbijeenkomsten, burgerpanels, online platforms en co-creatieprocessen. Door inwoners te betrekken, vergroot de gemeente de legitimiteit van haar besluiten en draagt ze bij aan een actieve en betrokken lokale samenleving.

- **Rechtmatige overheid**

Een gemeente in de rol van rechtmatige overheid richt zich op het waarborgen van de rechtmatigheid en integriteit van haar handelen. De gemeente zorgt ervoor dat haar beleid en uitvoering voldoen aan wet- en regelgeving, en dat de financiële middelen rechtmatig worden besteed. De gemeente hanteert transparante procedures, voert gedegen controles uit en treft waar nodig maatregelen. Als rechtmatige overheid zorgt de gemeente voor een verantwoorde omgang met belastinggeld. Door te handelen volgens de geldende regels en normen versterkt de gemeente het vertrouwen van haar inwoners en andere belanghebbenden.

De wijzers geven weer welke van de vier genoemde rollen de gemeente voor zichzelf ziet weggelegd bij het betreffende thema. Daarin kan men twee wijzers onderscheiden: een grote en een kleine. In de praktijk zien we namelijk vaak dat de gemeente niet één maar twee of meerdere rollen heeft. De grote wijzer staat voor de dominante rol die de gemeente nu heeft. De kleine wijzer illustreert een tweede rol die er wel is, maar minder dominant aanwezig is. Een eventuele pijl geeft aan in welke richting wij ons zelf zien bewegen de komende jaren. Daarbij houden we rekening met de mogelijkheid dat er nieuwe opgaven bij kunnen komen, dat uitdagingen kunnen veranderen of dat inwoners of professionals het initiatief willen nemen op een opgave waar dit voorheen niet het geval was. Dit houdt in dat de rol, en daardoor de wijzer van de klok, niet vaststaat.

Omgevingsvisie is een levend document

Met de omgevingsvisie willen we iedereen in Kaag en Braassem laten zien dat we een gemeente zijn die de wens heeft om samen te werken, verbinding te zoeken en midden in de samenleving te staan. Het is niet zomaar een technisch beleidsstuk, het is een levend document dat we met elkáár gemaakt hebben.

Ondanks alle inzet, input, meningen en feedback die we hebben mogen ontvangen van ‘buiten’ het gemeentehuis, is er het besef dat de omgevingsvisie nog niet van Kaag en Braassem is: het is nu nog vooral een document van de gemeente. Maar we hebben wel de wens en de hoop dat de omgevingsvisie met de jaren, stapje voor stapje, een levend document wordt. Van heel Kaag en Braassem.

Foto: A. Hogenboom

Als de omgevingsvisie is vastgesteld, gaan we dus gewoon verder met het werk. De omgevingsvisie is een ‘groeidocument’ dat, net als de samenleving, steeds mee verandert. Daarom zullen we de omgevingsvisie steeds een beetje bijstellen. Daar hebben we iedereen bij nodig: ondernemers, jonge ouders, mantelzorgers, boeren, ouderen, onderwijzers en juist ook de jeugd.
Zij weten allen het beste wat er speelt in de gemeente. Doe daarom met ons mee, laten we samen die topprestatie leveren. Zij aan zij maken we onze gemeente elke dag een stukje mooier!

Samen met organisaties, professionals, ondernemers en inwoners

De basis van de omgevingsvisie hebben wij samen met organisaties en inwoners opgesteld. De titel van de Samenwerkingsagenda: ‘Maak meedoen mogelijk’ zegt het al en spreekt immers van ‘invloed aan de voorkant, en verder’.

We zijn destijds gestart vanuit bestaande stukken en informatie. De wereld is namelijk niet nieuw en over een hoop thema’s is al samen met inwoners en organisaties nagedacht bij het opstellen van de MRSV en de Samenwerkingsagenda. We hebben gecontroleerd op actualiteit, veranderingen in data en aansluiting bij externe ontwikkelingen. Vervolgens hebben we een informatiecampagne gehouden om mensen te informeren en uit te nodigen om mee te denken. Alle input is samengevoegd tot een eerste concept omgevingsvisie, dat weer besproken is met inwoners, organisaties en de gemeenteraad. Na de formele inspraakperiode zijn zienswijzen verwerkt in een nota van beantwoording.

De eerste versie van de Omgevingsvisie is in oktober 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.

Inmiddels zijn we weer een aantal jaar verder en is er veel veranderd. Denk bijvoorbeeld aan de veranderingen door de coronapandemie, maar ook een nieuwe gemeenteraad met nieuwe ambities. Dit betekent dat onze visie mee dient te bewegen met de veranderingen en ontwikkelingen die spelen binnen onze gemeente en samenleving. Om in te kunnen spelen op actualiteiten en een continue veranderende omgeving zal de omgevingsvisie met enige regelmaat worden bijgesteld. Het bijstellen zal periodiek plaatsvinden zodat onze inwoners en organisaties weten wanneer de omgevingsvisie wordt aangepast en wanneer hierop valt te anticiperen. Het periodiek bijstellen zal gelijklopen met de raadsperiode, waarbij de omgevingsvisie tweemaal in een raadsperiode van vier jaar wordt bijgesteld. Het jaar voor de verkiezingen zal een analyse plaatsvinden van de omgevingsvisie

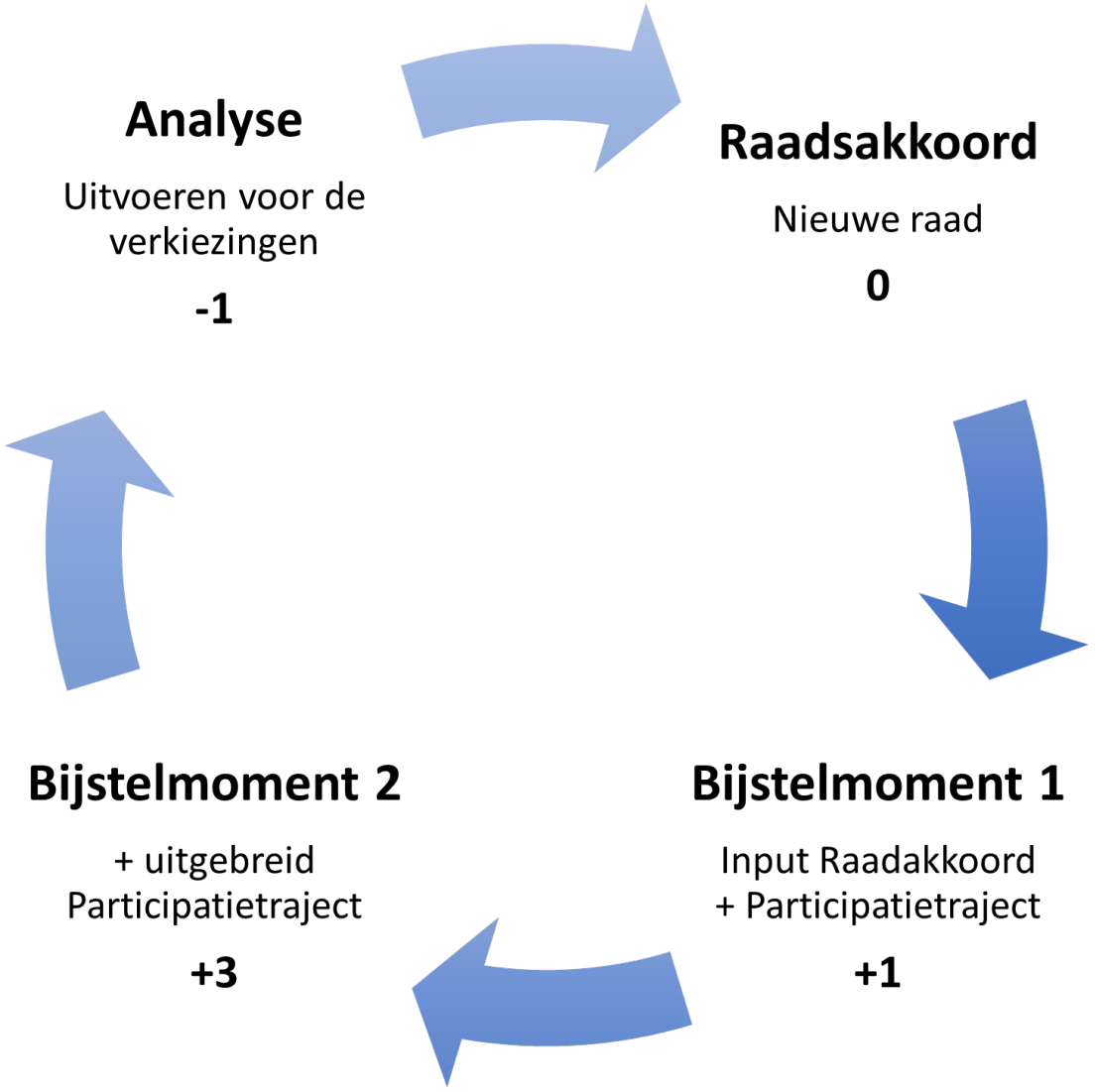
om te kijken waarop geactualiseerd dient te worden, welke doelen zijn behaald en welke nieuwe opgaven op ons afkomen. Het jaar na de verkiezingen vindt een bijstelling plaats om de omgevingsvisie in lijn te brengen met het raadsakkoord. Op bepaalde thema's kan gekozen worden om te participeren, in deze visie is dat bijvoorbeeld gebeurd op het nieuwe thema recreatie. In jaar drie van de raadsperiode zal een uitgebreider participatietraject plaatsvinden om zo input te verwerken die is opgehaald bij inwoners, professionals en bedrijven. Er kan dan bijvoorbeeld worden gekozen om thema's en hoofdstukken anders in te delen. In deze bijstelling van de omgevingsvisie is gekozen om de hoofdstukken te actualiseren daar waar zij zijn ingehaald door de actualiteit. Op drie thema's is gekozen om een verdere verdiepingsslag te maken, het gaat om de volgende thema's:

- Wonen
- Land- en tuinbouw
- Recreatie en toerisme

Hiernaast treft u een schematische weergave van de cyclus van de Omgevingsvisie die wij voorstellen.

Leeswijzer

De omgevingsvisie is opgedeeld in een aantal grote thema's, bijvoorbeeld gezondheid, duurzaamheid en natuur. Binnen die thema's is een aantal opgaven geformuleerd. Die worden toegelicht en eventuele doelen worden daarbij benoemd. Bij elk thema staat een (eerdergenoemde) klok, waarop te zien is wat de rol van de gemeente is. Verder hebben we de gemeente in vier gebiedstypen ingedeeld. Voor de verschillende gebieden hebben we kenmerken en waarden bepaald, zodat het voor iedereen duidelijk is hoe zo'n gebied eruit ziet en wat het beeld voor de toekomst is. Van elk dorp in onze gemeente is een kort perspectief gemaakt.

Analyse
Uitvoeren voor de verkiezingen
-1
Raadsakkoord
Nieuwe raad
0
Bijstelmoment 1
Input Raadakkoord
+ Participatietraject
+1
Bijstelmoment 2
+ uitgebreid Participatietraject
+3

Inhoud

Inleiding	3
1. Samenwerking in en aan Kaag en Braassem	11
2. Energie & Grondstoffen in Kaag en Braassem	17
3. Natuur, water en lucht in Kaag en Braassem	25
4. Wonen in Kaag en Braassem	37
5. Gezonde economische ontwikkeling in Kaag en Braassem	49
6. Recreatie in Kaag en Braassem	57
7. Sociaal Kaag en Braassem	63
8. Mobiliteit in Kaag en Braassem	71
9. Veilig Kaag en Braassem	79
10. Gebiedstypen	85
Bijlage 1. Wijzigingendocument omgevingsvisie en gebiedsgerichte programma's	

1 Samenwerking in en aan Kaag en Braassem

In Kaag en Braassem wonen en werken niet alleen agrariërs, onderwijzers, topsporters, juristen en groenspecialisten maar alle mogelijke beroepen zijn vertegenwoordigd. Mensen dus met unieke vaardigheden, met uiteenlopende soorten ervaring, met specifieke kennis. Mensen die op verschillende manieren willen bijdragen aan hun eigen omgeving, die eigenaarschap en verantwoordelijkheid wensen en nemen, die initiatieven laten ontstaan. Er worden steeds meer ideeën en projecten uitgevoerd waar de gemeente (bewust) een (zeer) beperkte rol heeft en er zijn initiatieven gestart die volledig buiten de gemeente om worden georganiseerd. Een klein deel van onze inwoners wil zelfs taken van de gemeente terug of wil deze overnemen. Maar er zijn ook thema's waar inwoners een beperkte rol voor zichzelf zien en waarvan ze vinden dat de gemeente voornamelijk aan zet is. Dit geldt bijvoorbeeld voor veiligheid, handhaving en toezicht (volgens 35% van het inwonerspanel).

Wij willen als gemeente onze inwoners de ruimte bieden, zodat zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheid kunnen meewerken aan een breed gedragen en goed antwoord op vraagstukken die in de eigen omgeving spelen. Dit vraagt flexibiliteit, ruimte voor verschil, durf en ook het besef dat het niet altijd gemakkelijk zal gaan. Samenwerking is maatwerk en de rol van de gemeente is afhankelijk van de rol die inwoners en/of samenwerkingspartners (willen) pakken. Het is dynamisch en verschilt per dorp, per buurt, per samenwerkingspartner, per opgave en per project.

Dit is een uitdaging voor de gemeente want inwoners zijn tot nu toe niet onverdeeld blij met de samenwerking: maar 9% van de respondenten van het inwonerspanel (2019) is (zeer) tevreden over de manier waarop wij inwoners betrekken bij onze plannen; 42% is (zeer) ontevreden. Deze ontevredenheid geldt overigens niet alleen voor Kaag en Braassem: Nederlanders geven de samenwerking met hun gemeente gemiddeld een krappe voldoende (via www.waarstaatjegemeente.nl).

Er is dus wat te verbeteren! Daarom heeft de gemeenteraad in haar Raadsakkoord 2022 –2026 in het hoofdstuk Participatie en Communicatie stevige ambities benoemd in de samenwerking tussen inwoners en gemeente.. Om alvast meer inzicht te geven over wat mensen van de gemeente in de toekomst kunnen verwachten, is in de omgevingsvisie per thema aangegeven welke rol wij voor onszelf zien.

Foto: J. Kret

ACHTERGROND

Onze inwoners willen betrokken worden bij plannen en besluiten van de gemeente

Hierin telt 'hoe dichter bij huis, hoe groter de betrokkenheid'. Van onze inwoners wil:

- 79% betrokken worden bij plannen voor eigen straat/buurt;
- 77% betrokken worden bij plannen voor het eigen dorp;
- 38% betrokken worden bij plannen voor geheel Kaag en Braassem; en
- 32% betrokken worden bij strategische onderwerpen en/ of visietrajecten.

Daar waar inwoners betrokken willen worden, willen zij voornamelijk geïnformeerd worden zonder actieve betrokkenheid (69% van de respondenten van het inwonerspanel), wil 68% geraadpleegd worden, wil iets meer dan een kwart (27%) de gemeente graag adviseren, wil een klein groepje (6%) samen met de gemeente projecten ontwikkelen en uitvoeren en zijn er enkelen (3%) die graag zelf het initiatief nemen.

Onze inwoners willen vooral meedenken

Uit het inwonerspanel blijkt dat er grote verschillen zijn over hoe inwoners betrokken willen worden:

- 77% wil meer samen denken;
- 55% wil meer samen besluiten;
- 23% wil meer samen doen; en
- 2% wil niet meer samenwerken.

Uit bovenstaande resultaten komt een bepaalde bereidwilligheid onder de inwoners naar voren om meer betrokken te worden bij plannen. Dit wordt nog eens versterkt door de uitkomst dat 67% van de respondenten uit het inwonerspanel aangeeft, de gemeente te willen helpen wanneer de gemeente om hulp zou vragen; 2% geeft aan dit niet te willen en de overige 31% weet niet of ze zouden willen meehelpen.

De manier waarop inwoners willen samenwerken is vooral digitaal. Zo geeft 90% van de respondenten aan dat zij digitaal geraadpleegd willen worden door de gemeente en laat 86% van de respondenten weten dat ze de gemeente digitaal willen adviseren. Een inwonersbijeenkomst is minder geschikt voor het raadplegen (39% van de respondenten geeft dit aan). Voor het adviseren van de gemeente is een bijeenkomst dan wel weer geschikt, aldus 63% van het inwonerspanel.

GEWENSTE BEWEGING

De gemeente is van de inwoners en organisaties

De gemeenschappen in Kaag en Braassem zijn Kaag en Braassem. In eerste instantie is de gemeente er, als één enkel tandwiel in groot klokwerk, voor die gemeenschappen. Een belangrijk maar niet altijd noodzakelijk tandwiel: het klokwerk kan namelijk soms ook blijven draaien omdat er heel veel dingen gebeuren buiten het gemeentehuis om. Initiatieven en samenwerkingen waar de gemeente geen weet van heeft. Zo zorgen agrariërs, onderwijzers, juristen, timmermannen, vrijwilligers en groenspecialisten er bijvoorbeeld voor dat verenigingen kunnen bloeien. Verenigingen geven, doordat zij activiteiten organiseren, invulling aan de eigen gemeenschap. Dit betekent dat er ook een aantal dingen zijn die ver bij het gemeentehuis vandaan moeten blijven, waar wij als gemeente geen enkele rol in hebben en waaruit het principe vloeit dat het eigenaarschap moet liggen bij de rechtmatige eigenaar, de gemeenschap.

Samenwerking is geen doel op zich

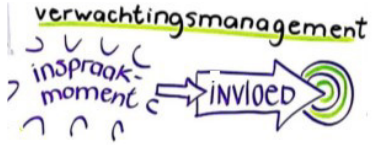
Samenwerken is een middel om ervoor te zorgen dat we een goed en breed gedragen resultaat realiseren. Per opgave en situatie organiseren we een op maat gemaakte manier van samenwerken. Dit kan variëren van informeren, tot samen denken, samen doen of zelfs overlaten.

Inwoners/belanghebbenden worden (volgens het principe van participatief werken) in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij beleidsvorming en -uitvoering om zo mee te beslissen of mee uit te voeren

Vanzelfsprekend heeft de gemeente ook taken en verantwoordelijkheden waarmee de gemeente vooral zelf aan de slag moet gaan. We zoeken hierbij wel zo veel mogelijk de samenwerking met inwoners en organisaties op het moment dat er wat ‘te kiezen, te beslissen en te samenwerken valt’. Daar waar wij tijd en energie van derden vragen, moet er op korte termijn een actie kunnen plaatsvinden en anders een helder beeld van de verwachtingen geschetst worden. We zoeken geen samenwerking op als er niets te kiezen is of wanneer er (bijvoorbeeld wettelijk) geen ruimte is voor inbreng.

We staan open voor initiatieven uit de samenleving en we zijn duidelijk naar initiatiefnemers wat zij van ons kunnen verwachten

Inwoners kunnen ideeën hebben waar wij als gemeente voor nodig zijn. Elk idee is anders en vraagt om een andere samenwerking. Onze rol en de ruimte voor initiatieven verschilt daarom ook per opgave en vaak zelfs per initiatief. Daar waar mogelijk bepalen wij onze rol zo snel en helder mogelijk. Daar waar dit geen wettelijk vastgelegde rol is, kijken we wat inwoners en organisaties zelf kunnen en willen en wat redelijk is.

Foto: K. van As

Aan de hand daarvan, en op grond van de link met onze opgaven bepalen we welke rol voor de gemeente passend is. Dit is dynamisch en niet in beton gegoten. Tijdens het proces blijven wij over de rol van de gemeente nadenken en passen wij deze in samenwerking en in overleg met inwoners en organisaties aan waar dat nodig of mogelijk blijkt te zijn. In de omgevingsvisie geven wij al zoveel als mogelijk duidelijkheid over de rol die de gemeente voor zichzelf zien bij de genoemde opgaven. Het inzicht in de rol die de gemeente voor zichzelf ziet geeft inwoners en organisaties helderheid over wat zij van de gemeente mogen verwachten.

Kaag en Braassem wil een actieve en vernieuwende koers op het gebied van participatie varen

In Kaag en Braassem stimuleren we nieuwe initiatieven en nieuwe vormen van participatie. Denk bijvoorbeeld aan experimenteren met inwoners meer zeggenschap geven door een initiatievenfonds en dorps- en burgerbegrotingen te gebruiken. In Kaag en Braassem willen we vernieuwend zijn omdat we willen blijven leren en uiteindelijk beter willen worden in Samenwerken. Dit leer je door te doen.

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

- **‘Hoe meer mensen hoe meer meningen. En dus hoe meer deelnemers hoe meer conflicterende ideeën en soms ook belangen.’**

We gaan conflicten niet uit de weg en begrijpen dat een conflict ook het resultaat is van betrokkenheid. We proberen deze betrokkenheid daar waar mogelijk in te zetten om te komen tot een breed gedragen uitvoering. Aan de voorkant denken we wel goed na over wie de stakeholders zijn, en wie op welke manier mee participeert of wordt geïnformeerd. We zorgen voor heldere verwachtingen waarbij voor alle deelnemers duidelijk is welke mate van invloed wanneer mogelijk is.

- **‘Samenwerking werkt alleen als je elkaar kan vinden’**

We Kijken naar (nieuwe) instrumenten die we inzetten om de samenwerking met inwoners en organisaties beter vorm te geven. We benutten de kansen die digitalisering biedt maar maken een bewuste keuze tussen digitaal en fysiek, passend bij het onderwerp. We kijken per opgave/ project welke instrumenten het beste aansluiten bij de doelgroep.

Foto: N. Bartels

- **Eigenaarschap ligt daar waar het hoort**

Het eigenaarschap organiseren we waar nodig daar waar het hoort, daar waar het volgens de gemeenschap en de gemeente het beste past en het meeste oplevert. Mensen hebben de neiging om dingen die zij zelf (gedeeltelijk) gecreëerd of gemaakt hebben, meer te waarderen dan dingen die door anderen gemaakt of ontworpen zijn. En dat wat van jezelf is, daar ben je zuinig en trots op.

- **Niets is zo ongelijk als de gelijke behandeling van ongelijken**

Samenwerking is maatwerk en de rol van ons als gemeente is afhankelijk van de rol die samenwerkingspartners (willen) pakken. Per situatie, per dorp, per buurt, per vraagstuk, per organisatie bekijken wij samen welke rol wij zouden moeten hebben. Het toepassen van dit principe vraagt om ruimte voor verschil, ruimte voor maatwerk, ruimte voor een specifieke aanpak.

REGIO

Elke gemeente in Nederland maakt een omgevingsvisie. Sommige gemeenten maken een beknopte visie, anderen juist een uitgebreid stuk. Toch komen in de meeste omgevingsvisies een aantal dezelfde onderwerpen terug. Zoals natuur, wonen, mobiliteit, openbare ruimte en economie. Deze onderwerpen overstijgen boven de gemeentegrenzen. Een weidevogel kijkt niet in welke gemeente zij broedt en de wegen stoppen niet aan de gemeentegrens. Daarom vindt er tussen (buur)gemeenten onderling overleg plaats over elkaars omgevingsvisie en met name de regionale onderwerpen. Ook wij hebben met veel omliggende gemeenten overlegd en samengewerkt. Zo hebben we in Holland Rijnland gewerkt aan de Regionale Omgevingsagenda. Holland Rijnland bestaat uit 13 gemeenten om ons heen: Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude. In de kern bespreekt de Regionale Omgevingsagenda hoe op een integrale wijze ruimte vragende functies en toekomstige opgaven een plek kunnen krijgen in onze regio. Een gezamenlijke visie helpt ons in de lobby met andere overheden zoals de provincie of het Rijk.

Foto: A. de Haas

Een ander voorbeeld van het gezamenlijk werken is dat we regionale opgaven goed in beeld hebben en de informatie van de verschillende onderwerpen als onderliggende kennis gebruikt kan worden voor ieders omgevingsvisie. Omdat onze visie een groeidocument is, kan de informatie die we regionaal op doen worden gebruikt in de volgende Omgevingsvisie.

Naast de samenwerking in Holland-Rijnland is er ook regelmatig contact met de Rijn- en Veenstreek, met de gemeenten Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn. In de overleggen is kennis uitgewisseld en in hoeverre onze verschillende documenten op elkaar aan sluiten. Het is belangrijk te noteren dat de regionale samenwerking van belang is, ook als het gaat om de omgevingsvisie. Een aantal onderwerpen spelen in veel van onze omliggende gemeenten. Door die terug te laten komen in de verschillende visies, ontstaat de mogelijkheid een gezamenlijke aanpak op te zetten. Bijvoorbeeld op het gebied van biodiversiteit, of mobiliteit.

Tot slot, onze omgevingsvisie is ook gelijk ons visitekaartje aan de rest van de regio. In onze visie staan onze ambities en opgaven, welke kant wij met onze gemeente op willen gaan. Het kan als leidraad gelden in de regionale gesprekken die op ambtelijk en bestuurlijk niveau gevoerd worden. Na het vaststellen van de omgevingsvisie zullen de regionale overleggen en samenwerking niet stoppen. Integendeel. Iedere gemeente stelt nu een omgevingsvisie op, waarin de focus vaak wat meer op de eigen gemeente zal liggen. Omdat we te maken hebben met regionale opgaven, zal de inhoud van de verschillende omgevingsvisies een rol gaan spelen en eventueel uitgebreid of aangepast worden.

2 Energie & Grondstoffen in Kaag en Braassem

In Kaag en Braassem werken we samen aan een duurzame gemeente. Vrijwel iedereen uit het inwonerspanel van Kaag en Braassem (84%) vindt dat we aan de slag moeten met het thema duurzaamheid. Een grote meerderheid van hetzelfde panel (73%) geeft bovendien aan dat niet alleen de gemeente, niet alleen de inwoners en niet alleen de (agrarische) bedrijven aan de slag zouden moeten: We moeten allemaal onze schouders onder de verschillende duurzaamheidsopgaven zetten. Met duurzaam bedoelen we in dit hoofdstuk het besparen van energie, het zelf opwekken van groene stroom, het verminderen van afval en het recyclen en duurzaam gebruik van grondstoffen en materialen. We proberen hiermee samen de uitstoot van fossiele brandstoffen terug te dringen én zo min mogelijk niet-duurzame materialen te gebruiken. Om zo in de toekomst net zoveel schone energie duurzaam op te wekken als dat we zelf gebruiken. Om zo op den duur een circulaire economie te realiseren waardoor een begrip als afval uiteindelijk tot het verleden behoort.

Foto: R.van de Meer

ACHTERGROND

Bewustzijn rondom duurzaamheid stijgt, maar opgaven en uitdagingen blijven groot

Steeds meer inwoners zijn bezig of gaan bewust aan de slag met duurzaamheid. Vooral met het treffen van energiebesparende maatregelen, het opwekken van duurzame energie via zonnepanelen en het bewuster omgaan met afval:

- Ondanks de vele nieuwbouw (6% meer woningen) is het energieverbruik van het totale aantal woningen in de afgelopen 6 jaar gedaald met 2,8% (Gemeente en Liander, 2019).
- In 2018 lagen er circa 20.700 zonnepanelen op de daken van de huizen (35% heeft panelen), stallen en bedrijven (Sobolt, 2019).
- In 2018 waren de inwoners van Kaag en Braassem koploper in de Cyclus-regio met gemiddeld maar 117 kilo restafval per inwoner (Cyclus, 2019), een stuk minder dan het landelijk gemiddelde uit 2017 van 179 kilogram (Rijksoverheid, 2019).

Dit zijn mooie en goede cijfers. Maar ze zijn ook hard nodig willen we in de toekomst zelf in ons eigen energieverbruik kunnen voorzien en daarnaast slim en efficiënt omgaan met de producten, materialen en grondstoffen die we gebruiken:

- We kunnen gezamenlijk nog ongeveer tien keer zoveel energie besparen als dat we nu hebben gedaan door onze woningen en bedrijven te isoleren, LED-lampen te plaatsen en oude apparatuur te vervangen (POSAD, 2017).
- Circa 80% van de daken van woningen, stallen, sporthallen en ondernemingen die geschikt zijn voor zonnepanelen, kunnen nog worden bedekt met zonnepanelen (POSAD, 2017).
- Van het totale aantal kilo's afval, 490 kilo voor een gemiddeld Nederlands huishouden per jaar, kunnen we nog 25% slimmer en efficiënter scheiden (Milieu Centraal, 2019).

Meeste energieverbruik door de agrarische sector, woningen en onze voertuigen

In Kaag en Braassem wordt de meeste energie verbruikt in onze agrarische sector (36%), in onze woningen (26%) en in het lokale verkeer en vervoer (24%). De publieke dienstverlening (sportverenigingen, scholen, gemeente) en de commerciële dienstverlening (detailhandel, bouwbedrijven, kantoren) verbruiken een stuk minder: respectievelijk 3% en 6%. De grootste opgaven liggen dus bij onze woningen, onze agrariërs en hoe we onszelf en onze boodschappen verplaatsen.

Afval en recycling

Momenteel zijn er alleen nog maar gegevens beschikbaar over het huishoudelijk afval. Zo weten we bijvoorbeeld dat bijna al onze inwoners (88%) aan afvalscheiding doen en dat 45% vaak probeert zoveel mogelijk voorwerpen en producten te hergebruiken. De komende tijd zullen er meer gegevens moeten komen om inzichtelijk te maken hoeveel en welke materialen, grondstoffen, producten worden gebruikt en hoeveel 'afval' er bijvoorbeeld door bedrijven wordt geproduceerd. We verwachten, op basis van gegevens van de inwoners zelf, dat inwoners in de nabije toekomst (binnen nu en 5 jaar) meer en meer aandacht zullen krijgen hoe duurzaam om te gaan met materialen en grondstoffen.

Grootste opgaven voor een duurzaam Kaag en Braassem zien we in:

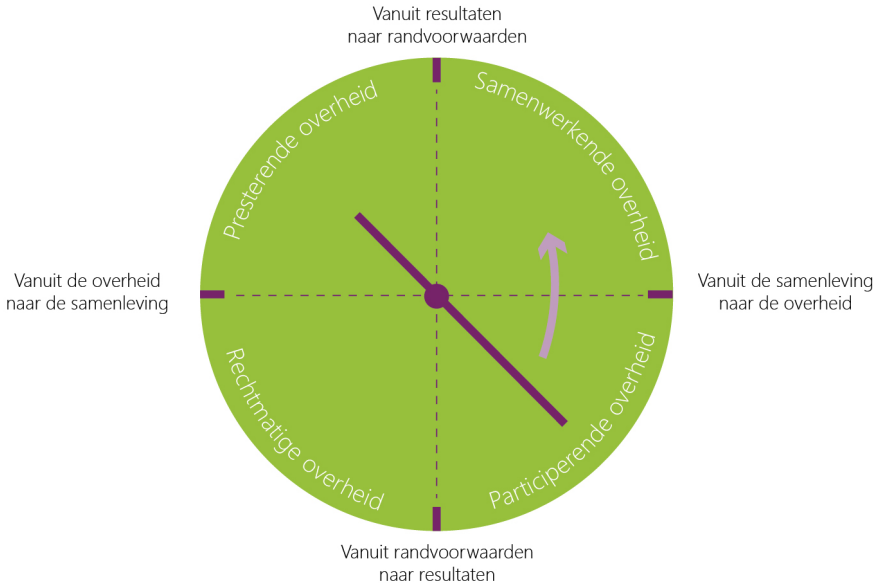
- de toekomstige energievraag (warmte, elektra en brandstof) en bijbehorende infrastructuur betaalbaar te verduurzamen;
- het werken richting een circulaire economie waarin er geen sprake meer is van afval en we steeds meer duurzaam geproduceerde, hernieuwbare grondstoffen en materialen gebruiken.

Foto: T.Geevers

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

Maar een zeer klein deel van het daadwerkelijke energieverbruik en het gebruik van fossiele, niet hernieuwbare en zeldzame materialen en grondstoffen komt voor rekening van de gemeente. Met andere woorden: de directe invloed van de gemeente in beide opgaven is beperkt. Dit betekent echter niet dat gemeente een beperkte rol heeft in de energietransitie en het realiseren van een circulaire economie:

- De gemeente zal ervoor moeten zorgen dat de eigen bedrijfsvoering steeds meer duurzaam, circulair en energieneutraal is (presterende overheid).
- Waar nodig zal de gemeente aansluiten en ondersteuning bieden bij initiatieven van inwoners, ondernemers, agrariërs en anderen om de eigen gemeenschap, de eigen (sport)vereniging of de eigen bedrijfsvoering energieneutraal en circulair te maken (participerende overheid).
- Omdat bij beide opgaven veel inwoners, ondernemers en (regionale) organisaties betrokken zijn, wat afstemming en verbinding vraagt, ziet de gemeente voor zichzelf ook een samenwerkende rol weggelegd.

GEWENSTE BEWEGING

Met de omgevingsvisie willen we aansluiten bij en invulling geven aan de volgende beweging:

- van top down … naar zoveel mogelijk bottom up;
- van gelijkwaardigheid en een centraal systeem energienetwerk … naar maatwerk bestaande uit duurzame alternatieven en oplossingen die verschillen per dorp, per wijk, per initiatief;
- van op zichzelf staande opgaven … naar een duurzaam onderdeel uitmaken van ieder project en iedere ontwikkeling;
- van alleen energieneutraal en circulair … naar een totale benadering waarin we verschillende (duurzaamheids)opgaven tegelijkertijd meenemen.

ENERGIE: DE TOEKOMSTIGE ENERGIEVRAAG EN BIJBEHORENDE INFRASTRUCTUUR BETAALBAAR VERDUURZAMEN

Om in de toekomst alle energie die we zelf verbruiken, duurzaam, veilig en betaalbaar op te wekken, zullen er dingen gaan veranderen: in onze huizen, bedrijven en op onze boerderijen, maar op den duur mogelijk ook in het landschap. Voor de komende jaren zal de focus liggen op alle beschikbare daken bedekken met zonnepanelen en ons energieverbruik terugdringen door bijvoorbeeld te isoleren en ledverlichting te plaatsen. Dit omdat het maatregelen zijn die financieel aantrekkelijk zijn en de logische eerste stap om uiteindelijk van het gas af te gaan.

Maar we weten ook: deze opgave vraagt meer dan alleen spouwmuurisolatie en zonnepanelen op de daken van woningen of bedrijven. Het vergt namelijk ook een gedragsverandering, bewustwording en ondernemerschap van ons allen. Bij het (ver) bouwen van onze woningen, onze monumenten, onze bedrijven, onze huisvesting voor bijzondere doelgroepen, onze scholen en bijbehorende vergunningverlening; bij zowel het wonen als het werken, maar ook bij de vele recreatie in ons groen en blauw; en ook bij het organiseren van evenementen en het onderhoud van zowel de openbare ruimte als de eigen leefomgeving.

Foto: E. van Kampen

Wat willen we bereiken?

- Vóór 2025 een besparing van 44 terajoule realiseren in onze woningen wat gelijkstaat aan een gemiddelde besparing van ongeveer 15% van het totale energieverbruik (gas en elektriciteit) in een gemiddelde woning.
- Vóór 2025 een besparing van 59 terajoule realiseren bij onze agrariërs en 19 terajoule minder energie verbruiken in onze kantoren, sportkantines, scholen en op het gemeentehuis.
- Vóór 2025 liggen er minimaal gemiddeld 6 zonnepanelen op iedere woning in Kaag en Braassem.
- Vóór 2025 wekken onze agrariërs minimaal 61 terajoule duurzame energie op (= 76.250 zonnepanelen) en is de commerciële en publieke dienstverlening verantwoordelijk voor een opwek van 19,6 terajoule (= 24.500 zonnepanelen).

Naast deze doelstellingen voor de komende periode is het ook verstandig om verder te kijken, naar een toekomst waarin we al onze energie zelf, lokaal en duurzaam opwekken. Daarom zijn we in 2023 gestart met het opstellen van een lokale energiestrategie in samenwerking met bureau Over Morgen uit Amersfoort. In de lokale energiestrategie leggen we allereerst vast waar we nu staan. We gaan dus meten hoeveel energie we op dit moment verbruiken, hoeveel CO_2 we uitstoten en hoeveel energie we nu al opwekken uit zon en/of wind. Daarna maken we een stappenplan waarin staat hoe we de doelen gaan bereiken uit het Klimaatakkoord. Dit proces doen we samen met onze inwoners. Tot op heden geeft de provincie Zuid-Holland geen toestemming voor het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit via windturbines in het Groene Hart. Hoewel er de komende periode nog aanvullend gezocht wordt naar de mogelijkheden voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit, is de doelstelling een energieneutraal Kaag en Braassem, op dit moment, niet realistisch. Te meer omdat we biomassa(centrales) niet als duurzame energie/opwek beschouwen en andere oplossingen, zoals kernenergie, niet toegepast kunnen worden voor 2030. Ondanks dit houden we de technologische vooruitgang nauwlettend in de gaten.

Wat naast energiebesparing en de daken benutten sowieso moet gebeuren, is een verzwaring van het elektriciteitsnet vanwege de economische bedrijvigheid, onze (toekomstige) zonnepanelen, elektrische auto’s en onze warmtepompen. De ontwikkelingen en groei gaan op het moment zo hard dat we, o.a. in afstemming met Liander, de capaciteit van het net in de gaten houden om te voorkomen dat andere opgaven, zoals bijvoorbeeld woningbouw, in de knel komen.

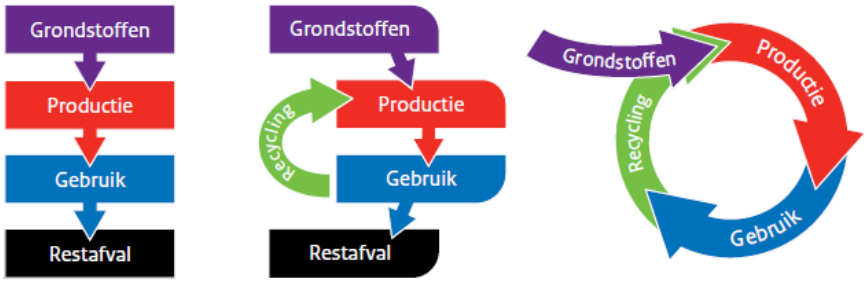
Foto: R. van de Meer

Voor een verzwaring van het elektriciteitsnet heeft Liander zowel boven als onder de grond ruimte nodig. Het vinden van de benodigde ruimte is een complexe zoektocht waarbij factoren zoals techniek, omgeving en veiligheid een belangrijke rol spelen. Het betreft dan ook een opgave van Liander en de gemeente Kaag en Braassem gezamenlijk.

Regionaal en lokaal

Bovenstaande vraagstukken spelen niet alleen in Kaag en Braassem, maar overstijgen (deels) ook gemeentegrens. We maken deel uit van een regio, zoals Holland Rijnland en Hart van Holland. Daar zijn we al geruime tijd bezig deze grote opgaven te bespreken en na te denken hoe we elkaar in de regio kunnen helpen in plaats van in de weg zitten. Een goed voorbeeld hiervan is de regionale energiestrategie (RES) waarin de gemeente, met andere gemeenten uit de regio, samen kijkt naar oplossingen voor onze energievraag. Deze RES is in 2021 officieel vastgesteld. In deze samenwerking, waarbij ook de provincie is aangesloten, kijken we naar het grotere plaatje: hoe en waar we onze stroom grootschalig duurzaam zouden kunnen gaan opwekken, maken we een inschatting hoe zwaar het elektriciteitsnetwerk zal worden belast en onderzoeken we of er eventueel regionale warmtenetten interessant zijn. In 2023 starten we met een lokale energiestrategie en gaan we daar met elkaar over in gesprek. Op het gemeentehuis, in de dorpen en wijken, met de agrariërs, het hoogheemraadschap en de andere ondernemers.

Voor het duurzaam verwarmen van onze huizen is begin 2022 de eerste gemeentelijke warmtevisie vastgesteld. Hieruit blijkt dat voor een zeer groot deel van de inwoners en ondernemers de individuele alternatieven voor verwarming de beste oplossing zal zijn. Hoewel collectieve alternatieven niet uitgesloten moeten worden, lijken deze op dit moment niet haalbaar. Restwarmte is slechts beperkt voorhanden en een (gemeentelijk) warmtenet is niet rendabel.
Dat kan veranderen wanneer er een (regionaal) warmtenet wordt aangelegd waar bepaalde wijken of dorpen uit Kaag en Braassem op aan kunnen sluiten. Daarnaast zijn er op kleine schaal beperkte kansen om meerdere woningen (straat/wijk) te verwarmen met een lokale warmtebron via een gezamenlijk warmtenet.
Nu volgt de uitwerking van de warmtevisie in een concrete aanpak per wijk of kern: de wijkuitvoeringsplannen.

LINEAIRE ECONOMIE

HERGEBRUIK ECONOMIE

CIRCULAIRE ECONOMIE

GRONDSTOFFEN: HET OP DEN DUUR REALISEREN VAN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

De rijksoverheid streeft naar een circulaire economie in 2050. Een circulaire economie is een gesloten economie waarin er geen afval bestaat. Het is ook een economie waarin we alleen nog maar herbruikbare en duurzaam geproduceerde grondstoffen gebruiken. Een belangrijke tussenstap om dat doel te halen, is het streven vijftig procent minder primaire grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel) te gebruiken in 2030. De overgang van onze huidige economie naar een circulaire economie wordt hieronder schematisch weergegeven.

In de toekomst zullen we zuiniger, slimmer en efficiënter om moeten gaan met materialen en grondstoffen. Dit willen we beter verankeren in het inkoopbeleid van de gemeente.

Dit betekent dat:

- we in onze woningen, het gemeentehuis en onze (sport) verenigingen efficiënter gebruik moeten maken van grondstoffen (o.a. het delen van producten en diensten), zodat er minder grondstoffen nodig zijn;
- wanneer we nieuwe grondstoffen en materialen gebruiken, voor bijvoorbeeld het bouwen van een school of van een nieuwe woning, dit zoveel mogelijk duurzaam geproduceerde, hernieuwbare (onuitputtelijke) en algemeen beschikbare grondstoffen zijn;
- onze ondernemers en agrariërs tegelijkertijd gaan nadenken over en bouwen aan een circulaire bedrijfsvoering en een productieproces waarin, op den duur, geen afval meer ontstaat.

Hoe we dat verstandig en betaalbaar gaan doen, daar willen we ons met elkaar de komende jaren op gaan richten. Want ondanks dat er al een aantal creatieve en intelligente oplossingen zichtbaar zijn voor deze opgave, staan we als Kaag en Braassem, maar ook als Nederland en wereldwijd gezien, pas aan het begin van de gewenste

Foto: J. Kret

omslag. Duidelijk is wel dat we allemaal, in onze woningen, in onze bedrijven, op het gemeentehuis en op onze agrarische erven, de schouders onder deze overgang moeten zetten.

Wat willen we bereiken?

De komende jaren willen we ons huishoudelijk restafval blijven verminderen door:

- Het beter scheiden van het restafval én het verbeteren van de kwaliteit van de deelstromen van afvalscheiding.
- Inzicht krijgen en verbeteringen realiseren in de afvalstromen en het gebruik van materialen binnen het gemeentehuis en op de gemeentewerf.
- De gemeente zet in op duurzaam inkopen en aanbesteden.
- Ondernemers, waar mogelijk, stimuleren om afval te verminderen en her te gebruiken.

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

- Als gemeente stimuleren we duurzaamheidsinitiatieven die ontstaan door de inwoners in de wijken en dorpen.
- De gemeente zal daar waar nodig sturen op een dorpsgerichte aanpak, waardoor de aanpak van opgaven als de energietransitie en het realiseren van een circulaire economie, per dorp en per initiatief kunnen verschillen.
- Als gemeente gaan we, mede ook op basis van de uitkomsten van het inwonerspanel, uit van een breed gedragen verantwoordelijkheid bij de aanpak van de duurzaamheidsopgaven. We zoeken daarom, wanneer dit wenselijk is, verbinding tussen inwoners, het bedrijfsleven, de agrariërs in een dorp en eventuele andere overheidsinstanties.

3 Natuur, water en lucht in Kaag en Braassem

Groen en blauw is overal aanwezig in Kaag en Braassem: de weilanden met de vele sloten, de wuivende rietkragen langs de Kagerplassen en het Braassemermeer. Het veenweidegebied is van oudsher een uniek deel van het Groene Hart waar uitzonderlijke planten en dieren voorkomen. Maar dit staat onder druk: onze veenweidegebieden waren de kraamkamer van verschillende soorten weidevogels maar soorten als de kievit en de grutto worden ook hier steeds zeldzamer, andere soorten komen al niet meer voor. Typische planten in ons gebied zoals dotterbloem, echte koekoeksbloem, kattenstaart en rietorchis zien we steeds minder langs de slootkanten en ook de weilanden bevatten weinig kruiden als klaver en boterbloem. Ook het akkerbouwgebied kan bijdragen aan onze biodiversiteit: het biedt in potentie ruimte aan de veldleeuwerik en de patrijs, maar dit betekent wel dat we ons ook voor deze soorten moeten willen inzetten op behoud want ze worden nauwelijks meer waargenomen. Onze oevers met het vele riet herbergen diverse plantensoorten, bieden nestgelegenheid voor verschillende rietzangers en zijn een beschutte leefomgeving voor ontelbare insecten. Gezonde poldersloten zijn belangrijk voor vissen en amfibieën. Ook helpen de karakteristieke sloten bij het verwerken van al het regenwater: ze zorgen ervoor dat we minder overlast hebben tijdens een heftige onweersbui. Een natuurlijke leefomgeving waarin het groen en blauw ecologisch gezond en in evenwicht is, is niet alleen goed voor planten en dieren. Het is ook goed voor ons als mens: het geeft ontspanning en vermindert stress, stimuleert bewegen en het versterkt onze veiligheid doordat we in de toekomst beter om kunnen gaan met extremer weer.

We zijn trots op het landschap in onze gemeente, maar we moeten er ook met het oog op de toekomst zuiniger op zijn. Trots en zuinig zijn we ook op onze agrariërs die grotendeels verantwoordelijk zijn voor het huidige polderlandschap waar zoveel inwoners van genieten, waardoor dagjesmensen ons graag komen bezoeken. En juist omdat we trots en zuinig willen blijven op onze agrariërs en ons landschap, liggen hier verschillende uitdagingen op ons te wachten: het tegengaan van de verdere afname van dier- en plantensoorten, soorten terugbrengen in ons landschap, een dalende bodem die aandacht vraagt, een omgeving die zo ingericht moet worden dat het om kan gaan met extreem weer.

Foto: M. Boer

ACHTERGROND

Het groen en blauw in Kaag en Braassem is belangrijk maar staat tegelijkertijd ook onder druk

De inwoners van Kaag en Braassem hechten waarde aan de landelijke leefomgeving met de polders en het vele water. Zo blijkt onder meer dat:

- 87% van de respondenten van het inwonerspanel stelt dat zij natuur, zowel binnen als buiten de dorpskern, belangrijk vinden;
- 77% van de respondenten aangeeft dat koeien in de polder natuur is;
- 70% van de respondenten vindt dat de groene openbare ruimte best wat rommeliger mag wanneer dit goed is voor de natuur;
- 21% van de respondenten vindt dat duurzaamheid te maken heeft met ons milieu, de natuur, klimaat en de bescherming ervan en 73% laat weten dat iedereen hier een bijdrage aan zou moeten leveren.

Ondanks de waarde die wordt gehecht aan het groen en blauw, zijn er uiteenlopende ontwikkelingen die een gezonde, robuuste en duurzame leefomgeving onder druk zetten:

- Net als in de rest van de wereld is er ook in Nederland een afname van verschillende soorten flora (planten) en fauna (dieren). Een afname van wel 85% van de oorspronkelijke staat, dit ligt een stuk hoger dan in Europa (50%) en zelfs wereldwijd (70%);
- 53% van de respondenten van het inwonerspanel geeft aan last te hebben (van de gevolgen) van bodemdaling. Meer dan 40% van het totale landoppervlak van de gemeente Kaag en Braassem is gevoelig voor veenoxidatie, en dus voor bodemdaling, waardoor er plekken zijn waar de bodem in totaal met circa 60 centimeter zal dalen in de komende 30 jaar;
- Er zijn verschillende andere opgaven die ruimte nodig hebben zoals woningbouw, bedrijvigheid en mobiliteit.

Naast deze ontwikkelingen zien we ook dat Kaag en Braassem aantrekkelijk is voor recreanten die wandelend, zwemmend, met de fiets of op de boot genieten van het water en de molens. Samen met de landbouw, die de Hollandse polders gebruikt voor het produceren van het eten dat dagelijks op ons bord verschijnt, hebben deze twee sectoren een relatief grote en directe invloed op de natuurlijke leefomgeving in Kaag en Braassem.
In dit hoofdstuk richten we ons op vier opgaven/uitdagingen in het groen en het blauw. Het is waarschijnlijk dat deze vier opgaven in de (nabije) toekomst belangrijker worden wanneer we in Kaag en Braassem willen blijven wonen en werken.

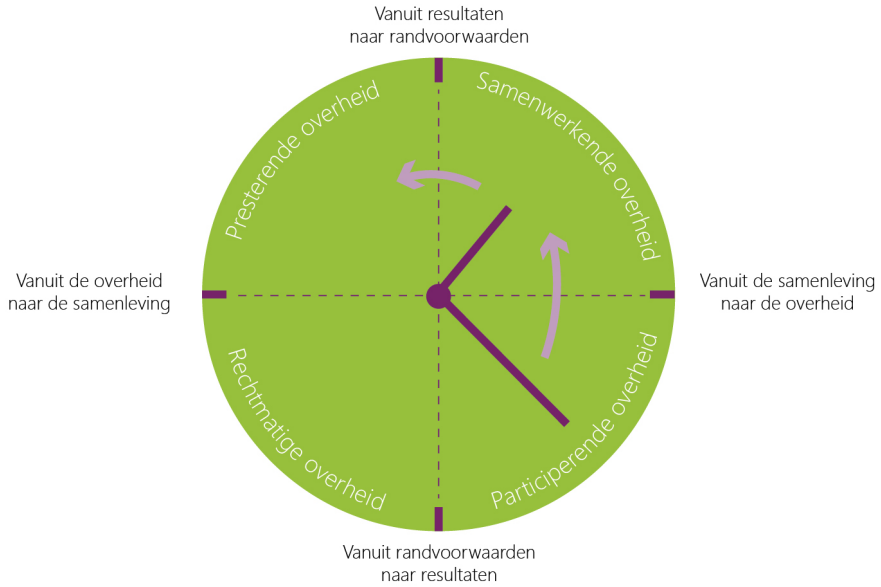
Deze vier opgaven zijn:

- de resterende biodiversiteit in Kaag en Braassem behouden en werken aan herstel;
- bodemdaling, al dan niet door veenoxidatie, en haar nadelige gevolgen zoveel mogelijk tegengaan dan wel benutten;
- de veiligheid van het grondwater en de kwaliteit van de bodem waarborgen;
- ervoor zorgen dat Kaag en Braassem in de toekomst goed om kan gaan met extreme regenval, droogte en hittestress (klimaatadaptatie).

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

Veel van het groen is van de agrariërs en in mindere mate van inwoners en andere organisaties. Verder zorgt het hoogheemraadschap van Rijnland voor een groot deel van het blauw. Dit betekent vooral dat we, om de uitdagingen in het groen en blauw op te pakken, moeten samenwerken. De gemeente ziet dan ook de volgende rollen voor zichzelf weggelegd bij de opgaven rondom biodiversiteit, klimaatadaptatie en bodemdaling:

- De gemeente moet het eigen vastgoed klimaatadaptief maken (presterende rol).
- De gemeente werkt bij nieuwbouwontwikkelingen met het uitgangspunt ‘water en bodem sturend’.
- Bodemdaling is een opgave waar de gemeente voornamelijk een participerende en samenwerkende rol voor zichzelf ziet weggelegd. Dit omdat deze opgaven (regionale) afstemming en samenwerking vragen met voornamelijk onze agrariërs en het hoogheemraadschap Rijnland: een groot deel van het bodemdalingsgebied en omliggend water is van hen en zij hebben hier dus ook dagelijks mee te maken.
- Het behoud en herstel van de biodiversiteit is een opgave waar de gemeente een tweeledige rol voorziet, enerzijds vormen onze bermen een groot areaal waar we met beheer de biodiversiteit kunnen stimuleren hierbij is een presterende rol voor de hand liggend. Maar er is ook een participerende en samenwerkende rol omdat deze opgaven (regionale) afstemming en samenwerking vragen met voornamelijk onze agrariërs en het hoogheemraadschap Rijnland, want een groot deel van het gebied en omliggend water is van hen en zij zijn verantwoordelijke voor het dagelijkse beheer.
- Ruim 51% van de respondenten in het inwonerspanel geeft aan bereid te zijn om, al dan niet samen met anderen, het openbaar groen te onderhouden. Er is een samenwerkende en participerende rol voor de gemeente om samen de openbare ruimte in te richten en te onderhouden op plekken waar initiatief, draagvlak en energie ontstaat.

GEWENSTE BEWEGING

- van één oplossing voor de gehele gemeente ... naar meerdere oplossingen per wijk, per buurt, per dorp die de biodiversiteit herstellen, behouden en versterken;
- van het alleen willen tegengaan van de nadelige gevolgen van bodemdaling ... naar het meervoudig gebruikmaken of benutten van de maatregelen die worden genomen om de gevolgen van bodemdaling/veenoxidatie tegen te gaan;
- van het aanpakken van iedere opgave afzonderlijk ... naar het

zoveel mogelijk bedenken en toepassen van oplossingen die meerdere opgaven tegelijkertijd het hoofd bieden.

BIODIVERSITEIT BEHOUDEN EN VERSTERKEN

Biologische diversiteit, of biodiversiteit, verwijst naar het aantal, de verscheidenheid en de veranderlijkheid van alle levende dieren, planten en micro-organismen (o.a. algen en schimmels). Biodiversiteit is belangrijk voor onze leefomgeving. Sterker nog: we zijn er onderdeel van.

Als de biodiversiteit om ons heen afneemt komen natuurlijke processen, waarvan we ons vaak niet eens bewust zijn, vanzelf onder druk te staan. Bestuiving van planten (ook landbouwgewassen), schoon water, een vruchtbare bodem en fluitende vogels zijn namelijk niet vanzelfsprekend. Zonder voldoende biologische diversiteit houdt dit vanzelf op er 'te zijn'. We zien dit nu al in Kaag en Braassem gebeuren: plaagvorming, zoals de eikenprocessierups, ziektes (essentaksterfte) en troebele sloten zijn het directe gevolg van minder biodiversiteit in de buitenruimte. Ook treden deze onwenselijke situaties vaker op en kunnen ze grotere gevolgen hebben. Biodiversiteit is dus niet alleen belangrijk voor productieve landbouw: het verhoogt de (be)leefbaarheid van onze directe omgeving en kan ons onnodige uitgaven besparen.

Gelukkig laten voorbeelden zien dat een ingreep van een individuele boer die met oog voor de natuur werkt, zelfs op kleine en lokale schaal, kan zorgen voor een (plaatselijke) ommekeer. Het is nu nog te vroeg om te weten of we hier een (lokale) ommekeer kunnen realiseren: we weten nog niet goed hoe het ervoor staat en er zijn veel oorzaken die bijdragen aan het hebben van succes of juist niet. Belangrijk is vooral dat de verschillende partijen die werken aan biodiversiteit en waterkwaliteit hetzelfde doel voor ogen hebben. Gerichte samenwerking door agrariërs, het hoogheemraadschap en de gemeente maakt de kans op succes groter dan wanneer we afzonderlijke doelen nastreven.

Zo zijn er in onze gemeente ook meerdere waterlichamen die moeten voldoen aan Europese Richtlijnen: de Kader Richtlijn Water (KRW). In Nederland vertaalt de Rijksoverheid de KRW in landelijke beleidsuitgangspunten, kaders en instrumenten. De KRW beoogt onder meer de bescherming en verbetering van aquatische ecosystemen en duurzaam gebruik van water. Oppervlaktewateren moeten daarom een 'goede ecologische toestand' bereiken. Het hoogheemraadschap alleen kan niet zorgen dat de KRW-doelen worden behaald, ook agrariërs en de gemeente hebben hierin een belangrijke rol.

De achteruitgang van de biodiversiteit is een landelijke trend en daarom zien we het als opgave om de biodiversiteit te versterken óf te vergroten. Dit is een belangrijk verschil. Het versterken van de biodiversiteit betekent niet vanzelfsprekend meer verschillende dier- en plantensoorten in een gebied en dus vergroting van de biodiversiteit. Het kan namelijk in de toekomst verstandig blijken om in een aantal landelijke 'groengebieden' gericht te kiezen voor bepaalde icoonsoorten. Dit kunnen unieke, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten zijn die ons iets vertellen over dat gebied: gaat het goed met de icoonsoort, dan gaat het ook goed met andere soorten in dat gebied. Dan is de kwaliteit van het groen en blauw verbeterd en daarmee wordt de biodiversiteit versterkt.

Het specifiek inzetten op het vergroten van de biodiversiteit houdt in dat er meer verschillende dier- en plantensoorten in een gebied aanwezig gaan zijn. Deze aanpak vraagt maatwerk omdat in sommige wijken en dorpen soorten voorkomen die gebruik maken van oude gebouwen

(vleermuizen, mussen en zwaluwen) terwijl dit in andere delen van onze bebouwde omgeving, zoals de Oevers in Roelofarendsveen, duidelijk niet het geval is.

Zo moeten we juist bij nieuwbouw en renovatie rekening houden met soorten die er al zijn maar ook keuzes maken om soorten mogelijkheden te bieden zodat ook nadat de werkzaamheden zijn afgerond er een aantrekkelijk leefmilieu is gerealiseerd. De kennis is er, we moeten het alleen nu en in de toekomst bij bestaande dorpskernen, nieuwbouwwijken, bedrijventerreinen en waterwegen toepassen. Concreet zou dit onder andere kunnen betekenen: natuur inclusief bouwen, meer ruimte voor (inheemse) bomen en planten zodat zij meer insecten en vogels aantrekken. Ook een focus op het realiseren van groene verbindingszones waardoor diersoorten zich eenvoudiger kunnen verplaatsen is een kansrijke maatregel. Niet alleen dieren profiteren hier van, ook de mens kan groene zones gebruiken om te wandelen, fietsen en tot rust te komen.

Het verzamelen van de aanwezige informatie over de huidige soortenrijkdom in Kaag en Braassem is hierbij wel de eerste, noodzakelijke stap. Want aan de hand van deze gegevens, die we mogelijk ook zelf moeten gaan verzamelen en bijhouden, is het mogelijk om de voortgang en het effect van de genomen maatregelen te monitoren. Zijn er positieve of negatieve trends dan kunnen we inhoudelijk motiveren hoe het gaat met onze biodiversiteit en kan worden bepaald welke maatregelen nodig zijn om achteruitgang te keren.

De agrarische sector en biodiversiteit

De agrariërs zijn beeldbepalend in Kaag en Braassem en hebben een grote invloed op veel uitdagingen van vandaag en morgen. Zo ook bij de opgave rondom biodiversiteit want er liggen grote kansen om in ons buitengebied de biodiversiteit te versterken en te verhogen. Vandaar dat we met elkaar in gesprek zullen gaan. Hoe kunnen agrariërs een goede boterham verdienen met hun polders, terwijl zij tegelijkertijd een belangrijke bijdrage leveren aan bijvoorbeeld het verbeteren van de waterkwaliteit en de bescherming van plant- en diersoorten die het zwaar hebben zoals weidevogels? Betekent dit dan ook dat alles anders moet? Nee niet alles, maar doorgaan met de huidige werkwijze met kennis van vandaag kan niet. Met maatwerk, zoals bijvoorbeeld alternatieve gewassen als natte teelt, door bewuste keuzes in het maairegime en het benutten van reststroken landbouwgebied, kunnen dier en plantensoorten zich handhaven. Het inzaaien van kopakkers, en een strook gewas laten overstaan voor vogels en zoogdieren kunnen, ondanks dat het kleine stroken zijn, dienen als steppingstones door onze gemeente waardoor ze bijdragen aan instandhouding en verspreiding van soorten.

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van de biodiversiteit (in met name het buitengebied).
- Het vergroten van de biodiversiteit (in met name de bebouwde omgeving).
- Het verbeteren van de waterkwaliteit en het voldoen aan de KRW.
- Het vergroten van het bewustzijn en attenderen op de mogelijk (nieuwe) verdienmodellen voor met name agrariërs als zij met biodiversiteit aan de slag gaan.

Foto: M. van der Zwaan

OMGAAN MET BODEMDALING

Een groot deel van Kaag en Braassem, circa 40% van het landoppervlak, bestaat uit veengrond. Deze grondsoort is gevoelig door bodemdaling die op twee manieren kan ontstaan:

- Bodemdaling door veenoxidatie in het veenweidegebied. Wanneer veengronden worden ontwaterd en in contact komen met zuurstof, breken ze af en lost de veen als het ware op. Hierdoor zakken veel polders in ons veenweidegebied. Sinds kort is ook duidelijk dat deze vorm van bodemdaling niet alleen zorgt voor een lager maaiveld. Het zorgt er ook voor dat enorme hoeveelheden broeikasgassen worden uitgestoten. Bodemdaling door veenoxidatie draagt daarmee bij aan de opwarming van de aarde.
- Belasting van de veengrond met zwaarder ophoogmateriaal zoals zand, beton of asfalt. Deze vorm van bodemdaling is vooral terug te zien in gebieden waar gebouwd wordt: de bebouwde kom en bij wegen. Deze vorm van bodemdaling kan (plaatselijk) oplopen tot centimeters per jaar een heeft grote gevolgen: wegen verzakken, rioleringsbuizen breken af, er ontstaat wateroverlast of hinder en er kan paalrot optreden in houten funderingen.

De veenweidegebieden zijn van economisch belang voor Kaag en Braassem omdat een groot deel van de agrariërs er hun inkomen op verdient. Met name de melkveehouders en de daarvan afgeleide kaasmakerijen zijn afhankelijk van de groene polders. Een continue kunstmatige verlaging van het grondwaterpeil, wat tot op heden vooral wordt toegepast, lijkt op lange termijn niet houdbaar en staat daarom dan ook ter discussie.

Dit maakt bodemdaling in het veenweidegebied een uitdaging voor de toekomst waarin we voornamelijk met de agrariërs moeten zoeken naar innovatieve oplossingen en nieuwe kansen en verdienmodellen. Hiervoor moet ruimte komen. Ook omdat agrariërs, wanneer ze bodemdaling door veenoxidatie kunnen tegengaan, een enorme bijdrage kunnen leveren aan de vermindering van de Nederlandse uitstoot van broeikasgassen.

De opgave is dus groot, maar de kansen en mogelijkheden zijn ook groot. Eenvoudige oplossingen zijn er echter niet. De mogelijkheden om veenoxidatie en bodemdaling te beperken zijn uiteenlopend en hangen sterk af van het gebruik van het land. Zo zou een andere bedrijfsvoering die hogere waterpeilen mogelijk maakt en agrariërs tegelijkertijd, via een alternatief verdienmodel, een goede boterham oplevert, een mogelijke oplossing kunnen zijn. Drijvend bouwen om zo de belasting op de bodem te verminderen is een andere. Het is duidelijk dat het veenweidegebied een gebied is vol details, gemaakt door eeuwenlange interactie tussen mens, water en bodem en dat hierdoor gebiedskennis van wezenlijk belang is bij het vinden van de oplossing. Wat betreft de bodemdaling die ontstaat vanwege belasting: ook daar zullen de oplossingen uit innovatie moeten komen. Het heeft geen zin door te gaan met het opnieuw opbrengen van de bodem met zwaarder ophoogmateriaal om de opgetreden bodemdaling te compenseren. Licht maar sterk of drijvend bouwen, om zo de belasting op de bodem te verminderen, kan het begin van een interessante oplossing zijn. Wat we zeker weten is dat we samen aan de slag moeten. Met de agrariërs maar ook met vrijwel alle overheden die bij bodemdaling en veenoxidatie betrokken zijn, zoals het hoogheemraadschap Rijnland, de provincie Zuid-Holland en de Omgevingsdienst West-Holland.

Lokale verzilting

Verzilting, wat samen kan hangen met bodemdaling en veenoxidatie, is een regionaal probleem en speelt in onze gemeente (vooralsnog) op de achtergrond. Oppervlaktewater en kwel (grondwater dat onder druk uit de bodem komt) fungeren als buffer tegen zout water. Door bemaling, bodemdaling en stijging van de zeewaterspiegel hebben we wel te maken met lokale verzilting en neemt het risico op verzilting binnen Kaag en Braassem toe. Dit heeft uiteindelijk ook invloed op het (duurzaam) bodemgebruik en de biodiversiteit. Hoewel het nog geen groot probleem is, is het wel wenselijk onderzoek te doen naar de ernst en mogelijke maatregelen die nodig zijn om effecten van verzilting van oppervlakte- en grondwater tegen te gaan op de lange termijn. Net als bij bodemdaling zijn hier veel andere overheidsinstanties bij betrokken.

Wat willen we bereiken?

- De leef- en werkomgeving van Kaag en Braassem samen met de agrariërs en andere betrokkenen zo inrichten dat we:
  - o met de nadelige gevolgen van bodemdaling en veenoxidatie kunnen omgaan;
  - o of de nadelige gevolgen kunnen benutten voor het oplossen van andere opgaven en uitdagingen.

DE VEILIGHEID VAN HET GRONDWATER EN DE KWALITEIT VAN DE BODEM WAARBORGEN

De bodem, de ondergrond, het grondwater en het water in onze sloten, gangen en plassen, allemaal zijn ze nauw met elkaar verbonden en reageren ze op elkaar. Met opgaven als bodemdaling, de energietransitie, het omgaan met extremer weer en het versterken van de biodiversiteit, is het belangrijk om verstandig om te gaan met onze bodem en ons water. Helemaal omdat het ‘trage systemen’ zijn die lang nodig hebben om te herstellen. Daardoor kunnen beslissingen van nu grote gevolgen hebben voor bijvoorbeeld ons grond- en drinkwater in de komende decennia. Het water komt in alle facetten van de fysieke leefomgeving voor. We leven en wonen ermee samen, verbouwen ons voedsel ermee, en gebruiken het om te douchen en om er op te varen. Water is zichtbaar aanwezig en lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het niet. De ontwikkelingen en veranderingen in het klimaat hebben impact op het gebied. Klimaatverandering en de verschillende opgaven in deze regio zijn een enorme uitdaging waar verschillende overheden, bedrijfsleven en inwoners gezamenlijk aan moeten werken.

Duurzaam gebruik van de bodem, ondergrond en water is daarom nodig voor een gezonde en veilige leefomgeving waarin onze inwoners kunnen blijven wonen en leven; waarin onze agrariërs en andere bedrijven kunnen blijven werken; waarin de toeristen kunnen blijven recreëren. En dit zal een uitdaging worden, omdat we de Zuid-Hollandse bodem en wateren steeds intensiever gebruiken. Goede bodemkwaliteit, voldoende vruchtbaarheid, veilig drinkwater en de mogelijkheden om water vast te houden, zullen, wanneer we niets doen, niet langer vanzelfsprekend zijn.

Om in toekomst in onze behoefte naar drinkwater, voedsel, gezondheid, energie en recreatie te kunnen voorzien, zullen we in bepaalde gebieden keuzes moeten maken in de bodem, de ondergrond en in het gebruik van water. Voorkeur daarin hebben keuzes die het mogelijk maken om verschillende functies in de ondergrond te combineren of keuzes die ervoor zorgen dat meerdere opgaven tegelijkertijd aangepakt worden.

Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om het bufferen van overtollig water (klimaatadaptatie) te combineren met het versterken van de biodiversiteit, het opwekken van energie en het tegengaan van bodemdaling en veenoxidatie.

Wat willen we bereiken?

- Het vergroten en verbeteren van de veiligheid van onze leefomgeving, van ons grondwater en dat van onze bodem.
- Innovatief en duurzaam bodemgebruik.
- Het realiseren van een zo goed mogelijke bodem- en waterkwaliteit.

EEN KLIMAATADAPTIEF KAAG EN BRAASSEM

We merken het steeds vaker: periodes van lange droogte, zeer warme zomers en regenbuien met enorme hoeveelheden water in een zeer korte tijd. Het klimaat verandert en dit heeft gevolgen: wateroverlast, het warmer worden van de gebouwde omgeving en een versnelde bodemdaling. Het opvangen en/of beperken van deze gevolgen noemen we: klimaatadaptatie.

In Kaag en Braassem treffen we nu al maatregelen om in de toekomst beter om te kunnen gaan met extremer weer en klimaatadaptief te zijn. Zo worden riool- en regenwater bij projecten inmiddels van elkaar gescheiden en krijgen nieuwe rioolbuizen een grotere diameter zodat ze als tijdelijke buffer/opvang kunnen dienen. Ook koppelen we, tijdens het onderhoud aan de wegen en de riolering, bij zoveel mogelijk mensen de afvoer van hemelwater af. Dat betekent dat regen die op onze daken valt, niet langer wordt afgevoerd door de rioleringsbuizen, maar de kans krijgt om in de grond te trekken. Ook leggen we nieuwe wegen en trottoirs slim neer zodat het regenwater uit zichzelf naar een nabijgelegen berm of plantsoen kan stromen. Hoewel we met deze maatregelen de meeste neerslag, hitte en droogte van nu het hoofd kunnen bieden, is dit geen zekerheid voor de toekomst. De verwachting is dat het weer in Nederland, en dus ook in Kaag en Braassem extremer wordt, waardoor er meer (stevige) maatregelen noodzakelijk zijn. Maatregelen waardoor we meer water voor een tijdelijke periode kunnen opslaan. Dit wordt een uitdaging, want we wonen en werken in bodemdalingsgevoelig gebied waar het grondwaterpeil al relatief hoog staat. Hierdoor kunnen we niet simpelweg al het regenwater in de sloten laten lopen omdat die al snel vol zullen zitten. Dit vraagt om maatregelen van de gemeente in het groen, op de wegen, trottoirs, fietspaden, parkeerplaatsen en in de openbare ruimte waar we spelen en bewegen. Maar ook van inwoners in hun tuinen en op de daken. Van ondernemers op en om de bedrijfspanden, van agrariërs in de polders en van projectontwikkelaars bij nieuwbouw. Wanneer we dat doen, voorkomen we veel van de wateroverlast en stress door hitte en bijbehorende schade, en vergroten we de veiligheid van onze leefomgeving.

Er is een rode draad te zien als het gaat om het in stand houden en verbeteren van het groen en blauw in Kaag en Braassem. Net als bij het versterken van de biodiversiteit en het tegengaan van bodemdaling, vraagt ook het klimaatadaptief maken van onze gemeente een gezamenlijke inspanning van inwoners, agrariërs en andere bedrijven en de verschillende overheidsinstanties.

Opvang van regenwater en tegelijkertijd koelen

Gelukkig geeft een deel van onze inwoners aan open te staan voor dit soort maatregelen. Circa 90% van de respondenten van het inwonerspanel laat weten bereid te zijn om regenwater te gebruiken voor het doorspoelen van de wc. Het verminderen van het aandeel tegels en verharding in de voor- en achtertuin en daarvoor in de plaats planten, struiken en bloemen plaatsen is nog zo'n maatregel die zoden aan de dijk zet (55% van de respondenten van het inwonerspanel is bereid deze stap te zetten). Net als het eerdergenoemde afkoppelen en het opvangen van regenwater in een regenton.

Verder is het mogelijk om zoveel mogelijk groene daken (sedum - natuurlijke begroeiing) toe te passen. Hierdoor vang je niet alleen water op en houd je het langer vast, het heeft ook een verkoelend effect. Zowel binnen als buiten. Deze effecten gelden overigens voor vrijwel al het groen en in het bijzonder bomen: niet alleen doordat ze overdag voor schaduw zorgen maar ook omdat ze 's nachts de omgeving koelen. Daar komt nog eens bij dat bomen uitstekend water kunnen vasthouden wanneer ze merken dat dit goed is, zeker wanneer de boom een grote kroon en veel bladeren heeft. Vandaar ook dat bomen een belangrijke functie hebben en zoveel mogelijk behouden moeten worden, helemaal binnen de bebouwde kom waar de gevolgen van extreem weer meestal groter zijn dan daarbuiten.

In het document dat beschrijft hoe de openbare ruimte ingericht moet worden, de Leidraad Inrichting van de Openbare Ruimte (LIOR), wordt rekening gehouden met deze waardevolle kwaliteiten van het groen. Zo is er binnen de gemeente de afspraak dat bomen die gekapt worden bij nieuwe ontwikkelingen, in gelijke aantallen gecompenseerd terug moeten komen. Hier bovenop komt het verplichte groen, en 'nieuwe' (extra) bomen, die aangelegd of gepoot moeten worden bij bijvoorbeeld nieuwbouw. Dit is noodzakelijk om onze wijken aantrekkelijk en gezond te houden voor de inwoners, en bovendien draagt het stevig bij aan het verbeteren van de biodiversiteit en kunnen we daardoor beter omgaan met het extreme weer van de toekomst.

Wat willen we bereiken?

- Het groen in Kaag en Braassem zoveel mogelijk behouden, vergroten of ontwikkelen zodat het in de toekomst een bijdrage kan leveren aan het omgaan met klimaatverandering.
- De leefomgeving van Kaag en Braassem zo inrichten en onderhouden dat we in de toekomst beter om kunnen gaan met klimaatverandering en extremer weer.

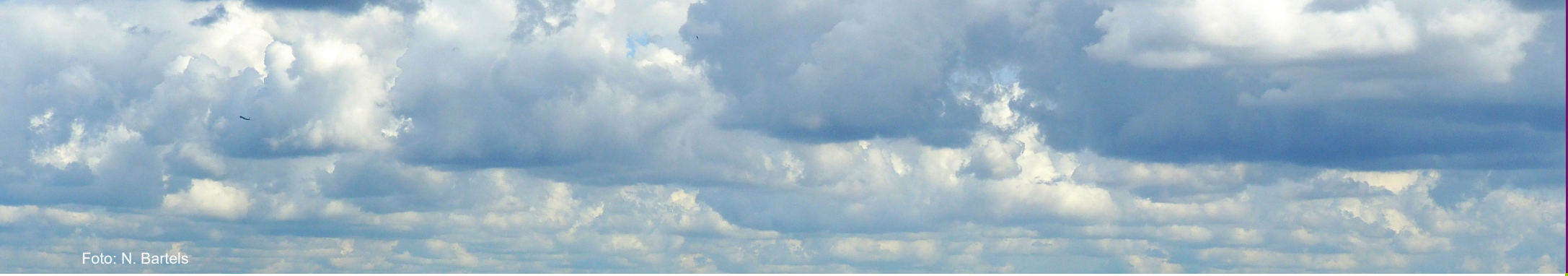

Foto: N. Bartels

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

- **Een prettige leefomgeving (luchtkwaliteit en geluidhinder)**

Naast een goede waterkwaliteit en een gezonde bodem, is de luchtkwaliteit van groot belang voor onze inwoners. De verwachting is dat de lucht schoner zal worden doordat meer en meer mensen overgaan op elektrisch rijden. Daar staat tegenover dat misschien meer mensen biomassa (via bijvoorbeeld houtkachels) gaan verstoken, wat de kwaliteit zal aantasten. Luchtkwaliteit wordt dus als een afweging meegenomen bij de ruimtelijke ontwikkelingen.

Kaag en Braassem ligt vlakbij de luchthaven Schiphol en onder de start- en aanvliegroutes van de Kaagbaan. De luchthaven heeft een grote impact op de omgeving en samenleving. Belangrijk is om te streven naar verbetering van de leefbaarheid en terugdringen van hinder voor inwoners. Dat houdt in: een gemeente waar onze inwoners goed en gezond kunnen wonen, leven en werken en een economisch sterke en bereikbare luchthaven die in samenhang met de omgeving en met behulp van innovatie kan worden ontwikkeld. Wij streven naar het terugdringen van de hinder die inwoners van Schiphol ervaren.

We sluiten daarbij aan bij de doelstelling ‘Minder hinder voor iedereen’ van de bestuurlijke regio Schiphol. Dat betekent een betere luchtkwaliteit en minder geluidsoverlast. Het is van belang dat er geen aanpassingen van het baangebruik komen die nadelig uitpakken voor de bewoners in Kaag en Braassem.. De Kaagbaan is één van de preferente banen en de meest ingezette startbaan van Schiphol. Het verplaatsen van vluchten naar de Kaagbaan moet niet als oplossingsrichting worden gezien. De gemeente brengt dit standpunt in bij de diverse projecten en procedures die vanuit de rijksoverheid zijn gestart, zoals de Luchtruimherziening. Daarbij is de huidige norm, het aantal ernstig gehinderden, geen goede maatstaf. De gemeente pleit voor een eerlijke verdeling van overlast op basis van een nieuw normenstelsel, gericht op individuele rechtsbescherming.

- **Zo min mogelijk lichthinder**

Lichthinder kan ontstaan doordat er veel kunstmatig licht in de donkere uren zichtbaar is. Dit treedt vaak op bij sportvelden, tuinbouwkassen, (onoverdekte) paardenbakken. Het kan een negatieve invloed hebben op het woongenot van inwoners, en ook op het gedrag van dieren zoals vleermuizen. Vandaar dat ook lichthinder een fenomeen is dat plaats zal krijgen in de afweging bij nieuwe ontwikkelingen.

- **Goed omgaan met het water**

Ons water wordt intensief gebruikt. Voor recreatieve vaart, maar ook

Foto: A. Kroon

vanwege de bedrijfsmatige vaart. Bovendien liggen er in sommige delen van Kaag en Braassem verschillende woonarken. Dit legt zijn beslag op ons water en kan, wanneer er onverstandig wordt gehandeld, negatieve gevolgen hebben voor onze waterkwaliteit en de natuur. Daar moeten we dus samen voor waken.

Daarnaast moet er aandacht zijn voor de bescherming van de grondwaterwinningen en de infrastructuur van Oasen. Hierbij moet specifiek gedacht worden aan de bescherming van bronnen voor drinkwater en het terughoudend omgaan met de aanleg van bodemenergiesystemen nabij grondwaterwinningen. Als het gaat om geothermie moet bij de toepassing van een warmtenet rekening gehouden worden met de ligging van de drinkwaterleidingen en met het warmtenet zover mogelijk van deze leidingen vandaan te blijven.

- **Verantwoord gebruik van drones**

We zien steeds vaker drones. Het gebruik ervan wordt populairder, bijvoorbeeld om prachtige foto's te schieten van ons landschap. Maar drones kunnen ook de natuur en het leven van de unieke weidevogels verstoren. Bovendien lopen er vliegroutes van en naar Schiphol over onze gemeente. Het is daarom niet toegestaan om in Kaag en Braassem overal zomaar met een drone te vliegen.

- **Slim en verstandig duurzame energie opwekken**

Het opwekken van duurzame energie (zie hoofdstuk 2) is belangrijk voor een toekomstbestendig Kaag en Braassem. We moeten daarbij wel rekening houden met de natuur bijvoorbeeld bij het eventueel plaatsen van windmolens en/of andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Windmolens kunnen bijvoorbeeld ook weidevogels en natuurgebieden verstoren.

4 Wonen in Kaag en Braassem

Een dak boven je hoofd hebben is één van de basisbehoeften van de mens. Kaag en Braassem is een mooie woongemeente en dat willen we ook blijven. Een gemeente met aantrekkelijke kernen in het Groene Hart, die zich onderscheidt van andere gemeenten door haar unieke ligging en woonmilieus. Maar de druk op de woningmarkt is groot. Er is een grote wachtlijst voor de sociale huursector, er is behoefte aan meer huur- en koopwoningen in het (betaalbare) middensegment en we hebben te maken met specifieke huisvestingsvraagstukken voor doelgroepen. We zetten daarom in op het sneller realiseren van woningen, met de focus op het sociale en betaalbare segment. We vinden dat alle doelgroepen evenredig aan de behoefte aan bod moeten komen op de woningmarkt. Er is dan ook aandacht voor (het realiseren van) een grote mate aan diversiteit in woningtypes om betaalbaar en geschikt wonen mogelijk te kunnen maken voor iedereen. Daarbij is de leefbaarheid van de kernen is van groot belang. Een voldoende aanbod van woningen die zoveel als mogelijk aansluit bij de specifieke behoefte van die kern draagt bij aan het behoud van de voorzieningen en de vitaliteit van het verengingsleven. Daarom zetten we in op woningbouwontwikkelingen in elke kern van de gemeente. Bij elke ontwikkeling wel rekening houdend met de ruimtelijke kwaliteit, met de focus op ‘passend in de omgeving’. Plannen die aan deze criteria voldoen kunnen dan ook op de volle steun rekenen van de gemeente, ook als deze op gespannen voet staan met het contourenbeleid van de provincie Zuid-Holland.

Foto: R. Looijenstein

ACHTERGROND

Samenstelling gemeente in relatie tot de woningmarkt

Het rapport 'Woningmarktonderzoek Kaag en Braassem' uit mei 2023 stelt dat er in Kaag en Braassem 12.035 huishoudens zijn en dat de woningvoorraad bestaat uit circa 12.142 (zelfstandige) woningen. Tegelijk geldt dat het woningtekort ondanks de bouwproductie in de afgelopen periode is opgelopen. Het actuele woningtekort in de regio werd in 2022 door ABF geraamd op 4%. Het woningmarktonderzoek geeft aan dat ook de komende jaren verwacht wordt dat het aantal huishoudens over de hele gemeente zal blijven groeien, naar verwachting met 1090 huishoudens tot 2030. Hierin zien we ook een groei in de kleinere kernen. Van de gehele woningvoorraad in Kaag en Braassem bestaat 26% uit een sociale huurwoning. In Kaag en Braassem woont 64% van de huishoudens in een koopwoning. In de afgelopen jaren heeft de gemeente met het toevoegen van koopwoningen veel gezinnen aangetrokken uit Leiden, Amsterdam/Amstelveen en Haarlemmermeer. Het aantal ouderen zal naar verwachting de komende jaren behoorlijk toenemen.

Woningbouwprogramma

Het woningbouwprogramma in Kaag en Braassem is kwantitatief voldoende om bij te dragen aan zowel het oplossen van het actuele tekort als de toekomstige huisvestingsopgave (vanuit de regio). Volgens het woningmarktonderzoek zijn de huidige plannen echter niet voldoende om te voldoen aan het Rijksbeleid en de lokale kwalitatieve behoefte. Om te voldoen aan het Rijks- en regionale beleid zal 30% van de programmering moeten bestaan uit sociale huur en ook nog een aandeel van 40% uit betaalbare koop of middeldure huur. Daarbij wordt er met de Regionale woondeal en Regionale Woonagenda 2023 onze inzet verwacht bij het huisvesten van (kwetsbare) aandachtsgroepen. De toenemende groep ouderen heeft ook de wens voor meer geclusterde woonvormen. Met het huidige woningbouwprogramma moeten we ook rekening houden met planuitval door (externe) ontwikkelingen.

Huisvesting van specifieke doelgroepen

Met ingang van 2023 heeft de gemeente een nieuwe verantwoordelijkheid voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang gekregen. Gezien de verschillende doelgroepen en wisselende aantallen is het lastig om een concreet aantal woningen jaarlijks hiervoor te reserveren. Met de woningcorporaties zijn daarom afspraken gemaakt om ons gezamenlijk in te zetten voor het huisvesten van deze doelgroepen. Ook de huisvestingsopgaven voor andere doelgroepen, zoals asielzoekers, arbeidsmigranten en statushouders, zorgen voor de nodige uitdagingen.

'Passend in de omgeving' bouwen

Met de Regionale Realisatieagenda 2023 (RRA) zetten we zoveel als mogelijk, binnen de huidige contouren van de kernen, in op verdichting. In de RRA is ook opgenomen dat enkele gemeenten aanlopen tegen de grenzen van de Bestaand Stads- en Dorpsgebied (BSD). Ook in Kaag en Braassem zien we enkele plannen vooralsnog niet doorgaan in verband met de BSD-contouren. Vanuit het woningmarktonderzoek blijkt ook dat de behoefte in de kleine kernen toeneemt in de komende jaren. Daarnaast ontstaat ook de vraag 'gaan we de hoogte in?'.

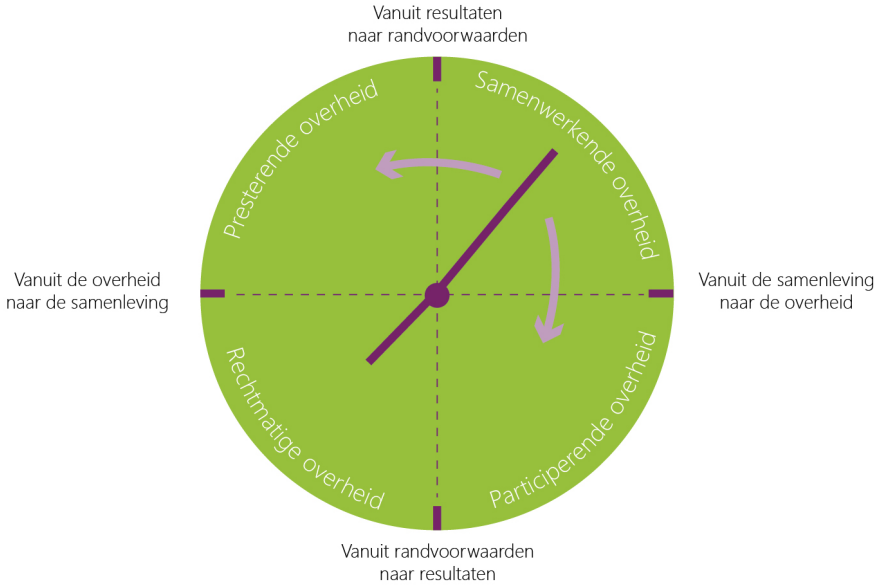
Foto: J. Kret

We zien voor dit hoofdstuk de volgende opgaven die bovendien niet los van elkaar kunnen worden gezien:

- woningbouwplannen richten op de behoefte;
- doorstroming bevorderen;
- huisvesting voor specifieke/bijzondere doelgroepen realiseren;
- het definiëren van wat passend is in de omgeving.

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

De gemeente heeft de rechtmatige rol om planologische maatregelen (zoals omgevingsvergunningen) vast te stellen, ook na de invoering van de Omgevingswet. Dit biedt rechtszekerheid voor grondeigenaren. Daarnaast hebben we de verantwoordelijkheid om woningen te ontwikkelen voor onze inwoners. Dit doen we in samenwerking met inwoners, ontwikkelaars, woningcorporaties en andere stakeholders. Omdat we weinig grond in eigendom hebben en ervoor gekozen hebben een regiegemeente te zijn, zijn we hier voor verreweg de meeste actuele woningbouwlocaties niet leidend in. Wel kunnen we kaders stellen en stimuleren door in gesprek te gaan met ontwikkelaars. Daarbij zullen we het zich steeds verder uitbreidende wettelijke instrumentarium zoveel als mogelijk inzetten om het woningbouwprogramma in de door ons noodzakelijk geachte verhouding te krijgen.

In de realisatie van de opgaven bij wonen hebben wij verschillende rollen:

- We voorzien inwoners van de juiste informatie. We geven aan waar behoefte aan is. Daarnaast attenderen wij initiatiefnemers op het beleid dat wij of andere (overheids)partijen hebben vastgesteld (samenwerkende overheid). Hierbij kan gedacht worden aan de eis van 30% sociale huur, het 40%-aandeel betaalbaar-/middensegment, de doelgroepenverordening en de opgave om toekomstbestendig/klimaatadaptief te bouwen.

Naast het realiseren van voldoende woningen is en blijft ook de kwaliteit van ontwikkelingen van belang, waarmee we strak sturen op de juiste woningtypes voor de beoogde doelgroepen. Het toekomstbestendig/klimaatadaptief bouwen is daarbij het uitgangspunt.

- We staan in veel gevallen niet als gemeente zelf aan de lat om woningbouwontwikkelingen mogelijk te maken. We willen echter ook voldoende woningen realiseren, met een betaalbaar karakter. We sturen daarom aan de voorkant strak op het (gewenste) programma bij nieuwe ontwikkelingen. We gaan ook actief in gesprek met betrokkenen bij deze ontwikkelingen en willen hierin ook de kennis uit de gemeenschap mobiliseren (participerende overheid).
- We nemen initiatiefaanvragen in behandeling, beoordelen deze en begeleiden initiatiefnemers bij het traject dat zij moeten doorlopen (rechtmatige overheid).

GEWENSTE BEWEGING

Met de omgevingsvisie zien we voor dit onderwerp de volgende beweging:

- De focus op zowel kwantiteit als kwaliteit;
- van algemene regelingen… naar het leveren van maatwerk;
- van meerdere bestemmingsplannen… naar één omgevingsplan.
- van individuele initiatieven … naar breed gedragen woningbouwplannen

WONINGBOUWPLANNEN RICHTEN OP DE BEHOEFTE

We zetten in op de behoefte van de inwoners en kernen van Kaag en Braassem, rekening houdend met de regionale afspraken. Nieuwbouwplannen in de kernen zijn in eerste instantie bedoeld voor de eigen inwoners en hier zijn nu al verschillende vormen van maatwerk voor om dit te waarborgen. We zetten hiervoor de reeds bestaande en mogelijke toekomstige wettelijke mogelijkheden zo optimaal mogelijk in. Het woningbouwproject Braassemerland voorziet daarbij ook gedeeltelijk in het huisvesten van mensen van buiten onze regio. De ambitie in Kaag en Braassem is: iedereen binnen een redelijke termijn een passende woning op de juiste plek.

In de Regionale Woonagenda van Holland Rijnland en de bijbehorende, meest recente woningbehoefteraming (trendraming) zijn afspraken gemaakt over het toevoegen van woningen aan de woningvoorraad. Elke te bouwen woning wordt afgestemd met Holland Rijnland en met name regio Oost (Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem). Het aantal woningen dat we volgens deze raming en de Provincie nog mogen bouwen in regio Oost is beperkt. In verband met de onzekerheden op de woningmarkt is het echter wel van belang om voldoende plannen op te voeren. We houden dan ook zelf de controle over de algehele woningbouwplanning en gezien het tekort zetten we in op het meer, sneller en betaalbaarder realiseren van woningen.

Bijvoorbeeld door:

- het gericht toevoegen van woningtypen waar behoefte aan is in de gemeente en/of kern; zoals sociale- en middeldure huurwoningen of betaalbare koop tot aan de NHG-grens (in 2022: €355.000).

- het toevoegen van woningtype voor specifieke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld zorg- seniorenwoningen (levensloopbestendig) of jongerenhuisvesting;
- het zoeken naar een oplossing voor een onwenselijke activiteit; bijvoorbeeld een bedrijf met een hoge milieucategorie binnen een dorpskern;
- het realiseren van ruimtelijke kwaliteitswinst; bijvoorbeeld in het kader van de 'ruimte voor ruimte-regeling' en/of door het slopen van vervallen bebouwing;
- het meewerken aan functiewijziging van kantoor- , bedrijfs- of maatschappelijke bestemming naar een woonbestemming, mits dit ruimtelijk en milieutechnisch gezien haalbaar is.

We hebben met de regio Holland Rijnland afspraken gemaakt omtrent sociale woningbouw. Van het totale woningbouwprogramma dient 30% te bestaan uit sociale huurwoningen. Onze inzet daarbij is om deze toe te voegen aan de voorraad van onze lokale woningcorporaties. Dit betekent, dat de betreffende corporatie in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming moet worden betrokken. Mochten ontwikkelende partij en corporatie er onverhoopt niet uitkomen dan is de randvoorwaarde dat de (toekomstige) exploitant van de sociale huurwoningen de woningen verhuurt via het regionale woonruimteverdeelsysteem. Daarnaast wordt er vanuit de Regionale Woonagenda ook gestuurd op het middensegment. Minimaal 35%, maar bij voorkeur 40%, van het programma zal moeten bestaat uit middenhuur- (tot €1.000 (prijspeil 2023) of betaalbare koopwoningen (tot de NHG-grens). Vanwege de vele eisen/voorwaarden omtrent (de toewijzing van) sociale huurwoningen is het realiseren van deze woningen binnen kleine woningbouwontwikkelingen (11 woningen of minder) ruimtelijk niet in alle gevallen haalbaar. Daarom is het bij uitzondering mogelijk bij dergelijke plannen het percentage sociale huur en mogelijk middensegment 'af te kopen' door de verschuldigde bijdrage te storten in het sociale vereveningsfonds[1]. We zetten ons als gemeente in om deze regeling aan te scherpen waar mogelijk en aan te vullen met de inzet tot realisatie van woningen in het middensegment. Met het geld uit het fonds kunnen sociale woningbouwprojecten worden gefaciliteerd, door bijvoorbeeld grond te kopen of corporaties te helpen tot een sluitende exploitatie te komen. Bij het afkopen dient wel een deugdelijke onderbouwing te worden gegeven waarom de realisatie van de 30% sociale huur niet haalbaar is. Een onafhankelijke toets dat er geen overeenstemming volgt met de woningcorporatie kan hierbij als voorwaarde gesteld worden. Bij woningbouwontwikkelingen van 12 woningen of meer is het percentage sociale huur een harde eis en kan dit niet worden 'afgekocht'.

Het bouwen van sociale huurwoningen door ontwikkelende partijen gebeurt in samenwerking met de woningcorporaties, tenzij kan worden aangetoond dat dit niet mogelijk is. De bouwplanning van sociale huurwoningen leggen we daarom ook vast in prestatieafspraken met die corporaties. De gemeente en woningcorporaties zetten zich ook in om de middenhuurwoningen te realiseren in opdracht van de woningcorporaties. Dit biedt grote kansen in het kader van bijvoorbeeld doorstroming. Voor sociale- en betaalbare woningen geldt de Doelgroepenverordening. Die geeft bijvoorbeeld aan dat de koop- en huurwoningen zoveel als mogelijk worden toegewezen aan inwoners uit Kaag en Braassem, tot aan een bepaalde inkomensgrens en bepaalt hoe lang deze woningen voor de juiste doelgroep(en) beschikbaar

[1] De 'Nota Vereveningsfondsen gemeente Kaag en Braassem' vormt met ingang van 1 januari 2024 een programma in de zin van de Omgevingswet en zal in het eerste half jaar van 2024 worden geactualiseerd.

moeten blijven. In de Regionale Woonagenda 2023 zijn instandhoudingstermijnen verlengd, we zullen deze overnemen in de lokale doelgroepenverordening.

We sluiten in principe op voorhand geen enkel woningtype uit, omdat er altijd sprake kan zijn van onvoorziene uitzonderingen, maar we richten ons wel zoveel mogelijk op de lokale behoefte. Zo zien we dat de behoefte aan levensloopbestendige woningen oploopt. Zodra een woning als levensloopbestendig wordt aangevraagd, nemen we voorwaarden (o.a. drempelloos en brede deurkozijnen) hiervoor op in de vergunning. Daarnaast is ook het woningtype flexwoning in opkomst. Als gemeente staan we hier positief tegenover, omdat dit ook meer mogelijkheden kan bieden voor bebouwing buiten de bestaande contouren van de kern.

Wat betreft woningtypen zijn we terughoudend als het gaat om het meewerken aan nieuwe bedrijfswoningen en woonboten. Voor het eerste type geldt dat de noodzakelijkheid en doelmatigheid aangetoond moet worden en dat tweede bedrijfswoningen nagenoeg zijn uitgesloten.

Voor woonboten geldt in principe een uitsterfbeleid. Overigens betekent dit niet dat we alle vormen van wonen op het water uitsluiten. Initiatieven die passen in de omgeving, met name geclusterd binnen bestaand stedelijk gebied, zullen we op basis van maatwerk beoordelen op haalbaarheid en wenselijkheid. Als het gaat om tijdelijke woningen dan zou dat in elk gebiedstype mogelijk moeten zijn, mits dit geen belemmeringen oplevert (bijvoorbeeld voor omliggende bedrijven). Vrijkomende locaties in bijvoorbeeld glastuinbouwgebieden zouden, wanneer is komen vast te staan dat deze niet langer zinvol kunnen worden ingezet voor glastuinbouw, in eerste instantie ingezet moeten worden ten behoeve van woningbouw en pas daarna voor de inpassing van groen of duurzame energieopwekking.

DOORSTROMING BEVORDEREN

In Kaag en Braassem wonen relatief veel aankomende ouderen,. We zullen nog meer rekening moeten houden met de ontwikkeling van vergrijzing. Ouderen blijven langer in hun eigen (grote) woning wonen, omdat een kleinere woning niet beschikbaar is of omdat de huurlasten van de nieuwe woning hoger en soms te hoog zijn. Starters op koopmarkt kunnen gelet op hun inkomen en de hoge woningprijzen niet of nauwelijks een woning kopen en worstelen met de betaalbaarheid van woningen. Deze doelgroep blijft daarom langer in een sociale (huur)woning zitten dan gewenst. In theorie is binnen Kaag en Braassem het aandeel sociale woningen in evenwicht met het aandeel huishoudens dat hier qua inkomen op aangewezen is. Een groot aandeel van de huishoudens woont echter in een sociale huurwoning terwijl zij een inkomen hebben boven de inkomensgrens voor een sociale huurwoning. Deze huishoudens noemen we ook wel ‘scheefwoners’. Het is van belang om dit scheefwonen te beperken.

Een manier om doorstroming op de woningmarkt te stimuleren en doelgroepen van een geschikte woonruimte te kunnen voorzien, is het van belang om op korte termijn de juiste woningtypes te realiseren, zoals betaalbare koopwoningen en middeldure huurwoningen. Dit alleen zal niet voldoende zijn, omdat inwoners niet gedwongen kunnen worden te verhuizen. Er zijn dan ook andere instrumenten nodig om de doorstroming te bevorderen, zoals het invoeren van een standaard inkomenstoets. Daarnaast zullen we in samenwerking met de woningcorporaties nagaan hoe doorstroming gestimuleerd kan worden, bijvoorbeeld met inzet

van lokaal maatwerk of de eventuele inzet van een zogenaamde doorstroommakelaar.

HUISVESTING VOOR SPECIFIEKE/BIJZONDERE DOELGROEPEN REALISEREN

Wij krijgen als gemeente steeds meer verantwoordelijkheden en hebben zodoende te maken met verschillende huisvestingsvraagstukken. Bijvoorbeeld arbeidsmigranten die zich hier – al dan niet tijdelijk (seizoenarbeiders) – willen vestigen. Onze ondernemers kunnen niet zonder deze arbeidsmigranten, gezamenlijk willen we zorgen voor de realisatie van goede, veilige en menswaardige huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente. We zien wel een primaire taak voor bedrijven en uitzendorganisaties om deze huisvesting te realiseren. Het betreft dan ook een vorm van huisvesting wat in principe ook geen invloed heeft op de reguliere woningvoorraad. In 2023 is hiervoor de herziene ‘Beleidsregel huisvesting arbeidsmigranten’ opgesteld. Deze beleidsregel is van toepassing op de logiesgewijze huisvesting van arbeidsmigranten op locaties binnen de verschillende gebiedstypen van de gemeente. Dit biedt ons dan ook een basis om medewerking te verlenen aan particuliere initiatieven voor huisvesting van arbeidsmigranten.
Er is daarnaast sprake van een toenemende vraag naar duurzame opvang (tenminste 5 jaar) van asielzoekers. In de regio Holland Rijnland wordt daarom gezocht naar een passende samenwerking en verdeling van deze verwachte opgave. Dit betreft een specifieke huisvestingsopgave en zal niet ten koste gaan van de reguliere woningvoorraad.

Naast deze twee specifieke doelgroepen, onderscheiden we ook zes zogeheten ‘bijzondere doelgroepen’. Voor een aantal van deze doelgroepen zijn er in de woonregio Holland Rijnland al regelingen beschikbaar, waaronder de urgentie- en contingentenregeling. De contingentenregeling is bedoeld voor mensen die uitstromen uit een instelling voor beschermd wonen, maatschappelijk opvang, jeugdzorg of met verstandelijke beperking naar een zelfstandige woning. Hieronder worden deze specifieke doelgroepen nader toegelicht:

1. Inwoners met ernstige psychische problemen. Met ingang van 2023 krijgen gemeenten een nieuwe verantwoordelijkheid voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Met de hervorming van de zorg gaan steeds meer mensen zelfstandig of geclusterd wonen, ook mensen met psychische problemen. Dit is vaak met ambulante begeleiding in plaats van in intramurale voorzieningen. Daarmee is er dus ook minder behoefte aan grote, dure zorginstellingen.
2. Inwoners met een (licht) verstandelijke beperking. Inwoners met een (lichte) verstandelijke beperking (lvb) hebben beperkingen op het gebied van het intellectueel en adaptief functioneren die ontstaan zijn in de ontwikkelingsperiode. Een trainingswoning kan hier uitkomst bieden, waarbij zij in zekere mate zelfstandig wonen maar ondersteund worden door een zorgpartner om uiteindelijk uit te stromen naar een zelfstandige woning zonder ondersteuning (of ondersteuning op andere vlakken).
3. De ‘tussen wal en schip groep’. Er bestaat een groep inwoners die niet in aanmerking komt voor de huidige urgentieregeling of contingent-woningen. Voor deze groep wordt gezocht naar een flexibel aanbod om hen te voorzien van een woning. Naast deze situaties zijn er ook inwoners in een sociaal kwetsbare situatie die niet tot bovengenoemde groepen gerekend kunnen worden en ook ‘tussen wal en schip’ vallen.

4. Dak- en thuislozen. Inwoners die om welke reden dan ook dakloos raken en niet in staat zijn om zich op eigen kracht in de samenleving te handhaven kunnen een beroep doen op de maatschappelijke opvang. Vaak is hierbij sprake van meervoudige problematiek. Denk hierbij aan (ernstige) psychische problemen in combinatie met bijvoorbeeld verslaving, een licht verstandelijke beperking en/of schulden. Sommigen van hen kunnen beter in een prikkelarme omgeving wonen.
5. Ex-gedetineerden. Gedetineerden van wie de detentieperiode is afgelopen keren in principe terug naar de gemeente waar zij voorheen woonden. Slechts in sommige situaties kunnen zij een beroep doen op een contingentwoning via de reclassering of via een van de zorgpartners zoals Exodus. Op te merken is dat het hier in Kaag en Braassem gaat om een relatief kleine groep.
6. Statushouders. Twee keer per jaar wordt er vanuit de Rijksoverheid een taakstelling opgelegd voor het aantal te huisvesten statushouders. Met de woningcorporaties hebben we afspraken gemaakt over de verdeling van deze taakstelling. Daarnaast wordt ook de samenwerking gezocht met de maatschappelijke partners voor de begeleiding van statushouders. We zien het aantal statushouders wat per jaar aan onze gemeente gekoppeld wordt stijgen, dit levert een toenemende druk op voor onze woningcorporaties en de lokale woningmarkt.

Deze specifieke huisvestingsvraagstukken en de huidige tekorten in de woningvoorraad zorgen, zoals gezegd voor een oplopende druk. Er zijn te weinig (passende) woningen. Samen met de betrokken partijen kijken we dan ook naar alternatieve woonvormen, zoals de inzet van flexwoningen en/of kamergewijze verhuur, om verdringing van andere woningzoekenden in de reguliere woningvoorraad te beperken.

Wat willen we bereiken?

Deze alinea betreft een samenvatting van hetgeen we willen bereiken voor bovenstaande drie opgaven tezamen.

- Passend aanbod bieden voor al onze inwoners, ook rekening houdend met de huisvestingsvraagstukken voor specifieke doelgroepen, zodat zij in Kaag en Braassem kunnen blijven wonen, of binnen een redelijke termijn een woning kunnen vinden. Voor hen is voldoende woonruimte aanwezig, die past bij hun levensfase, inkomen en mogelijke ondersteuningsvraag. Daarom zetten we in op:
  - o het (sneller) bouwen van betaalbare woningen voor ouderen, starters en jongeren om zo de doorstroming te stimuleren;
  - o het sturen op voldoende sociale huurwoningen en woningen in het middensegment in de toekomstige woningbouwontwikkelingen;
  - o het inzetten op gedragen plannen door gemeente, initiatiefnemers en de gemeenschap;
  - o het realiseren van geschikte woonvoorzieningen voor bijzondere doelgroepen;
  - o het realiseren van flexibele, tijdelijke woonconcepten om acute woonproblemen op te lossen;
  - o het verzorgen van humane huisvesting voor arbeidsmigranten.

HET DEFINIËREN VAN ‘WAT IS PASSEND IN DE OMGEVING?’

Bouwen in een tijd van schaarse mogelijkheden vraagt om duidelijke keuzes. Voor wie bouwen we, waar bouwen we en wat bouwen we?

Voor wie?

We bouwen voor alle doelgroepen, maar hebben op basis van woononderzoeken een extra focus op jongeren, starters en senioren uit de eigen gemeente. Daarnaast proberen we scheefwoners door te laten stromen op de woningmarkt. Ook de mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen zijn nadrukkelijk in beeld en proberen we te huisvesten.

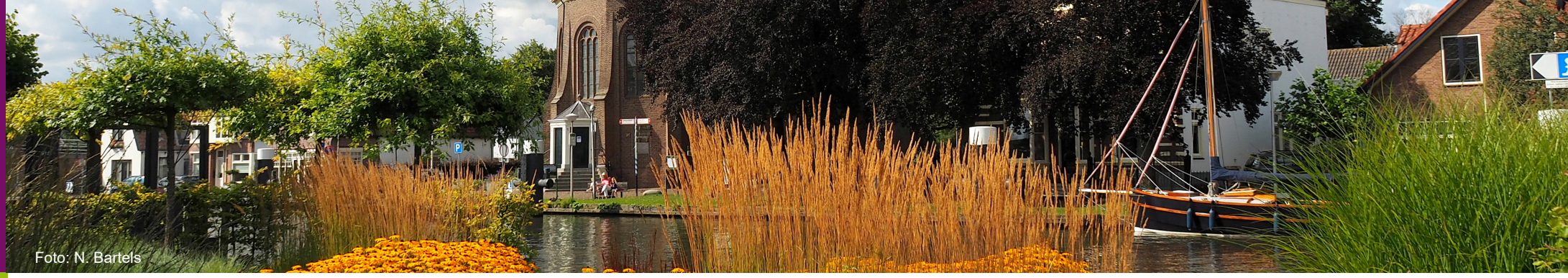
We gebruiken de mogelijkheden van lokaal maatwerk volledig om inwoners van Kaag en Braassem voorrang te geven bij de toewijzing van zowel nieuwe als bestaande woningen. In de prestatieafspraken met de woningcorporaties hebben we hier afspraken over gemaakt.

Waar?

We zetten in op woningbouw in al onze dorpen.. Grootschalige woningbouw concentreert zich voornamelijk in de kernen waar voorzieningen zijn (Roelofarendsveen, Oude Wetering, Leimuiden en Woubrugge) en die zijn aangemerkt als ‘centrum dorps’ (zie hoofdstuk 10). Maar ook voor de andere dorpen is (kleinschaliger) woningbouw van belang, om zo de dorpen leefbaar te houden en voorzieningen in stand te kunnen houden. We bouwen bij voorkeur binnen het bestaand stads- en dorpsgebied (‘inbreiden’) en in de nabijheid van openbaar vervoer. De definitie van bestaand stads- en dorpsgebied is “Bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur.” Deze definitie van de provincie Zuid-Holland is leidend, de BSD-kaart is in principe indicatief. Op de kaarten als bijlagen bij hoofdstuk 10 Gebiedstypen komt de contour van ‘centrum dorps’ en ‘landelijk dorps’ overeen met die BSD-contour. Om qua woningbouwproductie deze locaties kwantitatief maar zeker ook kwalitatief zo optimaal mogelijk te benutten, wordt gekeken naar de mogelijkheden voor verdichting. Hoger bouwen dan tot nu toe gebruikelijk is in Kaag en Braassem (4 lagen) is daarbij zeker een optie, mits dit op de betreffende locatie (mede in relatie tot de omgeving van de bouwlocatie) stedenbouwkundig aanvaardbaar wordt geacht.

Echter, het aantal geschikte en overgebleven inbreidingslocaties is, zeker in de kleinere kernen, te beperkt. Bovendien zijn inbreidingslocaties relatief duur, wat de doelstellingen van onze gemeente maar ook van het Rijk en de provincie om meer sociaal en betaalbaar te bouwen, onder druk zet. Wij zetten daarom eveneens in op het kunnen bouwen van woningen buiten de BSD-contour. Als voorschot daarop hebben we zelf een tweede contour opgenomen (de lichtere arcering ‘bestaand stedelijk gebied’ op de kaarten), wat wij aanmerken als reeds bestaand stedelijk gebied. Daarnaast schetsen we bij de dorpsperspectieven door middel van een pijl de ‘logische’ uitbreidingsrichting per kern. Het gaat dan eigenlijk altijd om het bouwen aan de dorpsranden op zoek naar logische grenzen om dorpen ‘af te maken’, zodat de impact op het open landschap beperkt blijft. Het belang van een goede landschappelijke inpassing is groot. Bij een eventuele ontwikkeling aan een dorpsrand moet dan ook extra aandacht besteed worden aan de geleidelijke overgang tussen woonwijk en open landschap. We gaan geen ‘nieuwe dorpen stichten’ midden in de polder. Het uitgangspunt voor Kaag en Braassem is dan ook: ‘inbreiden waar het kan, uitbreiden waar het moet’.

Wij zullen ons, samen met onze stakeholders en de andere regiogemeenten, stevig blijven inzetten om deze tweede contour ook vastgelegd te krijgen in het Provinciale beleid. Wanneer er in de tussentijd binnen deze tweede contour of logische uitbreidingsrichting

Foto: N. Bartels

initiatieven worden ontwikkeld die én volledig passen binnen onze volkshuisvestelijke en ruimtelijke eisen, én (in voldoende mate) gedragen worden door de betreffende dorpsgemeenschap zullen wij deze als gemeente ondersteunen. Het is hierin van belang om gezamenlijk (college, raad en initiatiefnemers) achter deze initiatieven te gaan staan en ons , ieder vanuit de eigenrol en verantwoordelijk, inspannen om deze ontwikkelingen mogelijk te maken. Zie voor een gedetailleerde toelichting de beschrijving van de gebiedstypen en dorpsperspectieven in hoofdstuk 10.

Daarnaast zullen we in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling aandacht moeten hebben voor de manier van bouwen. Op dat onderwerp is nog een flinke innovatieslag nodig om in deze gemeente duurzaam te kunnen wonen.

Wat (is passend in de omgeving)?

Deze vraag bekijken we per initiatief en het antwoord kan dus ook per geval verschillen. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn immers vaak maatwerk en hoofdmoot is dat de ontwikkeling fysiek gezien ‘passend is voor de locatie en in de omgeving’. Dat gaat bijvoorbeeld om bouw- en goothoogtes, woningtypes en de situering in de bestaande omgeving. Een stedenbouwkundige moet elk nieuwbouwvoorstel beoordelen en positief onderbouwen. In specifieke gevallen kan er een beeldkwaliteitsparagraaf geëist worden. Het is goed om te beseffen dat uitbreiding en hoogbouw (hoger dan vier lagen dan wel hoger dan 12/13 meter) geen doelen op zich zijn, maar voortkomen uit het volkshuisvestingsvraagstuk. De beschikbare ruimte voor woningbouw binnen bestaand stads- en dorpsgebied is zogezegd beperkt en dus sluiten we hoogbouw met name in de centrum dorpse kernen Leimuiden, Oude Wetering, Roelofarendsveen en Woubrugge niet uit. De kleinere kernen, aangemerkt als landelijk dorps, zijn in principe minder geschikt voor hoogbouw.

In alle gevallen stellen we duidelijke voorwaarden bij hoogbouwinitiatieven en toetsen we aan aspecten als schaduwwerking, alzijdigheid (architectuur) en de vormgeving van de openbare ruimte. Begin 2021 is de ‘Visie op hoogbouw en inbreiden/uitbreiden’ voor de hele gemeente vastgesteld, waarin dieper ingegaan wordt op wat wij als gemeente verstaan onder hoogbouw en hierin komen ook alle aspecten waaraan getoetst zal worden aan de orde.

Ten slotte is het aantal woningen dat we tot 2030 mogen programmeren volgens de provincie beperkt. We zien echter dat door de onzekerheden in de markt het risico op planuitval groot is en het dus van belang is om toch de aantallen te verhogen en nieuwe plannen op te blijven voeren. Het is daarbij van groot belang

om meer te sturen op de kwaliteit, met de focus op sociale- en betaalbare woningen. Met de kwaliteit van plannen bedoelen we ook het juiste woningtype voor de doelgroepen die we willen voorzien van een passende woning en toekomstbestendig/klimaatadaptief bouwen.

Wat willen we bereiken?

- Het (sneller) bouwen van meer woningen, met als uitgangspunt het realiseren van meer woningen in het sociale én betaalbare segment.
- Kansen vergroten op een woning voor inwoners van Kaag en Braassem door het toepassen van lokaal maatwerk waar mogelijk.
- Het behoud of bij voorkeur verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en het woonklimaat door op de juiste plek te bouwen.
- Het behoud van een gezond leefklimaat en voorzieningen binnen de kernen door op de juiste plek en manier te bouwen.

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

De specifieke uitgangspunten vormen een kader voor nieuwe ontwikkelingen en zijn een kapstok voor het opstellen van het omgevingsplan. Op dit moment is het grondgebied binnen de gemeentegrenzen nog onderverdeeld in een vijftiental bestemmingsplannen (kleine postzegelplannen niet meegerekend). In bestemmingsplannen is voor de gehele gemeente vastgelegd wat de gebruiks- en bouwregels zijn. Die regels kunnen voor elk bestemmingsplan net iets anders zijn. Met de invoering van de Omgevingswet worden uiteindelijk al die losse bestemmingsplannen omgezet naar één omgevingsplan en zullen we gaan werken met een onderverdeling van de gemeente in gebiedstypen (zie hoofdstuk 10).

- **Wij houden rekening met de omgeving**

Bij de realisatie van nieuwe woningen moet er op basis van de wet- en regelgeving altijd sprake zijn van een goed woon- en leefklimaat. Het is van belang dat er een goede en verkeersveilige ontsluiting bij nieuw te ontwikkelen locaties wordt ingepast. Ook zal een nieuwe woningbouwontwikkeling moeten voldoen aan voldoende ruimte voor groen, water en biodiversiteit. Vanaf 2025 zullen we ook moeten gaan werken en bouwen volgens de landelijke maatlat voor een groene en klimaatadaptieve omgeving. In deze maatlat staan ontwerpeisen opgenomen voor het tegengaan van wateroverlast, hittestress, bodemdaling, droogte en biodiversiteitsverlies. Naast klimaatadaptatie is het ook belangrijk dat zowel de lucht- als de bodemkwaliteit geschikt zijn om te wonen. Daarnaast mag er geen sprake zijn van (overmatige) geur-, geluid-, licht- en/of trillinghinder. Ook is er aandacht voor de grenswaarden in het kader van externe veiligheid, bijvoorbeeld ten opzichte van een lpg-tankstation of transportroute van gevaarlijke stoffen. In het kader van een gezonde en veilige leefomgeving zijn we kritisch op het gebruik van houtkachels, drones en het hobbymatig houden van dieren. Daarbij houden we rekening met de beperkingenzones (o.a. de contouren vanuit het Luchthavenindelingbesluit Schiphol) die van toepassing zijn voor onze gemeente.

- **Nieuwe ontwikkelingen moeten passen bij de aard en schaal van een gebied**

De gemeente Kaag en Braassem is een welstandsluwe gemeente, maar dat betekent niet dat alles mogelijk is. Ontwikkelingen moeten passen bij de aard en schaal van een gebied. Bovendien zijn we extra zuinig op het beperkte lijstje van karakteristieke panden (voorheen gemeentelijke monumenten) en de linten die aangemerkt zijn als karakteristiek gebied (voorheen beschermd dorpsgezicht) in onze gemeente. Het onderhouden van dergelijke panden gaat

meer geld kosten en het wordt steeds lastiger voor particulieren om dit op te brengen. Het splitsen van karakteristieke woningen kan een bijdrage leveren aan het behoud van deze panden. Nieuwe ontwikkelingen moeten in principe altijd voorzien in voldoende parkeergelegenheid conform de gemeentelijke Nota Parkeernormen. Parkeren mag in principe niet ten koste gaan van openbaar groen en bovendien proberen we duurzame mobiliteit (zoals wandelen, fietsen, deelsystemen en openbaar vervoer) zoveel mogelijk te stimuleren. Wanneer deze aspecten niet passend blijken te zijn voor de uiteindelijke realisatie zijn er mogelijkheden om maatwerk toe te passen.

- **Ruimte voor recreatie en bedrijvigheid**

Er is bij woningen ruimte voor andere activiteiten zoals recreatie (bijv. bed & breakfast) of bedrijvigheid (bedrijf of beroep aan huis). De mate waarin dat mogelijk is, verschilt per gebied. In alle gevallen moet er sprake zijn van een goede ruimtelijke ordening en wegen we de verkeersaantrekkende werking van dergelijke functies goed mee. Daarnaast mogen bij de oprichting van nieuwbouwwoningen bestaande omliggende bedrijven niet beperkt worden in hun bedrijfsactiviteiten en (uitbreidings)mogelijkheden. Aan de andere kant mogen diezelfde nabijgelegen bedrijven geen belemmering vormen voor het woon- en leefklimaat van de nieuwe woning(en). Ook zien we het belang van voldoende mogelijkheden tot recreatie in de eigen woonomgeving, hierbij kan gedacht worden aan een goede invulling van het openbaar groen of de aanleg van nieuwe en/of de aansluiting op bestaande wandel- en fietspaden.

- **We maken ons hard voor een prettige leefomgeving die schoon, heel en veilig is**

De fysieke leefomgeving heeft effect op hoe inwoners hun leefomgeving ervaren, op hun welzijn en veiligheidsgevoel. Hier houden we rekening mee bij woningbouwplannen en woningtoewijzing. Aan de hand van de LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) sturen we bijvoorbeeld op de vormgeving van de openbare ruimte die bij ons in beheer komt. Zo zorgen we onder meer voor voldoende openbaar groen, toegankelijkheid van de kernen en de verkeersveiligheid. We hechten bijvoorbeeld veel waarde aan goed bereikbare en verkeersveilige kernen. We stimuleren het langer thuis blijven wonen, mede door het creëren van veilige en schaduwrijke loop- en fietsroutes naar bijvoorbeeld de winkels of de huisarts. Ten slotte proberen we sluipverkeer zoveel als mogelijk tegen te gaan. Dit zijn belangrijke aspecten voor een prettige leefomgeving. Door de sturing op deze normen kan echter ook de betaalbaarheid van woningen soms onder druk komen te staan. Dit vraag om het maken van keuzes, waarbij we bereid zijn om (indien noodzakelijk) gezamenlijk te komen tot een maatwerkinvulling van deze normen, omm zodoende wel voldoende betaalbare woningen te kunnen realiseren in de gemeente.

- **Aandacht voor duurzaamheid in relatie tot de fysieke omgeving**

Wat betreft de opwekking van duurzame energie zetten we in op het zo efficiënt mogelijk benutten van alle daken voor zonnepanelen. Woningen moeten gasloos worden gebouwd. Nieuwbouwontwikkelingen voldoen aan de ontwerprichtlijnen afkomstig uit de landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving. Waar groennormen in het gedrang komen kan gekeken worden naar alternatieven, zoals groene daken en gevels. Wat betreft uitbreiding aan de dorpsranden, gaat de voorkeur uit naar woningbouw Waar nieuwe woningen gebouwd worden wordt ook in voldoende mate ruimte gegeven voor groen, water en de biodiversiteit. Dit zal de aantrekkelijkheid van een woongebied ook ten gunste komen.

5 Gezonde economische ontwikkeling in Kaag en Braassem

Kaag en Braassem is een bedrijvige gemeente, mede door de strategische ligging van aan de rijksweg A4 en in de buurt van Schiphol. De gemeente is een aantrekkelijke vestigingslocatie voor zowel (groeiende) reeds gevestigde als nieuwe bedrijven. Behalve door verschillende bedrijventerreinen kenmerkt onze gemeente zich met name door de meerdere duurzame glastuinbouwgebieden en het grote aanbod aan recreatieve voorzieningen. Met de ontwikkeling van bedrijventerreinen, glastuinbouwgebieden en de recreatieve sector willen we in de aankomende jaren kansen benutten en onze economie gezond houden. Naast de ruimtelijke inpassing is ook van belang om het onderwijs aan te laten sluiten op de vraag vanuit de arbeidsmarkt en is de inburgering van nieuwkomers vanuit het buitenland een belangrijke opgave. Voor onze ondernemers is het ook van belang om samen in te zetten op (de gevolgen van) onder andere de energietransitie en klimaatadaptatie.

Foto: Gemeente Kaag en Braassem

ACHTERGROND

Werkgelegenheid binnen de zakelijke dienstverlening (28,1%) en de industrie (22,8%) zijn sterk vertegenwoordigd in Kaag en Braassem. Het aantal banen in Kaag en Braassem is tussen 2011 en 2019 toegenomen en die groei is sindsdien afgevlakt. Het aantal banen schommelt nu tussen 490 en 500 banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 74 jaar. 74% van de inwoners van Kaag en Braassem werkt buiten de eigen gemeente. De werkloosheid is in de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven, maar het aantal bijstandsuitkeringen neemt sinds 2020 toe. De financiële dienstverlening is de sterkst groeiende bedrijfstak. De landbouw en de handel nemen iets af. Uit regionaal onderzoek blijkt dat de behoefte aan uitbreiding van bedrijventerreinen voor de gemeente ongeveer 5 à 10 hectare is.

‘Wat vinden onze inwoners?’
Ongeveer de helft van de inwoners vindt dat de werkgelegenheid in de gemeente ruim voldoende is. 11% vindt het onvoldoende. Met name personen van 60 jaar of ouder vinden het positief dat er wordt ingezet op het bevorderen van de recreatie. 99% van de inwoners vindt dat de gemeente volledig of deels verantwoordelijk is voor een samenleving die openstaat voor iedereen en waarin iedereen mee kan doen.

We zien hierbij de volgende opgaven:
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven zijn en blijven.
- De economische sector verbeteren zodat iedereen meedoet in de maatschappij.

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

Als gemeente hebben wij de rechtmatige rol om planologische mogelijkheden te bieden voor bedrijventerreinen en bedrijfsmatige functies. Dit doen wij niet alleen. We werken samen met ondernemers en faciliteren waar mogelijk. We hebben als organisatie ook de taak om een gezond vestigingsklimaat te creëren en te behouden. Door samen te werken met georganiseerde en niet-georganiseerde partijen bieden wij ruimte en ondersteuning aan een maatschappelijk- of economisch initiatief. Er wordt gezocht naar de dynamiek en inhoud van initiatieven, waarin de inwoners en ondernemers de doeners zijn en de gemeente hier en daar bijstuurt. Door te sturen op de vraag en het aanbod van de inwoners kan er worden gewerkt naar een inclusieve samenleving. Als gemeente moeten wij aan de voorkant een aantal kaders bepalen (rechtmatige overheid) en daarna een stapje terug doen (participerend) om initiatiefnemers de ruimte te geven.

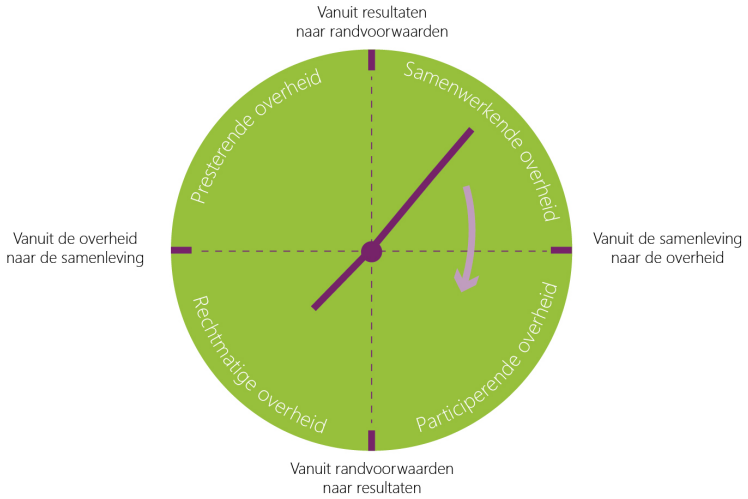

Foto: Gemeente Kaag en Braassem

EEN AANTREKKELIJK VESTIGINGSGEBIED VOOR BEDRIJVEN ZIJN EN BLIJVEN

We willen dit doen door ondernemers te stimuleren en nieuwe bedrijven de kans te geven. Specifiek is daarbij aandacht voor:

Bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in onze gemeente zijn van groot belang voor onze lokale ondernemers. Bij lokale bedrijven is behoefte aan zogenoemde ‘doorschuiflocaties’, waarbij zij kunnen uitbreiden of verplaatsen naar een nieuw bedrijventerrein. Bij (uitbreiding van) onze bedrijventerreinen willen we ruimte bieden aan (het doorgroeien van) lokale ondernemers. In het omgevingsplan zullen we de regels hier, binnen de grenzen van het mogelijke, op richten. Bedrijventerreinen dragen onder andere bij aan meer werkgelegenheid binnen de gemeentegrenzen. De huidige bedrijventerreinen Veenderveld, de Lasso en Drechthoek zijn over het algemeen goed bereikbaar en kennen een aantrekkelijk vestigingsmilieu. Er is alleen weinig ruimte om uit te breiden of te ontwikkelen in het ondernemen, terwijl ondernemers daar wel behoefte aan hebben. We streven naar optimaal ruimtegebruik van bestaande terreinen, stimuleren nieuwvesting van arbeidsintensieve bedrijven en zetten ook in op het zoeken naar geschikte locaties voor het realiseren van enkele hectares nieuw bedrijventerrein. Zo is de komst van Drechthoek II weer een stap dichterbij gekomen en blijven we de mogelijkheden voor een nieuw bedrijventerrein ten westen van de N445 nabij Nieuwe Wetering onderzoeken. Aan de Boskade in Hoogmade is er ruimte voor bedrijfsverzamelgebouwen ten behoeve van (lokale) mkb-ondernemers. Om (bestaande) bedrijventerreinen tot een succes te maken, is het wenselijk om bedrijven zoveel mogelijk te clusteren op deze terreinen en dus te laten verdwijnen uit de kernen, het glastuinbouwgebied en het buitengebied.

Detailhandel

De gemeente ondersteunt de versterking van de detailhandel in de hoofdwinkelgebieden en gaan we in de verschillende kernen de vestiging van winkelbedrijven buiten de winkelconcentratiegebieden dus juist tegen. Detailhandel op bedrijventerreinen, in het glastuinbouwgebied of in het buitengebied is niet toegestaan, met uitzondering van perifere en volumineuze detailhandel op bedrijventerreinen en de verkoop van streekproducten in het glastuinbouwgebied of het buitengebied. Een compleet aanbod van voorzieningen maakt dorpscentra aantrekkelijk, maar daar hoort ook een goede bereikbaarheid en voldoende parkeergelegenheid bij. Dat is voor alle partijen interessant. Ondernemers profiteren van een concentratie van winkelbedrijven door de extra toestroom van koopkracht naar die gebieden en inwoners hebben baat bij

een compleet aanbod van voorzieningen. Ook de passant/recreant is voor de detailhandel van belang. De ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor het organiseren van evenementen en andere activiteiten om het winkelgebied extra aantrekkelijk te maken. Het dorpshart van Leimuiden wordt ontwikkeld en het centrumgebied van Roelofarendsveen is recentelijk gerevitaliseerd zodat er een integraal winkelhart is ontstaan.

Glastuinbouw

Kaag en Braassem maakt onderdeel uit van de Greenport Aalsmeer en we willen werken aan nieuwe mogelijkheden om glastuinbouw een kansrijke toekomst te geven. Gemeente, ondernemers en belangenorganisaties zetten samen in op thema's als duurzaamheid, kennis, intensivering, huisvesting, innovatie, onderwijs en specialisatie. Met innovatieve activiteiten stimuleren we ondernemers gezond te ondernemen. We bieden ook mogelijkheden voor kleine aan glastuinbouw gerelateerde bedrijvigheid, binnen de richtlijnen van verschillende overheidsinstanties.

De focus ligt op het concentreren van glas in de vier duurzame glastuinbouwgebieden: De Baan-Sotaweg in Roelofarendsveen en Oude Wetering, Geestweg-Floraweg in Roelofarendsveen, Derde Tuinbouwgebied in Nieuwe Wetering en het glastuinbouwgebied aan de westkant van Woubrugge. Dat betekent ook dat het wenselijk is dat bestaande bedrijfsbestemmingen op termijn uit deze gebieden verdwijnen. Buiten de contouren van onze duurzame glastuinbouwgebieden zal versnipperd glas en sierteelt langzaam uit het straatbeeld verdwijnen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de ruimte voor ruimte-regeling. Dit biedt ruimte aan vervolgactiviteiten die passend zijn in de omgeving.

De glastuinbouw in Kaag en Braassem kent zorgen en uitdagingen. De vier binnen de gemeente gelegen duurzame glastuinbouwgebieden zijn verschillend qua grootte en toekomstbestendigheid. Voor het Tuinbouwgebied Nieuwe Wetering en Tuinbouwgebied Woubrugge geldt dat de toekomstbestendigheid momenteel geen zorg is. Het uitgangspunt voor deze twee duurzame glastuinbouwgebieden is dat bestaande glastuinbouwbedrijven niet beperkt mogen worden in hun bedrijfsvoering en potentiële uitbreidingsmogelijkheden. Bedrijfswoningen mogen omgezet worden naar een plattelandswoning, mits dit geen beperking oplevert van de tuinbouwactiviteiten van omliggende bedrijven op het achterliggende teeltgebied. Met dien verstande dat er dan later geen nieuwe bedrijfswoning toegevoegd kan worden, omdat dit een tweede bedrijfswoning zou worden en die zijn uitgesloten. In uitzondering op het omzetten naar een plattelandswoning, kunnen bedrijfswoningen in een enkel geval ook omgezet worden naar burgerwoning (bijvoorbeeld als de bedrijfswoning niet meer te relateren is aan een inrichting).

Het Tuinbouwgebied Geestweg-Floraweg kent omtrent de toekomstbestendigheid wel grote uitdagingen. Voor dit tuinbouwgebied heeft een globale gebiedsinventarisatie plaatsgevonden als basis voor een reële toekomstvisie. Het college heeft uitgangspunten geformuleerd naar aanleiding van de uitkomsten van deze gebiedsinventarisatie. De uitgangspunten worden momenteel besproken met andere (overheids-)instanties als de Greenport Aalsmeer, het hoogheemraadschap van Rijnland, de provincie Zuid-Holland en de LTO over het vervolg. Uiteraard zullen de komende tijd ook de lokale ondernemers alsmede lokale belangenorganisaties zoals bijvoorbeeld het Economisch Overleg Platform (EOP) nauw betrokken worden bij eventuele vervolgstappen. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden voor percelen binnen het duurzame glastuinbouwgebied zonder toekomstperspectief. We gaan het gesprek aan met de provincie, de LTO en de Greenport om te kijken of we op dergelijke percelen andere activiteiten die te relateren zijn aan tuinbouw mogelijk kunnen maken. Uitgangspunt is wel dat bestaande glastuinbouwbedrijven niet beperkt mogen worden in hun bedrijfsvoering en potentiële planologische uitbreidingsmogelijkheden. Naast dit traject start de Greenport dit jaar voor dit gebied ook een pilot waar informatie uit kan worden geput voor het opstellen van een gedetailleerde toekomstvisie.

Voor het Tuinbouwgebied De Baan-Sotaweg loopt momenteel een pilot van de Greenport. Deze pilot is aanzet voor een toekomstvisie om de toekomstbestendigheid van dit gebied te waarborgen. In 2023 is een participatietraject vanuit de Greenport gestart. Ook in deze visie zal de duurzame glastuinbouw centraal komen te staan. Bestaande glastuinbouwbedrijven mogen niet beperkt worden in hun bedrijfsvoering en potentiële planologische uitbreidingsmogelijkheden. Ontwikkelingen in dit gebied dienen geen beperking te vormen en bij voorkeur een bijdrage te leveren aan deze nog vast te stellen visie. Voorgestelde ontwikkelingen worden voorlopig aangehouden in afwachting van die nog vast te stellen visie. In uitzondering van het hiervoor gestelde mogen bedrijfswoningen wel worden omgezet naar een plattelandswoning, mits dit geen beperking oplevert van de tuinbouwactiviteiten van omliggende bedrijven op het achterliggende teeltgebied. Met dien verstande dat er dan later geen nieuwe bedrijfswoning toegevoegd kan worden, omdat dit een tweede bedrijfswoning zou worden en die zijn uitgesloten. In uitzondering op het omzetten naar een plattelandswoning, kunnen bedrijfswoningen in een enkel geval ook omgezet worden naar burgerwoning (bijvoorbeeld als de bedrijfswoning niet meer te relateren is aan een inrichting).

Landbouw

Droogmakerijen en Veenweidengebieden

Landbouw is van oudsher een belangrijke economische drager voor de gemeente. De agrariër is er niet alleen voor de productie van voedsel, maar heeft bovendien een belangrijke rol in het beheer van de natuur en het landschap. We erkennen de waarde van zowel de droogmakerijen als de veenweidegebieden voor agrariërs. We willen, in samenwerking met de agrariërs, de milieu- en klimaatdoelen behalen waarbij het verdienmodel van de agrarische sector overeind blijft.

Met deze visie staan we aan het begin van een periode met grote (landelijke) uitdagingen voor de landbouw. Alle inzet door gemeente, provincie en vooral de agrariërs zelf die nu hierop wordt gepleegd, heeft gevolgen voor de komende periode. Op het moment dat meer concrete maatregelen voortkomend uit wetgeving en/of ZH-PLG (Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied) bekend zijn, zal de omgevingsvisie hierop worden geactualiseerd.

Uitdagingen

De agrarische sector staat voor grote uitdagingen, zoals bodemdaling, stikstofreductie, waterbeheer en bedrijfsopvolging. Bodemdaling heeft gevolgen voor de productiviteit, waterhuishouding en CO_2-uitstoot. Gezamenlijk streven we naar oplossingen die de productiviteit en veerkracht van de bodem behouden. Een voorbeeld hiervan is het gebiedsproces bodemdaling in de Waterloos, Blauwe- en Vlietpolder. Bij de stikstofreductie is de uitdaging om evenwichtige maatregelen te nemen die de natuur en landbouw in balans brengen.

Het Hoogheemraadschap Rijnland is verantwoordelijk voor het waterbeheer in onze gemeente. Zij zorgen voor voldoende water, bescherming tegen te veel water en houden de kwaliteit van het water in de gaten. Waterbeheer is een cruciaal aspect van het werk van agrariërs. De gemeente heeft een faciliterende rol.

Het afgelopen jaar zien we dat er agrarisch land vrijkomt. Het is belangrijk dat we zuinig zijn op het buitengebied. We streven ernaar om voor de landerijen de bestemming agrarisch te houden. Op deze manier blijven de gronden beschikbaar voor agrariërs die willen blijven en extensiveren. Voor vrijkomend agrarisch vastgoed streven we naar het realiseren van ruimtelijke kwaliteitswinst, bijvoorbeeld in het kader van ‘ruimte voor ruimte’ en/of het slopen van vervallen bebouwing of naar het geven van een nieuwe invulling aan de vrijkomende agrarische opstallen. We staan open voor initiatieven, zolang het geen afbreuk doet aan de omgeving.

Nevenactiviteiten

Agrarische bedrijven hebben de mogelijkheid meerdere vormen van nevenactiviteiten uit te voeren. We staan open voor nevenactiviteiten zoals (dag- en verblijfs)recreatie, horeca, verkoop van streekproducten, zorg en educatie. Het is belangrijk om economisch gezien meer inkomsten te kunnen halen uit andere takken. We blijven de mogelijkheden onderzoeken om dit te faciliteren. Zo houden we het platteland vitaal en leefbaar. Afhankelijk van de impact op de omgeving kan een agrarisch bedrijf een volwaardige tweede recreatieve bedrijfstak voeren als dit het waardevolle en open landschap niet schaadt. In het hoofdstuk gebiedstypen en in de gebiedsgerichte programma’s staat beschreven wat er waar precies mogelijk is aan nevenactiviteiten.

Toekomst

We koesteren de agrarische bedrijven die willen blijven en het buitengebied dat zij beheren. Hierbij is samenwerking en het kijken naar mogelijkheden om de sector op een positieve manier

te ontwikkelen erg belangrijk. Er wordt gekeken naar het bieden van ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, zodat de landbouw op een duurzame en verantwoorde wijze blijft bijdragen aan onze voedselproductie en lokale economie. De agrarische sector speelt ook een belangrijke rol in de energietransitie door het mogelijk plaatsen van windturbines of zonnepanelen. Kleine windmolens van maximaal 15 meter mogen geplaatst worden bij (voormalig) agrarische bedrijven, mits deze het landschap en/of de karakteristieke waarden van het boerenerf niet schaden.

Samen met agrariërs, belanghebbenden en de lokale gemeenschap willen we werken aan een toekomstbestendige agrarische sector die zorgt voor een gezonde en veerkrachtige leefomgeving.

Schiphol

In onze regionale economie speelt Schiphol een belangrijke rol. Naast de invloed op onze leefomgeving, zoals geluid(hinder) en lucht(kwaliteit), is Schiphol als belangrijke mondiale en Europese hub van belang voor onder meer de logistieke bedrijvigheid. Ook de in onze gemeente gevestigde ondernemers in de (glas) tuinbouw profiteren van de exportmogelijkheden die Schiphol biedt in combinatie met twee Flora Holland bloemenveilingen op korte afstand (Aalsmeer en Rijnsburg). Met de A4 en A44 heeft onze gemeente goede verkeersverbindingen met Schiphol, wat ook kansen biedt aan ondernemers in de (verblijfs)recreatieve/ toeristische sector. Zowel de economische als de maatschappelijke belangen zijn dus groot. Het is dan ook belangrijk om de balans te blijven zoeken tussen het streven naar verbetering van de leefbaarheid voor inwoners en het behoud van het internationale netwerk op Schiphol.

Omdat Schiphol kansen biedt aan ondernemers vergroot het de (al bestaande) druk op de ruimte op onze bedrijventerreinen. Steeds vaker zien we dat ondernemers actief zijn op het gebied van Schiphol Parking waarbij parkeerplaatsen voor vliegreizigers worden aangeboden inclusief luchthaventransfer. Andere ondernemers hebben (mede) hierdoor minder mogelijkheden om te groeien. Waar dit niet gepast is wordt Schiphol Parking op bedrijventerreinen ontmoedigd. Buiten de bedrijventerreinen is Schiphol Parking niet toegestaan.

Wat willen we bereiken?

- De glastuinbouw concentreren in duurzame glastuinbouwgebieden.
- De detailhandel concentreren in dorpscentra.
- Bedrijven concentreren op bedrijventerreinen.
- Meer vestigingsmogelijkheden voor het uitbreiden van bedrijven.
- Meer mensen werken binnen de gemeentegrenzen.
- Vitaal ondernemersklimaat voor agrariërs.
- Het mogelijk maken van nevenfuncties voor agrarische bedrijven.

DE ECONOMISCHE SECTOR VERBETEREN ZODAT IEDEREEN MEE KAN DOEN IN DE MAATSCHAPPIJ

Iedereen in Kaag en Braassem moet zelfredzaam kunnen zijn en mee kunnen doen in onze maatschappij. Dat begint al door de jeugd een goede kans te geven, in te zetten op zorgeloos kind zijn en sport en bewegen mogelijk te maken voor iedereen. Voor een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt worden jongeren in de regio bewust gemaakt van de positie op de arbeidsmarkt. Jongvolwassenen en volwassenen kunnen, naargelang behoefte, ondersteunt worden in hun financiële vaardigheden. Daarnaast

wordt er door nauwe samenwerking tussen partners ingezet op duurzame uitstroom uit de uitkering. Ook als betaald werk niet direct mogelijk is, kijken we per individu naar wat er wel haalbaar om iemand (laagdrempelig) te activeren.

Betere aansluiting vanuit onderwijs

Op dit moment kampt Zuid-Holland met één van de grootste arbeidstekorten van Nederland. Eén op de vijf bedrijven kan onvoldoende gekwalificeerd personeel krijgen en dreigt daarmee economisch gezien niet te kunnen groeien. Ondernemers, werkgevers, werknemers, onderwijs en gemeente werken samen om de vraag naar en aanbod van werk in balans te krijgen en houden. Op die manier zijn er straks voldoende en gekwalificeerde mensen beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Een optimale publiek-private samenwerking kan bijdragen aan een werknemersbestand dat in balans is en waar ook werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt deel van uitmaken.

Inburgering, schuldhulpverlening en preventie

Nieuwkomers uit het buitenland moeten zo snel mogelijk mee kunnen doen in Kaag en Braassem. De snelste weg is het leren van de Nederlandse taal en het vinden van een baan. Per 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering van kracht, waarbij de gemeente de regie heeft gekregen over de uitvoering van de inburgering. Statushouders worden zes maanden financieel ontzorgd (de gemeente neemt het beheer van inkomsten en uitgaven geheel of gedeeltelijk uit handen), zodat de statushouder zich volledig op zijn inburgering kan focussen. Al tijdens de inburgering gaat Rijnvicus samen met de statushouder aan de slag om zo snel mogelijk en succesvol de arbeidsmarkt op te kunnen.

We investeren samen met verschillende organisaties en partijen in preventie en vroegsignalering van schulden voor alle inwoners van de gemeente om langdurige schuldtrajecten voor te zijn. Waar nodig bieden we eenieder schuldhulpverlening aan, waarbij de focus ligt op een langetermijnoplossing.

Wat willen we bereiken?

- Ondernemers/werkgevers, werknemers, onderwijs en gemeente werken samen om de vraag naar en aanbod van werk (huidig en toekomstig) in balans te krijgen en houden, waarbij het gaat om kwaliteit en kwantiteit.
- Alle inwoners hebben een fatsoenlijk bestaansniveau en zijn financieel zelfredzaam, doordat zij werken naar vermogen, bij voorkeur in een regulier betaalde baan. Wij zetten daarom in op het aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

De specifieke uitgangspunten vormen een kader voor activiteiten en ontwikkelingen.

- **We hebben aandacht voor de omgeving bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.**

Bereikbaarheid, milieubelastende activiteiten, duurzaamheid en waterberging (zie ook hoofdstuk 3) zijn belangrijke aandachtspunten. Ook moet de realisatie van een nieuw bedrijventerrein passen bij de aard en schaal van het gebied en moet de ontwikkeling voorzien in het behoud en waar mogelijk verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Dit dient aangetoond te worden door middel van een beeldkwaliteitsplan. Bij voorkeur wordt er aangesloten bij bestaande bedrijventerreinen of glastuinbouwgebieden.

6 Recreatie in Kaag en Braassem

Kaag en Braassem: elf dorpen verbonden door water. Waar molens het land drooghouden en boeren en tuinders een bestaan opbouwden, waaruit de omliggende steden werden gevoed. Waar het veen werd afgegraven voor turf en waar de handel floreerde dankzij de zeilscheepvaart. Waar ondernemen en hard werken in het DNA zit en de watersport haar wieg heeft staan. En waar de recreant ontspant: waterrijk, polders en groen.

De recreatieve sector is een van de belangrijke economische motoren van de gemeente Kaag en Braassem. We hebben dit potentieel te danken aan de unieke ligging in het Hollands Plassengebied en het Groene Hart. Het gebied is aantrekkelijk voor zowel recreanten als inwoners die beleving, ontspanning, ruimte en/of rust zoeken. Recreatie in de groene openbare ruimte draagt bij aan de gezondheid, het welzijn, het sociaal welbevinden en de lokale identiteit van de inwoners. Kaag en Braassem heeft een uniek karakter als waterrijk gebied met een rijke historie.

Foto: M. van der Zwaan

ACHTERGROND

Mensen in onze gemeente houden van buitenactiviteiten. Vooral wandelen en fietsen zijn populaire bezigheden. Veel mensen doen dit vaak, en meer dan de helft doet het minstens één keer per week. Waarom? Vooral omdat ze van de natuur genieten en willen ontspannen.

Onze gemeente heeft mooie plekken met groen, water en natuur. De inwoners waarderen deze plekken om even weg te zijn van het drukke leven en te ontspannen in de buitenlucht. Recreatie is goed voor hun geest en lichaam.

De vraag naar ruimte om te recreëren op het water en in openbaar groen in en aan de randen van de bebouwde kom zal samen met de vraag naar wandel- en fietspaden in het landelijk gebied toenemen. Er zal nagedacht moeten worden over hoe er aan deze wensen voldaan kan worden.

'Wat vinden onze inwoners?'

- De bewoners van Kaag en Braassem hechten veel waarde aan de landelijke leefomgeving, gekenmerkt door polders, water en recreatiemogelijkheden. Enkele belangrijke bevindingen zijn als volgt:
- Openluchtrecreatie heeft de voorkeur bij de inwoners, met wandelen (85%) en fietsen/mountainbiken (75%) als populaire recreatieve activiteiten. Ze doen dit voornamelijk om zowel geestelijk als lichamelijk te ontspannen en beschouwen het als gunstig voor hun gezondheid. Daarnaast bezoeken ze evenementen zoals de Nationale Molendag en Open Monumentendag om kennis op te doen.
- De meest genoemde activiteiten voor vermaak onder de inwoners zijn het bezoeken van restaurants (81%) en het bijwonen van verschillende evenementen, zoals de Oranjefeesten in diverse dorpen. Culturele evenementen zoals het Kaagfestival en het Sluisconcert zijn ook geliefd en dragen bij aan hun vermaak.
- De inwoners geven aan dat ze bepaalde voorzieningen missen in hun recreatieve omgeving. Dit omvat zwemstrandjes, wandelroutes, "ommetjes" en thematische routes, parken en horecagelegenheden aan het water. Bovendien uiten ze de wens voor verbeterde bereikbaarheid en toegang tot dijken, oevers, zowel vanaf het water als het land.

Kortom, de inwoners koesteren de natuurlijke en recreatieve aspecten van hun omgeving, en ze missen enkele voorzieningen die hun recreatie-ervaring zouden kunnen verrijken.

Deze opgaven zijn:

- behoud en de bevordering van de unieke identiteit van onze regio;
- bevorderen van een gezonde en vitale samenleving;
- behoud en de verbetering van de natuurwaarden;
- Kaag en Braassem blijven ontwikkelen als recreatiegemeente.

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

De rol van de gemeente in recreatie omvat het creëren en onderhouden van recreatieve voorzieningen en infrastructuur, het faciliteren van evenementen, het bevorderen van recreatie, milieubescherming, het handhaven van veiligheid en het toewijzen van financiële middelen en subsidies. Daarnaast houdt de gemeente zich bezig met het bevorderen van samenwerking met en tussen inwoners, vrijwilligersorganisaties en ondernemers. De gemeente streeft ernaar om deze groepen de ruimte te geven, zodat zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheid kunnen bijdragen aan oplossingen voor lokale vraagstukken en zo de levenskwaliteit te verbeteren en gemeenschapsbetrokkenheid te stimuleren.

BEHOUD EN BEVORDERING UNIEKE IDENTITEIT

We streven naar het behoud en de bevordering van de unieke identiteit van onze regio. Elf dorpen verbonden door water, groen en polders vormen het karakteristieke hart van onze gemeente. Kaag en Braassem kent een rijke geschiedenis waarin molens het land droog hielden en boeren en tuinders een bloeiend bestaan opbouwden. Bovendien voorzag het de omliggende steden van voedsel. Het afgraven van veen voor turf en de bloeiende zeilscheepvaart zorgden voor welvaart en handel. Het ondernemerschap en harde werken zitten diepgeworteld in het DNA van onze gemeenschap, waar tevens de watersport haar wieg had staan. Vandaag de dag biedt Kaag en Braassem een oase van ontspanning en rust voor recreanten.

Recreatievormen moeten aansluiten bij de identiteit van de elf dorpen en de levensstijl van onze inwoners. We willen dat onze mooie waterrijke omgeving, onze uitgestrekte polders en ons groen optimaal worden benut en beleefd. Kaag en Braassem is een fijne plek voor natuurliefhebbers, watersporters en mensen die op zoek zijn naar een landelijke omgeving om tot rust te komen.

Wat willen we bereiken?

- Uitbouwen merk Kaag en Braassem.
- Stimuleren en faciliteren van recreatievormen passend bij levensstijl van bewoners.

BEVORDERING VAN EEN GEZONDE EN VITALE SAMENLEVING

Recreatie heeft aantoonbaar positieve effecten op de gezondheid en het welzijn van mensen. Het biedt mogelijkheden voor fysieke activiteit, ontspanning en stressvermindering. Hierdoor kan een gezonde en vitale samenleving worden bevorderd. Door te investeren in recreatieve voorzieningen zoals wandel- en fietspaden, speelplaatsen en picknickplaatsen, stimuleren we actieve levensstijlen en nodigen we inwoners uit om te genieten van de natuurlijke omgeving. Dit kan helpen bij het verbeteren van de fysieke gezondheid, het verlagen van het risico op chronische ziekten en het bevorderen van de algehele fitheid. Bovendien kan recreatie in de natuurlijke omgeving een kalmerend effect hebben en helpen bij het verminderen van stress en het verbeteren van het geestelijk welzijn. Door het creëren van recreatieve routes, zitmogelijkheden en het faciliteren van horecagelegenheden creëren

we bovendien ontmoetingsplekken waar inwoners en bezoekers samen kunnen komen en ervaringen kunnen delen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met toegankelijkheid voor mensen met een beperking om kansengelijkheid te vergroten.

Wat willen we bereiken?

- Het op de provinciale, regionale en lokale agenda krijgen en houden van het belang van recreatie voor de gezondheid en welzijn van inwoners en bezoekers.
- Creëren van recreatieve routes.
- Creëren en faciliteren van ontmoetingsplekken.

BEHOUD EN VERBETERING VAN DE NATUURWAARDEN

Het historische landschap van Kaag en Braassem, met polders, meren, vaarten en molens, is bijzonder. We streven naar het behoud en de verbetering van de natuurwaarden en willen recreatieve routes, wandel- en fietspaden creëren, zodat zowel inwoners als bezoekers kunnen genieten van de natuurlijke omgeving. Het onderhoud en beheer van deze gebieden brengen kosten met zich mee.

Voor het onderhoud van het landelijk gebied werken we deels samen met agrariërs, die een belangrijke rol spelen in het behoud van deze gebieden. We zijn ons ervan bewust dat de vraag naar ruimte voor recreatie op het water, in openbaar groen en op wandel- en fietspaden in landelijk gebied zal toenemen, onder andere als gevolg van woningbouw. Het is belangrijk om een goede balans te vinden tussen het behoud van de natuur en de mogelijkheden voor recreatie. Natuur en natuurbehoud is één van de belangrijkste voorwaarde voor recreatie in onze gemeente. Zonder natuur geen mooie fietspaden tussen bloeiende bermen, geen vaarroutes langs rietkragen, geen gezond zwemwater, geen natuurbeleving en nog vele andere vormen van recreatie.

Wat willen we bereiken?

- Het vergroten van het bewustzijn en attenderen op de mogelijk (nieuwe) verdienmodellen voor met name agrariërs als zij met biodiversiteit en natuurbehoud aan de slag gaan.
- In samenwerking met landschapsfonds Alphen aan de Rijn e.o. boerenlandpaden ontwikkelen.

KAAG EN BRAASSEM BLIJVEN ONTWIKKELEN ALS RECREATIEGEMEENTE

Waterbeleving en watersport

Kaag en Braassem staat bekend om zijn watersportmogelijkheden. Als gemeente zullen we ons blijven inzetten om faciliteiten te bieden voor watersporters, zoals aanlegplaatsen, steigers en jachthavens. Ook zetten we ons in om de toegang tot het water te verbeteren. We begrijpen het belang van een goed uitgeruste infrastructuur om recreanten en liefhebbers van watersport te ondersteunen en te stimuleren.

Hoewel onze gemeente erg waterrijk is, is de waterbeleving en toegankelijkheid van het water niet overal optimaal. We streven ernaar ook vanaf de oevers de waterbeleving voor recreanten te vergroten.

Recreatie en natuur gaan niet overal samen. We hechten aan het behoud van waterkwaliteit en ecologische balans van ons oppervlaktewater. Door te streven naar hoogwaardige oeverrecreatie en watersportfaciliteiten streven we naar een gezond evenwicht waar waterrecreatie/watersport én natuur hand in hand gaan.

Dag- en verblijfsrecreatie

Bestaande watersport- en recreatiebedrijven krijgen ruimte om te groeien en nieuwe bedrijven in de dag- en verblijfsrecreatieve sector krijgen de kans om zich te vestigen. Als mensen hier willen verblijven dan moet dat wel mogelijk zijn. Kleinschalige mogelijkheden zoals enkele recreatiewoningen, bed & breakfasts en nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, eventueel in combinatie met dagrecreatie, behoort tot de mogelijkheden. Verblijfsrecreatie gebeurt vooral op kleine schaal, maar wanneer dit in het landschap goed inpasbaar is geven we beperkt ruimte aan grootschaligere projecten, bijvoorbeeld op de locatie van Bootbeton. Agrarische bedrijven hebben de mogelijkheid meerdere vormen van (verblijfs)recreatie als nevenfunctie uit te voeren. Zo houden we het platteland vitaal en leefbaar. Incidenteel kan een agrarisch bedrijf zelfs een volwaardige tweede recreatieve bedrijfstak voeren als dit het waardevolle en open landschap niet schaadt.

Samenwerking en participatie

Samenwerking en participatie zijn essentieel voor het realiseren van de recreatievisie van de gemeente. Dit omvat samenwerking met lokale ondernemers, verenigingen, bewoners, buurtgemeenten, regionale partners en andere belanghebbenden. We kunnen het niet alleen. De participatie van inwoners en betrokkenen bij de ontwikkeling en uitvoering van recreatieve projecten zal worden gestimuleerd. Binnen het recreatieve landschap van Kaag en Braassem spelen vrijwilligers een belangrijke rol. Zij dragen bij aan het mooier en beleefbaarder maken van de gemeente, waardoor andere recreanten ervan kunnen genieten.

Wat willen we bereiken?

- Het behoud van en waar mogelijk investeren in recreatieve voorzieningen.
- Het mogelijk maken van nevenfuncties voor agrarische bedrijven.
- Verbeteren van de toegang tot het water.
- Versterken van het lokale en regionale recreatienetwerk.
- Het huidige beleid voor het bouwen van recreatiewoningen met een maximum van 60m^2 blijft behouden zodat we permanente bewoning ontmoedigen.

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

De specifieke uitgangspunten vormen een kader voor activiteiten en ontwikkelingen.

- **Hoe gaan we om met evenementen?**

In de gemeente Kaag en Braassem worden veel evenementen georganiseerd. Dag-evenementen op kleine schaal worden afgewisseld met grotere evenementen die meerdere dagen duren en zelfs een terugkerend karakter hebben. Om de leefbaarheid in onze kernen, agrarische linten en het buitengebied te behouden en een evenement voor iedereen aantrekkelijk te maken, zal er bij de beoordeling van aanvragen worden gekeken naar:

- eventuele hinder in de vorm van geluid, trillingen, geur of licht;
- de impact op het woon- en leefgebied van inwoners;
- de impact op de in de gemeente aanwezige flora en fauna.

- **Welke activiteiten staan we toe?**

Dag- en verblijfsrecreatie krijgt te mogelijkheid om zich in Kaag en Braassem te vestigen en te groeien. De recreatievormen moeten echter wel passend zijn bij de levensstijl van bewoners en geen afbreuk doen aan de omgeving.

- **Gezamenlijke verantwoordelijkheid**

Samenwerking en participatie zijn essentieel voor het realiseren van de recreatievisie van de gemeente. Dit omvat samenwerking met lokale ondernemers, verenigingen, bewoners, buurtgemeenten, regionale partners en andere belanghebbenden. Iedereen heeft zijn eigen verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan het mooier en beleefbaarder maken van de gemeente, waardoor andere recreanten ervan kunnen genieten.

7 Sociaal Kaag en Braassem

De inwoners van Kaag en Braassem zijn betrokken bij elkaar en bij hun omgeving. Veel inwoners zetten zich in voor een ander of voor een vereniging. Wij waarderen deze betrokkenheid en dit enthousiasme. We willen hier de komende jaren meer ruimte aan bieden en deze betrokkenheid blijven faciliteren en ondersteunen. Toch zien wij ook dat steeds meer inwoners, al dan niet tijdelijk, in de knel komen; door de ontwikkelingen in de samenleving die ze niet meer bij kunnen houden, door fysieke, verstandelijke of psychische beperkingen, door financiële problemen of door andere omstandigheden. Vaak kunnen ze een beroep doen op familie en vrienden, maar soms is dat ook niet meer voldoende. Dan zorgen wij als gemeente ervoor dat er voldoende hulp en ondersteuning is waarop mensen een beroep kunnen doen. Zo bundelen we als inwoners, organisaties, professionals en gemeente onze krachten om samen te zorgen voor een sociaal Kaag en Braassem. Een gemeente waar iedereen erbij hoort en gelijkwaardig en volwaardig mee mag doen, ongeacht iemands beperking, chronische ziekte (zoals omschreven in o.a. het VN Verdrag Handicap), culturele achtergrond of seksuele oriëntatie.

Foto: R. Looijenstein

ACHTERGROND

Merendeel inwoners ervaart goede gezondheid, maar aantal gezondheidsbedreigende factoren neemt toe

Het merendeel van onze inwoners ervaart een goede gezondheid. Wel zien we ontwikkelingen die de gezondheid en het welzijn van onze inwoners bedreigen, zoals een toename van eenzaamheid, angst, depressie en ongezonde leefstijl en een toename van het aantal mensen met dementie (met 10%):

- meer dan de helft van onze inwoners heeft overgewicht;
- 13% van onze inwoners van 18-65 jaar rookt (2020);
- 21% van onze inwoners van 18-65 jaar drinkt overmatig tot zwaar (2020);
- 5% van onze inwoners van 18-65 gebruikt harddrugs (2020);
- 11% volwassenen voelt zich ernstig eenzaam (2020). Ook jongeren voelen zich geregeld eenzaam

Huiselijk geweld een blijvend probleem

Landelijk krijgt 45% van de mensen tussen zijn 18de en 70e jaar te maken met huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2022 zijn in onze gemeente 220 meldingen gedaan (183 per 10.000 huishoudens). Dit is hoger dan het regionaal gemiddelde van 148 meldingen per 10.000 huishoudens.

Relatief hoog beroep op opvoedondersteuning en jeugdhulp

In onze gemeente maakte in 2022 14,6% van de jongeren gebruik van jeugdhulp. Dit is een relatief hoog percentage (ten opzichte van het landelijk gemiddelde). Uit recente cijfers van GO! voor jeugd blijkt dat 40% van de kinderen die jeugdhulp ontvangen in een scheidingssituatie verkeert. In onze gemeente wonen circa 300 kinderen in een huishouden met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.

Vergrijzing, aantal mensen met dementie neemt toe, druk op mantelzorg wordt groter

Circa 20% van onze inwoners heeft een leeftijd van 65+. Dit percentage zal de komende jaren nog verder toenemen. Als gevolg van de vergrijzing zal ook het aantal mensen met dementie aanzienlijk stijgen. Het is de verwachting dat in 20240 circa 875 inwoners van onze gemeente dementie zullen hebben . De zorg voor mensen met dementie ligt voor een groot deel bij de directe omgeving, bij de mantelzorgers. Overbelasting en eenzaamheid zijn daarbij risico's, voor alle mantelzorgers. Mantelzorger zijn is niet altijd een bewuste keuze. Het overkomt je en je ziet het als een vanzelfsprekendheid. De duur en de intensiteit van de verleende hulp is de afgelopen jaren toegenomen.

De grootste opgaven op het gebied van welzijn en zorg zijn:

- het versterken van de sociale basis in de wijk
- het versterken van bestaanszekerheid
- het makkelijker maken van gezond leven
- het vergroten van kansengelijkheid

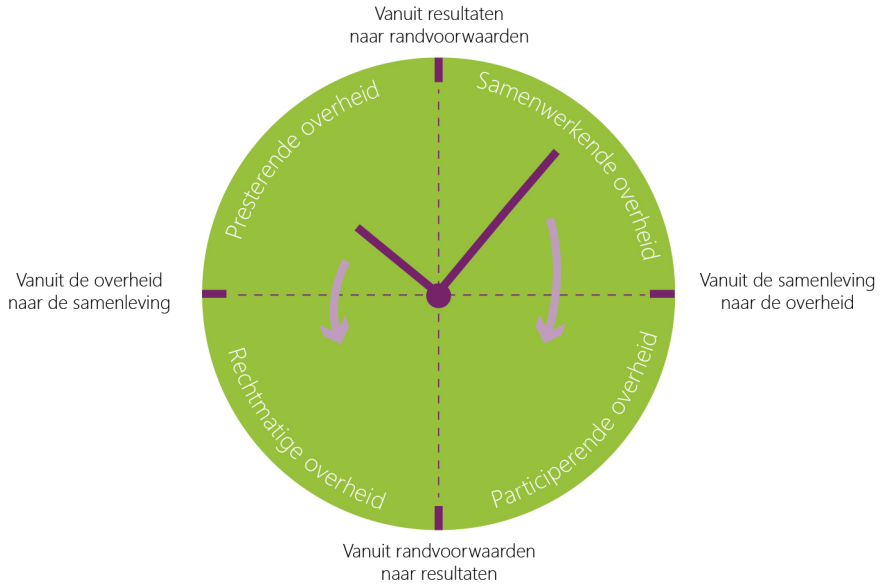
Foto: J. Vergeer

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

Wij vervullen binnen de opgaven in Sociaal Kaag en Braassem diverse rollen. Wij zijn vooral regisseur; we sturen op de doelen die we willen bereiken en laten de uitvoering aan professionals en inwoners.

Als het gaat om de samenwerking met organisaties nemen we met name de rol van presterende overheid op ons: we zorgen (door inkoop of subsidiering) voor een toereikend aanbod aan gezondheidsbevorderende en -beschermende maatregelen, welzijn, hulp en ondersteuning. We stellen daarbij doelen en laten de uitvoering aan de professionals. Waar nodig faciliteren wij daarbij de samenwerking tussen ketenpartners, brengen wij partijen samen en doen een beroep op hun gezamenlijke verantwoordelijkheid. En nemen we onze eigen verantwoordelijkheid daar waar het gaat om voorwaarden te scheppen voor een inclusieve samenleving.

De toenemende complexiteit van maatschappelijke vraagstukken en de afname van financiële middelen vragen om een gemeente die verbindt en de krachten van inwoners en organisaties benut en versterkt. Wij staan daarom open voor initiatieven uit de samenleving en bieden ruimte aan onze inwoners om bij te dragen aan de doelen, opgaven en beweging binnen Sociaal Kaag en Braassem.

GEWENSTE BEWEGING

Met de omgevingsvisie willen we de beweging die wij al eerder (met de MAG) hebben ingezet, verder laten groeien. Een beweging:

- van zorgen voor ... naar zorgen dat;
- van gelijkheid/uniformiteit en eenheid ... naar differentiatie en diversiteit;
- van reactief ... naar proactief;
- van de kwaal centraal ... naar de oplossing centraal;
- van dure, specialistische, individuele zorg ... naar ondersteuning in en door de samenleving;
- van aanbodgericht ... naar vraag-/behoeftegericht, maatwerk;
- van focus op ziekte en zorg ... naar aandacht voor gezondheid en gedrag.

HET VERSTERKEN VAN DE SOCIALE BASIS IN DE WIJK

Wij willen als gemeente een stevige sociale basis realiseren: inwoners, vrijwilligers, kindcentra, welzijn etc. Het gaat er hierbij om dat we de sociale coheise in onze wijken en dorpen willen versterken en dat we een inclusieve samenleving willen realiseren. Vrijwilligersorganisaties hebben een belangrijke rol in onze samenleving. Hieronder verstaan we ook verenigingen. Verenigingen worden gedragen door vrijwilligers. Daarom spreken we hier over vrijwilligersorganisaties. Vrijwilligersorganisaties dragen bij aan het welzijn van onze inwoners en aan de doelen van deze omgevingsvisie. Om dit mogelijk te (blijven) maken, faciliteren wij, samen met onze gecontracteerde partners, bij het oplossen van de vraagstukken waar de organisaties mee worstelen.

Dit kan zijn door mee te denken, verbindingen te leggen of op andere wijze. Wij blijven hiervoor in contact met onze vrijwilligers(organisaties).

Wat willen we bereiken?

- Inwoners hebben een voldoende sociaal netwerk, waar ze - waar nodig - op terug kunnen vallen. We zetten ons in om sociaal isolement en eenzaamheid te voorkomen of verminderen.
- Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor zichzelf en hun (sociale en fysieke) omgeving
- Inwoners ervaren zo min mogelijk belemmeringen in de openbare ruimte. Voor alle inwoners, jong en oud, biedt de openbare ruimte mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, te spelen en te bewegen. De inrichting en ruime opzet van onze buitenruimte stimuleert inwoners van alle leeftijden om te spelen en bewegen.
- Mantelzorgers krijgen de ondersteuning en/of verlichting van zorg die zij nodig hebben om – op eigen wijze – de mantelzorg te kunnen (blijven) bieden. Deze ondersteuning of verlichting bieden we op een manier die past bij hun leven en leeftijd en bij de toenemende intensiteit, duur en complexiteit van mantelzorg.
- Inwoners, buurten en wijken ondersteunen elkaar. De kracht van de samenleving wordt benut, versterkt en gefaciliteerd, waarbij oog is voor de grenzen van die kracht.
- We zetten in op de juiste/ passende ondersteuning voor verenigingen zodat deze belangrijke ontmoetings/netwerkplekken de basis blijven voor het creëren en vergroten van het sociale netwerk. De uitdaging om deze locaties met vrijwilligers te laten floreren zien we als een opgave voor de komende periode.

Foto: M. van der Zwaan

GEZOND LEVEN MAKKELIJKER MAKEN

In deze omgevingsvisie ligt het accent, als we het hebben over gezondheid, niet zozeer op (de afwezigheid van) ziekte en beperkingen, maar veel meer op de veerkracht van onze inwoners om om te gaan met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven (positieve gezondheid). Het gaat hierbij onder andere om regie op het eigen leven, kwaliteit van leven en het kunnen meedoen in de samenleving. De leefstijl van onze inwoners kan hier invloed op hebben. Bij leefstijl gaat het om gunstig gedrag voor de gezondheid zoals sport en bewegen, maar ook om ongunstig gedrag zoals roken, (overmatig) alcohol- en drugsgebruik en ongunstig gewicht (onder- en overgewicht). Wij willen een gezonde leefstijl voor jongen oud bevorderen, waarbij we erkennen dat ouders een belangrijke voorbeeldfunctie voor hun kinderen hebben.

Gezondheid kan ook worden beïnvloed door omgevingsfactoren, zoals luchtkwaliteit, de leefomgeving en gezondheidsbevorderende voorzieningen. Als gemeente zetten we ons daarom in om gezondheid in alle keuzes die wij maken als belang mee te nemen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om aanpassingen aan de fysieke leefomgeving, zoals het aanleggen van veilige fietsverbindingen om fietsen te bevorderen. Maar ook om veilige looproutes naar bijvoorbeeld winkels en huisartsen voor kwetsbare inwoners (in het kader van langer thuis wonen). En om voldoende groen en ruimte te realiseren voor het bevorderen van een gezonde leefomgeving.

Huiselijk geweld en kindermishandeling spelen een rol in de vorming van onze jeugd en in het welzijn van onze inwoners. De leden van de gezinnen en huishoudens waar het hier om gaat zijn in veel gevallen niet, of wisselend gemotiveerd om ondersteuning, hulp of behandeling te zoeken bij het oplossen van hun problemen. De problematiek wordt in een aantal gevallen van generatie op generatie wordt doorgegeven. Uit onderzoek blijkt dat bij kinderen die zijn mishandeld of verwaarloosd de kans drie keer groter is dat zij in de toekomst hun kinderen mishandelen dan bij kinderen die deze ervaring niet hebben.

Wat willen we bereiken?

- Inwoners van alle leeftijden hebben een gezonde en actieve leefstijl. We dringen gezondheidsbedreigende factoren terug: we stimuleren en faciliteren meer bewegen door te werken aan een inclusief en gezond sportklimaat, zetten in op het matigen en voorkomen van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik en zetten in op een rookvrije generatie.
- Inwoners van alle leeftijden zitten goed in hun vel.

Foto: M. De Jong-Camfferman

- Huiselijk geweld en kindermishandeling wordt voorkomen, gesignaleerd en/of duurzaam aangepakt.
- De sociale veiligheid in wijken en dorpen neemt toe. Overlast gevende situaties als gevolg van psychische of andersoortige problematiek voorkomen we zo veel mogelijk of pakken we zo snel mogelijk op om verdere escalatie te voorkomen.

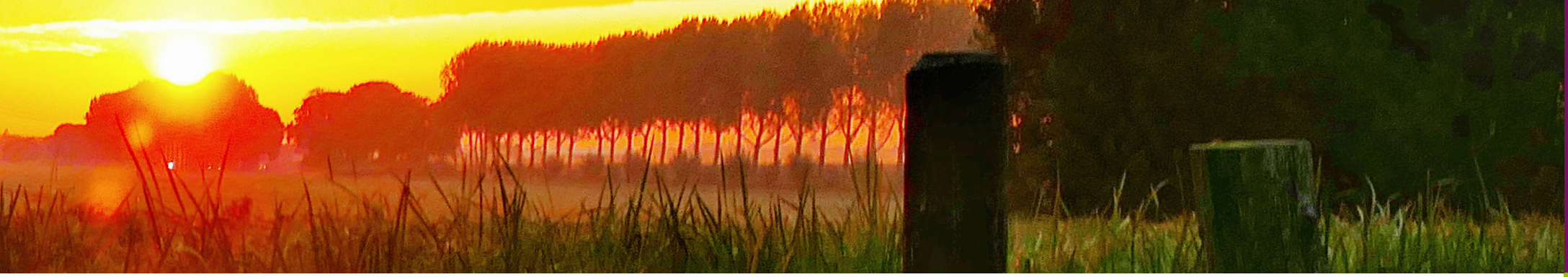
HET VERGROTEN VAN KANSENGELIJKHEID

Wij willen de kinderen in onze gemeente een goede basis en gelijke kansen bieden. Zij moeten veilig kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen om, nu en later, naar vermogen te kunnen meedoen en bijdragen aan de samenleving. We zien hierin een grote rol voor de ouders. Zij zijn eerstverantwoordelijk.

Wij gaan een samenhangend aanbod voor onze jeugd en jongeren organiseren, waarbij onderwijs (en kinderopvang), welzijn, preventie en jeugdhulp lokaal samenwerken. We zetten in op integrale kindcentra en laagdrempelige voorzieningen. Niet voor alle kinderen zijn een goede basis en gelijke kansen vanzelfsprekend. Door armoede, achtergrond, beperkingen of aandoeningen kunnen zij tegen grenzen aanlopen. Waar mogelijk willen wij deze grenzen slechten.

Wat willen we bereiken?

1. Kinderen moeten in een veilige omgeving kunnen opgroeien en een goede start kunnen maken in hun leven (eerste 1.000 dagen). Hiervoor zetten we in op:
   - Het bieden van een kansrijke start (eerste 1.000 dagen)
   - Het voorkomen van en begeleiden bij complexe echtscheidingen
2. We streven naar gelijke kansen voor ieder kind! Alle kinderen hebben gelijke kansen en rechten om zelfstandig mee te doen aan de samenleving! Hiervoor zetten we in op:
   - Een samenhangend aanbod voor onze jeugd en jongeren, waarbij de kindcentra, welzijn, preventie, jeugdgezondheidszorg, huisartsen en jeugdhulp lokaal samenwerken
   - Inclusief, inkomen … door armoede, achtergrond, beperkingen of aandoeningen kunnen kinderen en jongeren tegen grenzen aanlopen. Waar mogelijk willen wij deze grenzen slechten: jeugdfonds.
3. Kinderen zijn weerbaar en kunnen omgaan met de uitdagingen in het leven. Hiervoor zetten we in op:
   - Het stimuleren van talentontwikkeling en bieden van ruimte voor zelfonderzoek (vallen, falen en fouten maken)
4. Ouders zijn toegerust om voor hun kinderen te zorgen en hen op te voeden. Ieder kind krijgt de liefde die het verdient en ieder kind wordt gehoord en gezien.
5. Als een kind of gezin professionele hulp nodig heeft, wordt deze

in de leefomgeving van het kind of het gezin geboden, waarbij wordt aangesloten op de vraag en mogelijkheden van het kind en het gezin.

Inwoners met een licht verstandelijke beperking en inwoners die laaggeletterd kunnen meedoen in de (steeds complexere) samenleving.

HET VERSTERKEN VAN BESTAANSZEKERHEID

Wij geloven als Kaag en Braassem in een inclusieve samenleving. Wij bevorderen dit dan ook actief. Een samenleving waarin iedereen welkom is, iedereen (naar vermogen) kan meedoen en iedereen erbij hoort. Het grootste deel van onze inwoners heeft geen ondersteuning nodig om mee te doen in de samenleving, om sociale contacten te onderhouden, bij het wonen of werken. Soms hebben inwoners wel (tijdelijk) hulp of ondersteuning nodig. In veel gevallen doen zij dan een beroep op familie en vrienden. Soms is ondersteuning door een professional nodig. Deze ondersteuning moet snel, laagdrempelig en dichtbij geboden worden. Zo licht en kort als mogelijk en zo zwaar en lang als nodig. We hebben hierbij ook oog voor mensen met verward gedrag en mensen die hulp nodig hebben, maar dat niet inzien of geen hulp willen aanvaarden, én voor hun omgeving. We realiseren ons immers dat overlast gevend gedrag ook van invloed is op het welzijn van de familie, vrienden en buren van de kwetsbare inwoner en op het veiligheidsgevoel in de buurt.

In verschillende onderzoeken is een verband tussen armoede en sociale uitsluiting vastgesteld. Vooral voor kinderen kan armoede ervoor zorgen dat zij niet mee kunnen doen. Maar ook voor volwassenen belemmert armoede actieve deelname aan de samenleving. Niet meedoen heeft een negatief effect op gedrag, gezondheid en (school)prestaties en vergroot de kans op armoede in de toekomst. In Kaag en Braassem hechten we daarom aan het laagdrempelig kunnen meedoen aan sport, cultuur en muziek. Juist voor mensen die in een sociaal kwetsbare positie verkeren en ondersteuning nodig hebben, kan dit aanbod bijdragen aan het creëren van een netwerk en daardoor mogelijk ook aan het zelfstandig kunnen (blijven) wonen en/of het meedoen in de samenleving.

Wat willen we bereiken?

- Inwoners die zich in een (sociaal) kwetsbare positie bevinden zoals mensen met dementie, met psychische problemen, verstandelijke beperking, laaggeletterdheid of financiële problematiek, hebben een volwaardige plek binnen de samenleving en krijgen tijdig passende ondersteuning vanuit

hun eigen netwerk en waar nodig van professionals. Hiertoe bevorderen we o.a. de kennis over bijvoorbeeld psychische aandoeningen zodat er meer begrip voor inwoners in een kwetsbare situatie ontstaat.

SPECIFIEKE UITGANGSPUNTEN

- Sport, spelen, cultuur, muziek, dans enzovoort hebben een belangrijk positief effect op leefbaarheid, gezondheid en de sociale ontwikkeling en zijn daarmee belangrijke middelen voor het behalen van onze opgaven en doelen. Wij zoeken samen met verenigingen en organisaties naar (nieuwe) kansen. We zetten daarbij in op:
  - laagdrempelig, inclusief en toegankelijk aanbod;
  - sterke organisaties;
  - een match tussen vraag en aanbod van vrijwilliger(s);
  - verbinding tussen sport en ondersteuning/hulp.

- Gezamenlijke verantwoordelijkheid: inwoners, partijen, verenigingen, professionals, vrijwilligers werken samen, zodat ze hun krachten kunnen bundelen, elkaar kunnen aanvullen en een sluitende keten kunnen realiseren. Wanneer meerdere professionals in één gezin, één huishouden of aan één persoon ondersteuning bieden, wordt altijd één gezin, één plan, één regisseur gehanteerd.

- Wij sturen op wijkgericht werken en vragen van onze maatschappelijke partners om de ondersteuning in samenhang en dicht bij de inwoners te organiseren. Hierbij wordt aangesloten bij bestaande voorzieningen zoals huisartsen, verenigingen en scholen. Maar ook maatschappelijk vastgoed (zoals sporthallen, buurthuizen en dergelijke) heeft hierin een rol. Maatschappelijk vastgoed is van en voor de inwoners. Dit vastgoed is een belangrijk middel om onze doelen te halen. Naast de corebusiness van dit vastgoed (sport, muziek, etc.) liggen er meer mogelijkheden voor vernieuwende vormen van huisvesting. Wij stimuleren onze partners om waar mogelijk gebruik te maken van het beschikbare maatschappelijk vastgoed.

- Voor maatschappelijke (vereniging) activiteiten is ruimte nodig, zowel in de openbare ruimte als in de vorm van maatschappelijk vastgoed. Dit vastgoed is voor en door de inwoners en het eigenaarschap ligt zoveel mogelijk bij de inwoners zelf. Samen met de exploitanten en eigenaren zoeken we naar efficiënt en effectief gebruik van deze ruimte. Wij zoeken samen naar nieuwe kansen die deze ruimtes kunnen bieden voor de dorpen.

- Wij verwachten van onze partners dat zij kijken naar de mogelijkheden van innovatieve zorgconcepten zoals arbeidsbesparende technologie (domotica) en deze inzetten, waar dit van meerwaarde is voor onze inwoners.

8 Mobiliteit in Kaag en Braassem

De bereikbaarheid van Kaag en Braassem is een belangrijke voorwaarde voor het goed kunnen wonen en werken in de verschillende kernen. Met een goede aansluiting op (en doorstroming van) het hoofdwegennet kunnen inwoners en gebruikers gebruik maken van de voorzieningen. Ook deze voorzieningen hebben belang bij een goede mobiliteit om hun diensten en producten aan te kunnen blijven bieden. Daarnaast is het van belang dat de omliggende regio goed bereikbaar blijft vanwege onder meer het economische aspect. Daarbij houden we oog voor de verkeersveiligheid van inwoners en gebruikers. Op het gebied van mobiliteit zijn diverse ontwikkelingen gaande, zoals alternatief vervoer. Deze worden nauw gevolgd.

Foto: N. Bartels

ACHTERGROND

Mobiliteit blijft groeien, bereikbaarheid blijft aandachtspunt
Mobiliteit blijft groeien, bereikbaarheid blijft aandachtspunt
Het aantal wegvoertuigen blijft jaarlijks toenemen, met circa 300 personenauto's en 100 bedrijfsvoertuigen per jaar in onze gemeente (bron: CBS). In totaal waren er in 2019 22.083 wegvoertuigen in Kaag en Braassem, gemiddeld 1,2 personenauto's per huishouden. De toename van het aantal wegvoertuigen heeft een direct effect op de bereikbaarheid van de gemeente. Daarnaast heeft het invloed op de doorstroming van het hoofdwegennet in en rondom Kaag en Braassem. Een ontwikkeling die ook invloed heeft op de bereikbaarheid in onze gemeente is het sluipverkeer. Er zijn daarnaast diverse ontwikkelingen in het wegennet zoals de verbreding van de A4 (uitgesteld vanwege stikstofproblematiek, maar naar verwachting wordt dit project de komende jaren weer opgepakt, waarbij de uitvoering rond 2030 zal liggen) , de verbetering van de ontsluiting van de kern Leimuiden op de N207 in relatie tot verbetering van de doorstroming op de N207 ter hoogte van de Leimuiderbrug, waarbij in de toekomst wordt ingezet op een infrastructurele optimalisatie in de vorm van bijvoorbeeld een aquaduct ter hoogte van de ringvaart Leimuiderbrug. En daarnaast bijvoorbeeld de ontsluitingsstructuur binnen Roelofarendsveen als gevolg van de mogelijke verdichting binnen plangebied Braassemerland.

Ook vanuit de regio Holland Rijnland is een aantal ontwikkelingen te zien. Zo komt er bijvoorbeeld meer diversiteit in de mobiliteit. De verkeersvraag spreidt zich meer over de dag, er zijn verschillende nieuwe vervoerswijzen (elektrische fietsen / speed pedelecs / nieuwe OV-concepten) en ook andere routes. Ondanks de ontwikkelingen en mogelijke alternatieven voor reizen blijft de vraag naar mobiliteit ook groeien. Ook vanuit het inwonerspanel blijkt dat inwoners nagenoeg elke dag met de auto door de gemeente reizen.

Verkeersongevallen in Kaag en Braassem
Jaarlijks raken circa 79 inwoners gewond als gevolg van een verkeersongeval (bron: BLIQ rapportage 2018 - 2022). Verreweg de meeste verkeersongevallen vinden plaats op de rijksweg A4, gevolgd door de provinciale weg N207. In 2022 waren er in totaal 797 door de politie geregistreerde verkeersongevallen in Kaag en Braassem.

Duurzame mobiliteit en openbaar vervoer
De aandacht en ambities op het gebied van duurzaamheid leiden ook tot groei van het gebruik van duurzame brandstoffen. De regio Holland Rijnland merkt op dat de acceptatie onder inwoners toeneemt om ruimte in woongebieden in te richten voor duurzame vormen van mobiliteit. Volgens de respondenten uit het inwonerpanel is het stimuleren van het openbaar vervoer (met 55%) de beste manier om Kaag en Braassem bereikbaar te houden. 41% van de respondenten is (nog) niet bereid om de auto in te ruilen voor een duurzaam vervoersmiddel. In het kader van de energietransitie en onze duurzaamheidsagenda faciliteren wij in de laadbehoefte van elektrische voertuigen. O.a. door het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte, afhankelijk van de vraag. Innovatieve ontwikkelingen worden daarbij in het zicht te gehouden (o.a. snelladen) om tijdig te anticiperen op de toenemende vraag naar dergelijke voorzieningen.

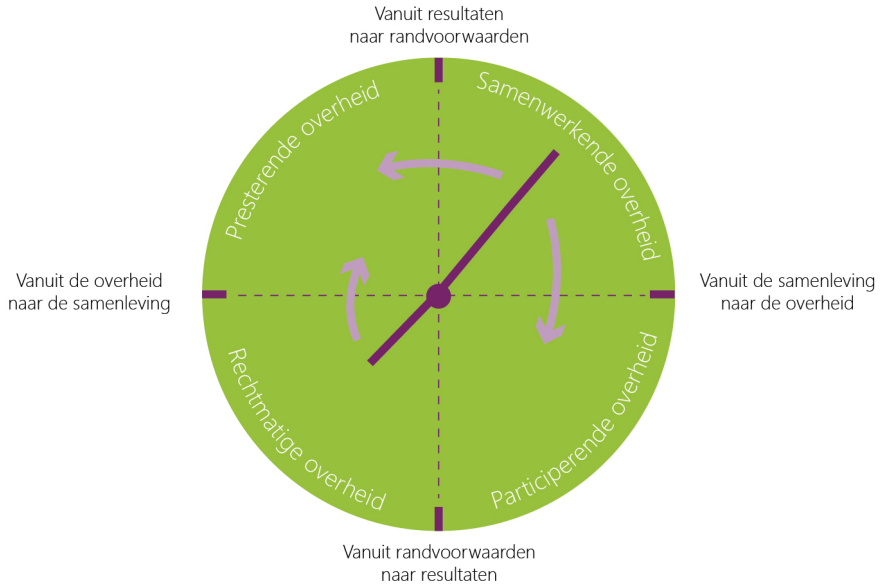
De grootste opgaven op het gebied van mobiliteit zijn:
- Kaag en Braassem bereikbaar blijven houden;
- verkeersveiligheid vergroten;
- duurzame mobiliteit stimuleren.

Foto: N. Bartels

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

Voor een goede en veilige mobiliteit in Kaag en Braassem hebben we als gemeente diverse rollen:

- Bij het blijvend bereikbaar zijn heeft de gemeente een samenwerkende (of rechtmatige) rol om met stakeholders de doorstroming en bereikbaarheid te verbeteren.
- De gemeente heeft een samenwerkende rol om met inwoners en stakeholders de verkeersveiligheid te vergroten.
- Ook op het gebied van duurzame mobiliteit heeft de gemeente een samenwerkende rol. Ook blijven we in samenwerking met stakeholders de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit volgen en gaan we hierin mee.
- De gemeente heeft daarnaast ook een presterende rol om de wegen in eigen beheer te onderhouden. Bij het beheer en onderhoud van wegen zijn we ook afhankelijk van de provincie en het Rijk.

GEWENSTE BEWEGING

We zien een volgende beweging:

- naar het integraal oppakken van mobiliteitsvraagstukken, waarbij we andere opgaven in het oog houden, met als uitgangspunt een goede leefbaarheid in Kaag en Braassem.

KAAG EN BRAASSEM BEREIKBAAR BLIJVEN HOUDEN

Een goede bereikbaarheid tussen de kernen en naar de omliggende regio's is van belang voor het prettig kunnen wonen en werken in de gemeente. Door het toenemende verkeer blijft het een uitdaging om het verkeer goed te laten doorstromen. Er is bijvoorbeeld sprake van sluipverkeer wat druk legt op de lokale wegen. Daarnaast zijn de A4 en N207 de grootste knelpunten in Kaag en Braassem. Beide knelpunten zijn in ontwikkeling om de doorstroming en bereikbaarheid te verbeteren. Als gemeente onderschrijven wij het belang van een verbeterde doorstroming op de A4, maar daarbij houden we oog voor het economische belang van de naastgelegen ondernemers. Bijvoorbeeld de aansluiting en ontsluiting van bedrijventerreinen is een blijvend aandachtspunt. Naar verwachting wordt de verbreding van de A4 uitgevoerd rond 2030, waarbij een nieuw aquaduct (ter hoogte van het oude aquaduct in de richting Den Haag) ervoor moet zorgen dat de A4 ter hoogte van Nieuwe Wetering en Roelofarendsveen geen flessenhals wordt/blijft. De N207 is inmiddels, door het aanleggen van een busbaan, verbreed tussen Alphen aan den Rijn en Leimuiden. Het resterende knelpunt op de N207 is de passage bij Leimuiden. In 2020 zijn quick wins uitgevoerd, waarvan is geconcludeerd (vanuit de studies) dat daarmee de doorstroming / ontsluiting is geborgd tot 2030. Dit laat onverlet dat ook na 2030 de ontsluiting en bereikbaarheid gewaarborgd moet blijven. In samenwerking met de provincie Zuid Holland en o.a. gemeente Alphen a/d Rijn zal dit een speerpunt blijven.

Autogebruik in Kaag en Braassem

Het autobezit in onze gemeente iligt iets boven het gemiddelde; 1,2 auto's per huishouden t.o.v. 1,1 auto's gemiddeld. (Bron: cijfers CBS autobezit per huishouden januari 202). Het belang van de auto voor de inwoners van onze gemeente is daarmee groot, dat blijkt ook uit het inwonerspanel. Dit komt doordat het openbaar vervoer in een aantal kernen geen goed alternatief is en forenzen uit onze gemeente de auto relatief veel gebruiken. Dit is een uitdaging op het gebied van verduurzaming en bij toekomstige ontwikkelingen zullen we naar alle waarschijnlijk rekening moeten blijven houden met het relatief hoge autogebruik / autobezit

Parkeren

Het bovengemiddeld hoge autobezit levert, vooral in de woonwijken, ook een parkeerdruk op. Daarnaast heeft iedere ruimtelijke ontwikkeling een eigen parkeerbehoefte. Als er geen voorwaarden worden gesteld, zal de parkeerbehoefte invloed hebben op de openbare ruimte, terwijl daar niet altijd voldoende parkeergelegenheid is. Dit kan leiden tot overlast bij de bestaande en toekomstige gebruikers. Als gemeente willen we de parkeeroverlast als gevolg van nieuwe ontwikkelingen voorkomen door parkeernormen te hanteren, welke geborgd zijn in een gemeentelijke parkeernota. Maar daarnaast constateren we ook een spanningsveld t.a.v. de woningbouwbehoefte en inbreidingslocaties in relatie tot de kaders die gesteld zijn aan bereikbaarheid, parkeren en groen. In de toekomst zal daarom dan ook de discussie gevoerd (moeten gaan) worden hoe op een zo goed mogelijk manier om te gaan met dit spanningsveld en de te maken keuzes daarin.

Wat willen we bereiken?

- Een betere doorstroming van de A4 en N207 met onder andere als doel een beperking van sluipverkeer door de kernen die hier langs liggen. Met behoud van economische mogelijkheden voor ondernemers en zo minimaal mogelijke afstand tot het wegennet.

- Een betere bereikbaarheid en ontsluiting van Leimuiden, waarbij mede de passage ter hoogte van de Leimuiderbrug een speerpunt blijft
- Goede ontsluitingsmogelijkheden ontwikkellocaties, o.a. Braassemerland in Roelofarendsveen.

VERKEERSVEILIGHEID VERGROTEN

Hoewel het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers in Kaag en Braassem onder het landelijk gemiddelde ligt, zien we toch mogelijkheden om de verkeersveiligheid te verbeteren. In lijn met de provinciale verkeersveiligheidscampagne ‘Maak een punt van nul’, is nul verkeersslachtoffers het uitgangspunt om de verkeersveiligheid en -beleving in Kaag en Braassem te verbeteren. Vanuit het Rijk is daarnaast het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV 2030) gelanceerd, waarin een meer risicogestuurde aanpak van verkeersveiligheid centraal staat. Als regio en gemeente gaan we hier ook in mee. Ook de gebruikers hebben een rol in de verkeersveiligheid, denk hierbij aan verlichting van vervoersmiddelen en gedrag in het dagelijkse verkeer.

Uit het raadakkoord 2022 is op te maken dat er extra aandacht komt voor het oplossen bestaande verkeersknelpunten. Een inventarisatie van knelpunten is gemaakt en op basis daarvan wordt de komende jaren gestreefd naar verbeteringsslagen op dit onderwerp. Dit door enerzijds mee te liften op het meerjarenprogramma onderhoud en wegen en anderzijds in het kader van separate projecten

Ook blijven wij inzetten op lokale en regionale campagnes t.a.v. educatie en gedragsbeïnvloeding. Daarbij blijven belangrijke doelgroepen, scholen, fietsen en ouderen (e-bikes).

Landbouwverkeer zorgt voor conflicten in verkeersstromen en gevaarlijke situaties. Met name op de smalle wegen in het buitengebied en in de kern van Leimuiden. Uitgangspunt is om het zware landbouwverkeer zoveel mogelijk te scheiden van de kwetsbare weggebruikers. We onderzoeken met de provincie, buurgemeenten en de LTO mogelijkheden om de conflicten met landbouwverkeer te verminderen. Daarbij rekening houdend met bijvoorbeeld de ruimtelijke mogelijkheden die we als gemeente hebben. Daarnaast moeten we er ook rekening mee houden dat het zware (landbouw)verkeer trillingen in de bodem veroorzaakt. Dat kan vooral in dichtbebouwde gebieden leiden tot hinder of schade.

Wat willen we bereiken?

- Het vergroten van het verkeersveiligheidsgevoel, door onder andere aan te sluiten bij de provinciale campagne en het strategische plan vanuit het Rijk.
- Behoud van veilige wegen voor de inwoners en gebruikers, onder andere door, wanneer mogelijk, het scheiden van landbouwverkeer en de kwetsbare verkeersdeelnemers.
- Jaarlijkse extra inzet op verkeersknelpunten
- Hogere mate bewustwording door structureel educatie en campagnes

DUURZAME MOBILITEIT

We zien een toename van het aantal elektrisch oplaadbare voertuigen (e-rijders), die daarmee bijdragen aan de verduurzaming van Kaag en Braassem. Het brengt automatisch ook een extra vraag naar oplaadpunten met zich mee. We groeien mee in deze behoefte door mogelijkheden tot laden te faciliteren en houden toekomstige ontwikkelingen in de gaten, samen met de betrokkenen, bij het aanleggen van laadpunten.

We zijn als Kaag en Braassem aangesloten bij een concessie (vanuit Rotterdam/MRDH) voor het plaatsen van laadinfrastructuur (laadpalen) in de openbare ruimte. Hiermee faciliteert Kaag en Braassem e-rijders door gratis palen te laten plaatsen in de openbare ruimte, voor e-rijders die niet over parkeergelegenheid op eigen terrein beschikken. Dit betreft ‘normaal laden’. Een nieuwe concessie, vanuit dezelfde samenwerking, zal zich naar verwachting ook meer richten op nieuwe laadmogelijkheden, zoals snelladen, inductieladen, laden vanuit lantaarnpalen, waterstof, enzovoort. Het is moeilijk inschatten hoe deze vorm van mobiliteit zich gaat ontwikkelen in de komende jaren en wat voor effect dit gaat hebben op de openbare ruimte. Door samenwerking te zoeken met huidige concessiepartners proberen wij op tijd in de trends en ontwikkelingen mee te gaan. Zo kan er een transitie plaatsvinden van fossiele brandstof naar elektrische aangestuurde voertuigen.

Openbaar vervoer

Ook in het openbaar vervoer staan we voor een verandering. De coronapandemie heeft tot gevolg gehad dat de nieuwe concessieperiode intreed Per december 2024. Mogelijk leidt dit tot een nieuwe vervoerder in het concessiegebied Zuid Holland Noord. De pandemie periode heeft geleid tot een afname van het aantal OV reizigers. De vraag is of – en in hoeverre – deze vraag zich in de toekomst zal herstellen. Hierdoor is het aanbod van OV wat meer onder druk komen te staan. Het is niet uitgesloten dat dit een mogelijk effect zal hebben. In 2019 en 2020 heeft de provincie Zuid-Holland een Beleidskader en Programma Van Eisen voor de concessie opgesteld. De regio’s Holland Rijnland en Midden Holland zijn hier nauw bij betrokken. Het streven voor Kaag en Braassem is om de huidige kwaliteit te handhaven en waar mogelijk te verbeteren.

Zo staan de landelijke gebieden op het gebied van OV al een tijd onder druk. Naar verwachting zal dit toenemen door ontwikkelingen als verstedelijking en vergrijzing en mogelijk dus ook door de afname van de vervoersvraag i.v.m. de hierboven genoemde corona periode. Echter blijft het doel om het huidige bedieningsniveau te handhaven en waar mogelijk te verbeteren voor alle inwoners.

Een trend die naar verwachting op korte termijn groter zal worden is Mobility as a Service (MAAS). Door de technologische ontwikkeling en de beschikbaarheid van open data is het mogelijk om platforms, services en apps te creëren waar vervoersvraag en -aanbod samen kunnen komen. Particulieren kunnen dan via deze dienst hun ideale vervoersmogelijkheid samenstellen. Met een hoofdrol voor het OV, maar ook de aansluiting op het OV is belangrijk. Dit is vooral een marktontwikkeling, maar zal ook inzet en commitment vragen van overheden, door bijvoorbeeld het verstrekken van data.

Fiets

Met de komst van de elektrische fiets (en de speed pedelec) is de fiets steeds meer een duurzaam vervoersalternatief met een

Foto: M. Ramsaran

groeiend kilometerbereik. Daarnaast heeft de toename van het fietsen ook een positief effect op de gezondheid van inwoners.

Regionaal wordt ingezet op een doorfietsroutenetwerk met als doel uniforme, brede en veiliger fietspaden te realiseren in Holland Rijnland. Voor Kaag en Braassem zijn hiervoor de verbindingen Alphen a/d Rijn – Leimuiden – Schiphol en Haarlemmermeer – Roelofarendsveen – Leiden in beeld. Hierbij is het streven om meer mensen op de fiets / in beweging te krijgen. Vooruitlopend op de uitvoering en uitwerking van dit voornemen zal in eerste instantie (financiele) haalbaarheid en uitvoerbaarheid in kaart gebracht moeten worden. Eventuele aanpassingen van deze routes zijn op dit moment nog niet in beeld. E.e.a. bevindt zich nog in de onderzoeksfase en heeft daardoor ogenschijnlijk een lage prioriteit ten opzichte van andere routes in de regio. Hierbij zal de veiligheid van alle gebruikers een belangrijk onderdeel blijven, bijvoorbeeld door het sturen op veilige oversteekplaatsen.

Ook recreanten in onze gemeente hebben belang bij deze veilige, brede en toegankelijke fietspaden.

Wat willen we bereiken?

- Wij willen een zo schoon mogelijk vervoer voor en van de inwoners realiseren. Dit willen onder andere bereiken door het uitbreiden van het aantal laadpalen.
- Minimaal behoudt van de openbaarvervoervoorzieningen op het huidige niveau.
- In samenwerking met de regio en omliggende gemeenten in Holland Rijnland stappen maken in een regionaal doorfietsroutenetwerk.

9 Veilig Kaag en Braassem

Kaag en Braassem is een gemeente waar onze inwoners veilig kunnen wonen, weerbaar zijn en omzien naar elkaar. We volgen en investeren in veiligheidsontwikkelingen en streven naar een duurzame en effectieve samenwerking met onze partners. Waar mogelijk betrekken we onze inwoners en ondernemers en investeren we in lokale betrokkenheid. Veiligheid staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van een breder beleidsveld. We zijn ons bewust van de verschillende beleidsmatige raakvlakken en zoeken de verbinding.

Foto: A. Hogenboom

ACHTERGROND

Als gemeente hebben we met diverse veiligheidsvraagstukken te maken, denk aan ondermijnende criminaliteit, woonoverlast, huiselijk geweld of online criminaliteit. De gemeente heeft hiervoor een integraal veiligheidsbeleid 2023-2026 (IVB) opgesteld. In het IVB beschrijven we onze missie, de samenwerking met partners en welke onderwerpen deze vier jaar prioriteit zijn. Aan de hand van het IVB geven we invulling aan de wettelijke regierol van de gemeente om het doorlopende proces van werken aan, en sturen op integrale veiligheid vorm te geven.

Veiligheidsmonitor

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich veilig voelen. Om dit te meten wordt elke twee jaar de veiligheidsmonitor uitgevoerd. Hierin worden thema's zoals leefbaarheid van de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit, het oordeel van de burger over het functioneren van de politie en preventiegedrag onderzocht. De Veiligheidsmonitor is een van de documenten die richting geeft aan de prioriteiten van het IVB.

Veiligheidsbeeld

Uit de veiligheidsmonitor 2021 blijkt dat Kaag en Braassem een relatief veilige gemeente is. Inwoners geven de veiligheid in de buurt een 7,7. Dit ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde van een 7,5. De sociale cohesie in onze gemeente is hoger dan het gemiddelde. Zo geeft 80,8% dat buurtbewoners op een prettige manier met elkaar omgaan en 71,8% geeft aan zich hier thuis te voelen. 8,8% geeft aan zich weleens onveilig te voelen in de buurt. Inwoners ervaren in Kaag en Braassem daarnaast gemiddeld minder overlast dan het landelijke gemiddelde.

Trends en ontwikkelingen

Onze samenleving is voortdurend in beweging. Bewustwording van nieuwe risico's of ontwikkelingen vraagt dan ook om alertheid en aanpassingsvermogen. Ook de mogelijke (lange termijn) gevolgen van de oorlog in Oekraïne, de asielcrisis en corona spelen hierin een rol. We zijn ons bewust van de volgende ontwikkelingen:

- Digitalisering;
- Vergrijzing en langer thuiswonen;
- Invloed en rol social media;
- Omgevingswet;
- Klimaatverandering;
- Individualisering;
- Culturele diversiteit.

Prioriteiten

Op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen, beleidsprioriteiten van partners en de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor zien we vijf prioriteiten. Deze prioriteiten zijn in het IVB opgenomen en zijn als volgt:

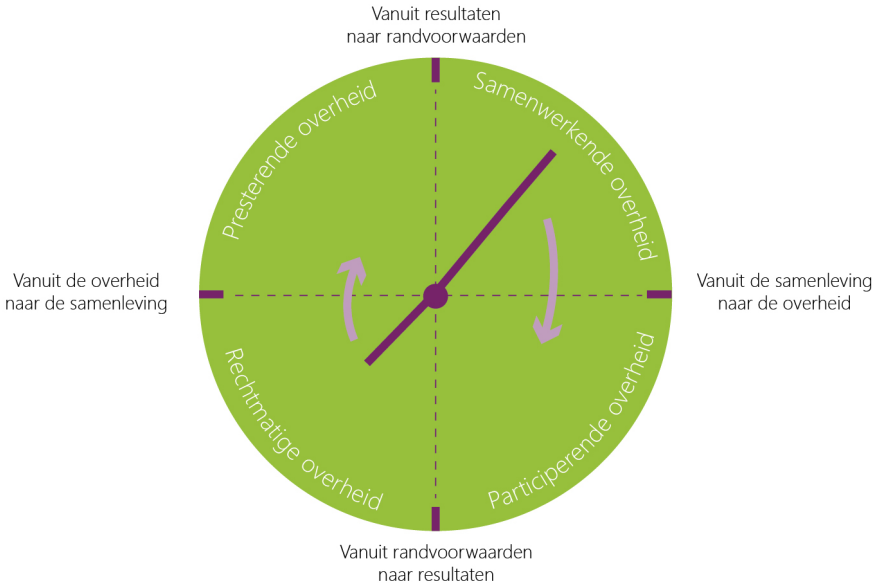
- Verbinding zorg en veiligheid
- Aanpak ondermijning
- Digitale veiligheid
- Veiligheidsaspecten door veranderende maatschappij
- Toezicht en handhaving

Foto: R. Looijenstein

ROL GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

- Wij werken samen met onze inwoners en partners om de veiligheidsbeleving en leefbaarheid in Kaag en Braassem te behouden en verder te vergroten. Naast de rechtmatige taak die de gemeente heeft om bijvoorbeeld te handhaven hebben wij ook diverse rollen op de opgaven:
- Wij hebben een wettelijke verplichting op het gebied van handhaven van de openbare orde en veiligheid (rechtmatig).
- Wij werken samen met inwoners, ondernemers en partners om signalen van onveilige situaties op te vangen en aan te pakken (samenwerkend).
- Wij stimuleren en faciliteren inwonersinitiatieven om de veiligheid in de leefomgeving te vergroten (samenwerkend).
- Wij werken samen met partners zoals de politie en de Veiligheidsregio Hollands Midden om de veiligheid van onze inwoners te vergroten (samenwerkend).

VERBINDING ZORG EN VEILIGHEID

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor een groot aantal kerntaken op het gebied van jeugd, zorg en participatie. Deze ontwikkelingen zetten verder door en nieuwe verantwoordelijkheden zijn naar de gemeenten gekomen zoals de Wet verplichte GGZ. De afgelopen jaren zien we een toename van personen met verward gedrag, woonoverlast en casuïstiek op het gebied van zorg en welzijn. Het gaat hier vaak om een combinatie van problemen waarbij inzet en samenwerking van verschillende partners nodig is. Daarnaast zien we bij deze casuïstiek dat het impact heeft op de (woon)omgeving en voor gevoelens van onveiligheid kan zorgen. Integrale samenwerking, het bieden van passende zorg of ondersteuning maar soms ook het treffen van bestuurlijke maatregelen kan escalatie voorkomen of beperken.

Wat willen we bereiken?

- Door integrale samenwerking waarborgen we procesregie op zorg en veiligheid;
- We herkennen vroegtijdig signalen waardoor escalatie voorkomen en/of beperkt wordt;
- Toename sociale stabiliteit.

Dit komt ook terug in hoofdstuk 7. Sociaal Kaag en Braassem.

AANPAK ONDERMIJNING

Ondermijning is een onderwerp dat de afgelopen jaren steeds meer urgentie heeft gekregen zowel landelijk, regionaal als op lokaal niveau. Bij georganiseerde ondermijnende criminaliteit is er sprake van verwevenheid tussen de onderwereld en bovenwereld: legale structuren worden gebruikt voor illegale activiteiten. Ondermijnende criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor onze bewoners. Denk daarbij aan verloedering op straat en verwaarlozing van panden. Mensenhandel, drugshandel, fraude en afpersing zijn vaak niet zichtbaar, maar wel voelbaar in de maatschappij. Gemeenten hebben de afgelopen jaren steeds meer mogelijkheden gekregen om op lokaal niveau bestuursrechtelijk te handhaven en om de Wet Bibob toe te passen. Gezien de geografische ligging van Kaag en Braassem in combinatie met een uitgestrekt landelijke (buiten)gebied, een diversiteit aan kwetsbare sectoren en branches en andere gelegenheidsstructuren maakt dat er risico's zijn voor ondermijnende activiteiten. Contact met slachtoffers van ondermijning leveren geregeld schrijnende verhalen op.

Wat willen we bereiken?

- Het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van ondermijning;
- Vergroten van de informatiepositie van de gemeente zodat signalen over ondermijning sneller kunnen worden herkend, geagendeerd en aangepakt;
- Het op orde brengen van en het toepassen van het bestuurlijk instrumentarium van de gemeente om (vermoedens van) ondermijning aan te pakken.

DIGITALE VEILIGHEID

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Nederland al enige jaren afneemt, zijn er andere (minder zichtbare) vormen die toenemen. Digitale criminaliteit is hier een voorbeeld van. Als gemeente hebben we een verantwoordelijkheid voor een veilige samenleving. En omdat de samenleving zich in toenemende mate online afspeelt

strekt deze verantwoordelijkheid zich uit tot de veiligheid van de samenleving bij het optreden bij digitale incidenten en het voorkomen en bestrijden van cybercriminaliteit. Naast dat inwoners in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid hebben voor hun digitale veiligheid hebben we als gemeente een belangrijke rol om te voorkomen dat inwoners, bedrijven, voorzieningen én de gemeente zelf, slachtoffer worden van cybercrime en/of digitale ontwrichting. Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat slachtofferschap van online criminaliteit in onze gemeente iets hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Dit vraagt dan ook om investering en aandacht voor dit thema.

Wat willen we bereiken?

- Het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van onze inwoners en bedrijven op het gebied van online criminaliteit;
- Versterken samenwerking met interne en externe partners;
- We zijn als gemeente voorbereid op een cybercrisis en online aangejaagde orde verstoringen.

VEILIGHEIDSASPECTEN DOOR VERANDERENDE MAATSCHAPPIJ

De afgelopen periode kenmerkt zich door een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op onze maatschappij: denk aan de asielcrisis, de effecten van de oorlog in Oekraïne, boerenprotesten, corona, complotdenkers en het geluid van krapte op de woningmarkt. We zien hierin landelijk een groeiende afstand tussen inwoners onderling, tussen inwoners en het bestuur en een afname van het vertrouwen in de overheid. Door de toename van desinformatie waarbij er (opzettelijk) onware of onnauwkeurige informatie wordt verspreid zien we maatschappelijke onrust ontstaan. Het uiten van maatschappelijk ongenoegen is niet nieuw. Sterker nog, tegenspraak, het uiten van ongenoegen en het recht om te demonstreren zijn voorwaarden voor een democratie. Recentelijk leidden zulke uitingen echter tot onveilige situaties voor andere inwoners of worden de grenzen van de rechtsstaat overschreden en worden er strafbare feiten gepleegd.

Wat willen we bereiken?

- We kunnen adequaat reageren op veranderende veiligheidsrisico's.

TOEZICHT EN HANDHAVING

Toezicht en handhaving is een belangrijke schakel binnen de diverse veiligheidsthema's. Zeker in relatie tot de aanpak van ondermijning maar ook rondom zorg en veiligheid. Toezicht en handhaving op het gebied van malafide bedrijvigheid, huisvesting arbeidsmigranten, adresfraude, woonoverlast en overlastgevende locaties zijn hier enkele voorbeelden van. De afgelopen jaren zien we een verschuiving in het taakveld van toezicht door thema's zoals corona of de vluchtelingen. Dit vraagt dan ook om lokaal maatwerk. De samenwerking met de politie, maar ook partners zoals de Omgevingsdienst West-Holland en jeugdwerk is hierin essentieel.

Wat willen we bereiken?

- We werken gebiedsgericht en informatie gestuurd;
- We zetten in op meer proactief en minder reactief toezicht;
- We zetten in op het vergroten van de zichtbaarheid;
- We werken intensief samen met onze partners zoals politie, Omgevingsdienst West-Holland en jeugdwerk.

Dit wordt nader uitgewerkt in een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (voorheen VTH-beleid)

VERGROTEN VAN VEILIGHEID IN DE LEEFOMGEVING

De betrokkenheid van inwoners neemt toe, mensen dragen nadrukkelijker dan voorheen actief bij aan een veilige leefomgeving. Niet alleen aan hun eigen veiligheid (met o.a. inbraakpreventie), maar ook aan de veiligheid van hun wijk of buurt via WhatsApp Buurtpreventie en Burgernet. Als gemeente blijven we initiatieven zoals WhatsApp Buurtpreventie stimuleren en faciliteren.

De fysieke leefomgeving heeft een belangrijke invloed op de veiligheid(sbeleving). Denk hierbij aan de inrichting van wegen, straatverlichting en evenementen. Ook andere ontwikkelingen spelen hier een rol. Zo voert de Veiligheidsregio Hollands Midden bijvoorbeeld een onderzoek uit naar hoogwater, als gevolg van klimaatverandering. Deze onderzoeken en stresstesten zijn uitgevoerd en de ontwikkelingen blijven we volgen. Het Regionaal Beleidsplan vormt de beleidsagenda voor de veiligheidsregio en haar partners en in het Regionaal Risicoprofiel van de VRHM wordt inzicht gegeven in de risico's die binnen de Veiligheidsregio bestaan. Daarnaast is de VRHM een belangrijke partner als het gaat om omgevingsveiligheid en de risicogerichte advisering bij ruimtelijke ontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

- Inwoners van alle leeftijden voelen zich veilig in hun woon-, werk, en leefomgeving.
- Stimuleren en waar nodig faciliteren van inwonersinitiatieven om de veiligheid in hun eigen wijk of buurt te vergroten. Daarbij zetten we preventief in op het voorkomen van (woning)inbraken.
- Stimuleren en vergroten van bereidheid van inwoners om verdachte situaties te melden.

ZORGDRAGEN VOOR EEN SCHONE, HELE EN VEILIGE OPENBARE RUIMTE

Een schone, hele en veilige openbare ruimte draagt bij aan de sociale veiligheid en leefbaarheid. Onder openbare ruimte verstaan we de ruimte die voor iedereen toegankelijk is. Wij hebben een rol in onderhoud en handhaving, maar we kunnen meer bereiken als we dit samen aanpakken. Inwoners kunnen een grotere rol krijgen bij het beheer van de openbare ruimte. Zo kunnen ze voor hen belangrijke zaken zelf oppakken en veranderen als ze dat willen. Wij willen daarom de komende periode buurtinitiatieven rondom de woonomgeving stimuleren en faciliteren. Wij maken samen met inwoners de leefbaarheid in onze dorpen. Samen zijn we verantwoordelijk voor een schone, hele en veilige buurt.

Wat willen we bereiken?

- Schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte. In het beheer houden we oog voor mens en milieu. Waar mogelijk beheert de gemeente samen met inwoners en bedrijven.

10 Gebiedstypen

Onze gemeente kan grofweg in vijf verschillende soorten gebieden worden opgedeeld, namelijk het buitengebied, het water, de glastuinbouwgebieden, de bedrijventerreinen en de kernen. Binnen ieder gebiedstype spelen verschillende belangen en thema's. Om scherp te krijgen binnen welk gebied welke van deze thema's, belangen en dilemma's spelen, werken we de verschillende gebiedstypen in dit hoofdstuk verder uit. Per gebiedstype geven we een beschrijving van het gebied met de doelen en de specifieke uitgangspunten waarbinnen deze doelen bereikt moeten worden. In alle gebieden hebben infrastructuur en beperkingenzones invloed, dit beschrijven we aan het eind van dit hoofdstuk.

Foto: J. van Haestregt

Buitengebied

Het buitengebied beslaat qua oppervlak het grootste deel van onze gemeente. Wij maken onderdeel uit van het Groene Hart. De groene uitstraling van het gebied is dan ook kenmerkend. Een landelijk en agrarisch gebied wordt het ook wel genoemd. Wij willen het buitengebied zo open mogelijk houden, maar willen niet de dorpsranden op slot zetten. Hier moet bijvoorbeeld ruimte zijn voor woningbouw. Er moet ook ruimte zijn om energie op een duurzame manier op te wekken. Wij geven daarbij de voorkeur aan het opwekken van energie door middel van wind. Een windturbine vinden wij qua ruimtebeslag efficiënter dan een zonneweide. Windturbines zien wij het liefst op plekken waar het landschap al is aangetast en waar dit ruimtelijk inpasbaar is, zoals langs infrastructuur binnen onze gemeente. Ook hebben wij in het buitengebied liever woningbouw dan zonneweiden. Desondanks staan we niet per se negatief tegenover lokale initiatieven. Dit geldt ook voor windturbines. Daarnaast moeten wij onze ogen niet sluiten voor andere manieren om energie op een duurzame manier op te wekken, bijvoorbeeld via warmte en kou uit water (aquathermie) en de bodem ((diepe) geothermie). Wat betreft recreatie willen we aantrekkelijk zijn voor de eigen inwoner, dan wordt het vanzelf ook aantrekkelijk voor recreanten van buiten de gemeente. We willen voornamelijk inzetten op dagrecreatie (wandelen, fietsen en varen) die wordt ondersteund door daghoreca (het drinken van een kopje koffie of lunchen). Ook moet er ruimte zijn voor kleinschalige verblijfsrecreatie, maar niet in alle delen van het buitengebied. Bijvoorbeeld niet op de bovenlandjes in de Drechtzone. Voor grootschalige verblijfsrecreatie (meer dan 20 recreatiewoningen) is er weinig ruimte in de gemeente, maar we sluiten het niet volledig uit. Voor sommige gebieden is grootschalige verblijfsrecreatie wel op voorhand al uitgesloten vanwege bijvoorbeeld de cultuurhistorische en/of natuurwaarden.

Het buitengebied betreft een uitgestrekt gebied dat opgedeeld kan worden in verschillende sub-gebiedstypen. Binnen het buitengebied onderscheiden wij de volgende gebieden: veenweide, droogmakerij, Wijde Aa zone, Drechtzone, Kagerplassen-gebied en de agrarische linten.

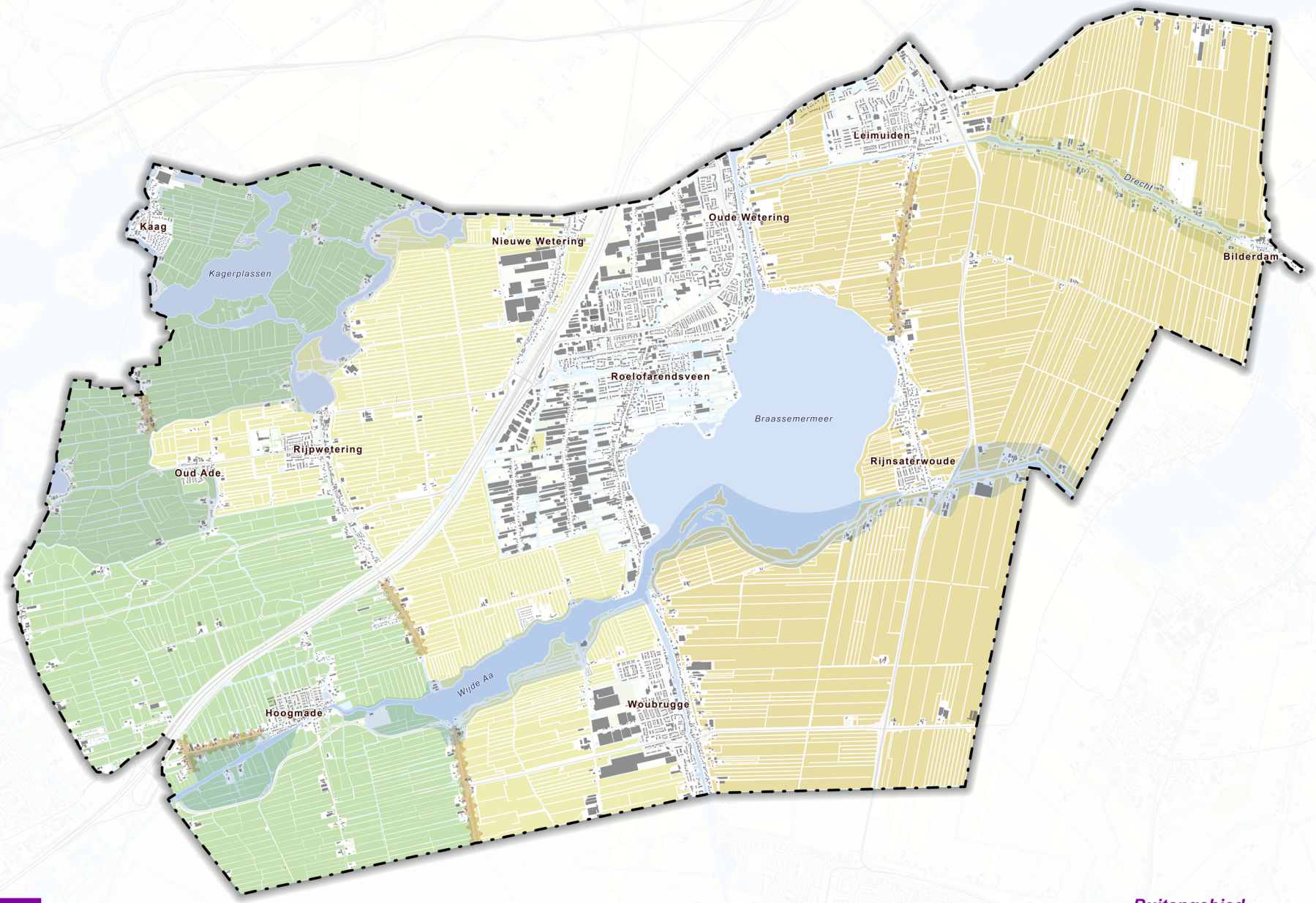
Wat we willen bereiken verschilt per subgebiedstype, maar voor het hele buitengebied zijn wel een aantal specifieke uitgangspunten geformuleerd.

Foto: I. Bouwmeester

Specifieke uitgangspunten

- Nieuwe (agrarische) bedrijfswoningen zijn alleen toegestaan als de noodzakelijkheid en doelmatigheid wordt aangetoond. Een tweede (agrarische) bedrijfswoning is in principe uitgesloten.
- Nieuwe recreatieve of agrarische (neven)activiteiten (als alternatief verdienmodel) die bodemdaling (door veenoxidatie) versnellen mogen in principe geen doorgang vinden.
- Er is ruimte voor het voeren van (recreatieve) nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, mits het de bestaande en landschappelijke structuur en kwaliteit niet schaadt.
- Recreatieondernemingen die zich volledig op recreatie richten, bijvoorbeeld een camping, zijn niet gewenst. Dit om te zorgen voor een goede balans tussen agrarische bedrijvigheid en recreatie. Uitzondering hierop zijn vervolgfuncties van bestaande ondernemingen.
- Het uitbreiden van het aantal bestaande evenementen, zowel in volume als in aantallen, zijn niet gewenst.
- Nieuwe (niet-agrarische) bedrijfsactiviteiten zijn niet wenselijk en moeten zoveel mogelijk op de bedrijventerreinen gerealiseerd worden.

Buitengebied

LEGENDA

ALGEMEEN

- Gemeentegrens
- Bebouwing
- Water

BUITENGEBIED

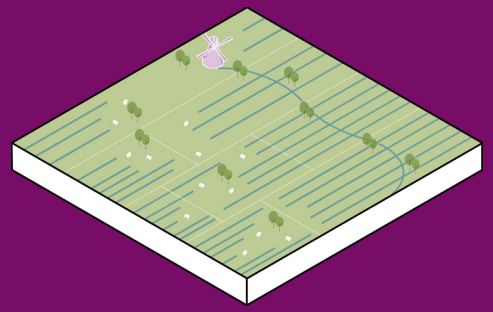
- Drechtzone
- Kagerplassengebied
- Wijde Aa zone
- Droogmakerij (klei)
- Droogmakerij (veen)
- Veenweide
- Agrarische linten

Gemeente Kaag en Braassem

0 245 490 980 Meters

N W E S

Buitengebied - Veenweide

Het westelijke deel van onze gemeente bestaat uit veenweidegebieden, polders en plassen. Het landschap is open door de vele weilanden en de grote hoeveelheid sloten. De natuurwaarde is hierdoor groot: niet zozeer doordat er veel verschillende dier- en plantensoorten te vinden zijn, maar eerder doordat er een aantal unieke soorten leven en broeden zoals de grutto en de wulp. De cultuurhistorische waarde is ook aanzienlijk vanwege de duidelijk zichtbare, oude verkavelingspatronen. Monumentale molens en karakteristieke kerktorens zijn overal in het gebied zichtbaar. Het gebied ademt rust, ontspanning, natuur en groen. De agrariërs zijn overwegend melkveehouders, maar hebben zich ook bekwaamd in natuurbeheer en kleinschalige recreatie, zoals een bed & breakfast, kleinschalige zorg en het maken en verkopen van streekproducten. Mogelijkheden tot schaalvergroting van agrarische bedrijven in het gebied zijn beperkt. Het gebied is autoluw en toegankelijk voor wandelaars, fietsers en de watersporters. De strategische plaatsing van bankjes, uitkijkpunten en aanlegsteigers draagt er aan bij dat mensen het gebied kunnen beleven. Op diverse locaties kunnen ze boten aanleggen, de fiets stallen of een consumptie nuttigen, bijvoorbeeld bij een boerderij of bij een molen.

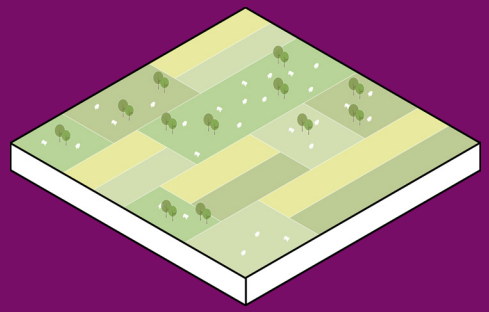
Wat willen we bereiken?

- Het behouden van de bestaande landschappelijke structuur en kwaliteit.
- Het tegengaan van bodemdaling veroorzaakt door veenoxidatie.

Specifieke uitgangspunten

- Binnen het veenweidegebied bieden we geen ruimte aan activiteiten die de bestaande landschappelijke structuur en kwaliteit kunnen schaden.
- Binnen het gebied is er ruimte voor dagrecreatie. Hiermee worden activiteiten bedoeld die gericht zijn op ontspanning in de vrije tijd, zoals sport en spel, natuurbeleving, amusement en uitstapjes die plaatsvinden binnen een tijdsbestek van een dag.
- Er is ruimte voor lokale innovatieve ontwikkelingen gericht op het tegengaan van bodemdaling door veenoxidatie of door belasting.
- Recreatieve of agrarische (neven)activiteiten/ontwikkelingen die een negatieve impact hebben op de icoonsoorten in het veenweidegebied en de voor het gebied kenmerkende biodiversiteit, mogen in principe geen doorgang vinden.

Buitengebied - Droogmakerij

De droogmakerijen zijn grootschalige open polders en worden voornamelijk gebruikt als agrarisch productielandschap. Het primaire grondgebruik is landbouw, zowel akkerbouw als veeteelt.

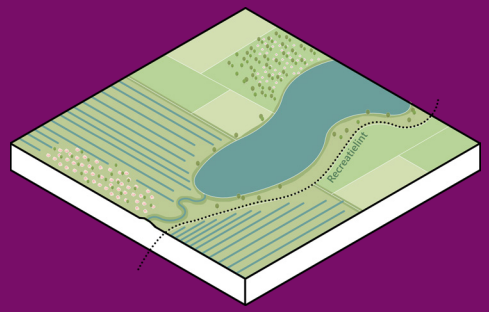
Wat willen we bereiken?

- Het primaire grondgebruik landbouw, zowel akkerbouw en veeteelt, behouden en stimuleren.
- Het herstellen, versterken/verbeteren en/of vergroten van de voor het gebied kenmerkende biodiversiteit.

Specifieke uitgangspunten

- Activiteiten zoals zelfstandige horeca, (grootschalige) evenementen, recreatie en woningbouw kunnen alleen incidenteel voorkomen.
- Binnen het gebied is ruimte voor schaalvergroting van agrarische bedrijven. Planologisch wordt er daarom, waar mogelijk, ruimte geboden op het gebied van geur, geluid, mestopslag en dierenverblijven. Dit mag echter niet ten koste gaan van het woon- en leefklimaat van omliggende woningen.
- Binnen de droogmakerij is er ruimte voor recreatie, nadrukkelijk gekoppeld aan linten langs de Wijde Aa en de Drecht. Het gaat dan om recreatieve routes, met daarbij trekpleisters zoals een agrarisch bedrijf waarbij de recreatie tot een volwaardige tweede hoofdtak is geworden. Deze trekpleisters zijn via de N207 en de N446 goed bereikbaar.
- Voorwaarde bij bovengenoemde accenten is dat er ook nadrukkelijk aandacht is voor verhoging van de landschaps- en natuurwaarden. Hiermee bedoelen we:
  - versterking/verbetering van de gekozen doelsoorten op en rondom de droogmakerij door bijvoorbeeld het creëren van nieuwe ecologische verbindingszones;
  - in principe doorgang van ontwikkelingen die een vergroting van de voor het gebied kenmerkende biodiversiteit teweegbrengen;
  - schaalvergroting van agrarische bedrijven (dierlijke en plantaardige productiesystemen) en intensivering van de recreatieve activiteiten mogen plaatsvinden wanneer ze duurzaam zijn, een verbetering van de bodemkwaliteit realiseren en/of een versterking/verbetering van de voor het gebied kenmerkende biodiversiteit teweegbrengen.

Buitengebied - Wijde Aa zone

Vanaf Leiderdorp tot aan Nieuwkoop loopt een lang recreatielint waarbij de verbinding tussen water en land voorop staat. Dit lint loopt langs de zuidoever van de Does, de Kromme Does, de Wijde Aa, het Paddegat, het Braassemermeer en de Leidse Vaart. Het is een doorgaande recreatieroute voor fietsers en wandelaars, met bijbehorende voorzieningen. Zo zijn er horecagelegenheden in de dorpen. De Wijde Aa zone maakt onderdeel uit van het NatuurNetwerk Nederland en heeft daardoor een belangrijke functie als ecologische verbindingszone. Binnen de Wijde Aa zone is dan ook (extra) ruimte voor natuur(ontwikkeling).

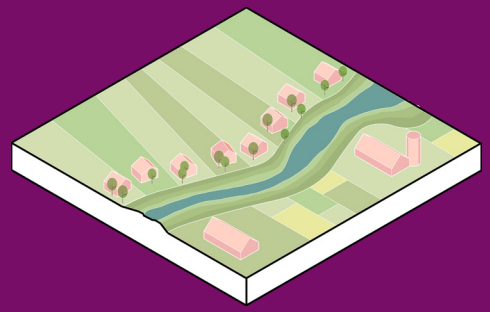
Wat willen we bereiken?

- In eerste instantie het behouden en herstellen van de biodiversiteit die het gebied kenmerkt. Op de lange termijn een vergroting van deze biodiversiteit.
- Het behouden van het bestaande recreatielint waarbij de verbinding tussen water en land voorop staat.

Specifieke uitgangspunten

- Incidenteel kan een agrarisch bedrijf een volwaardige recreatieve tweede bedrijfstak voeren als dit het waardevolle en open landschap niet schaadt.
- In principe is er geen ruimte voor ontwikkelingen in bestaande ecologische verbindingszones die een negatieve impact hebben op de voor het gebied kenmerkende biodiversiteit.
- Binnen het gebied is er ruimte voor dagrecreatie. Hiermee worden activiteiten bedoeld die gericht zijn op ontspanning in de vrije tijd, zoals sport en spel, natuurbeleving, amusement en uitstapjes die plaatsvinden binnen een tijdsbestek van een dag.

Buitengebied - Drechtzone

De Drechtzone is een langgerekt lint met een hoge natuurwaarde. Verspreid langs het lint staan woningen op het bovenland afgewisseld met agrarische bedrijven in de polder. Het is een recreatieve route voor fietsers, wandelaars en watersporters. Veel van de gronden bovenaan de dijk herbergen natuurwaarden. De agrarische bedrijven (zowel akkerbouw als veeteelt) liggen onderlangs de dijk. De bedrijven hebben vooral een agrarische functie, incidenteel hebben zij ook een recreatieve functie. Zo zijn er bed & breakfasts, worden consumpties of streekproducten verkocht in een boerenlandwinkel of kampeermogelijkheden geboden.

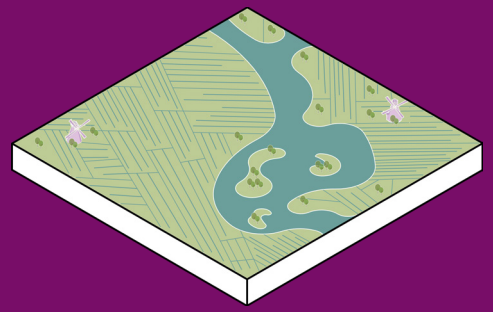
Wat willen we bereiken?

- Het behoud en waar mogelijk versterken van het specifieke karakter van deze zone.

Specifieke uitgangspunten

- Er is beperkt ruimte voor recreatie met aandacht voor het behouden van flora en fauna. Bij (voormalige) boerderijen en woningen kunnen natuur en landschapselementen zoals fruitboomgaarden worden aangelegd.
- Onderaan de dijk is ruimte voor kleinschalige recreatieve ontwikkeling. Dit betreffen neven- of vervolgactiviteiten bij (voormalig) agrarische bedrijven.
- Het saneren van (agrarische) bedrijfsbestemmingen die incidenteel het lint onderbreken ten behoeve van kleinschalige woningbouw (bijv. ruimte voor ruimte) of natuurontwikkeling is wenselijk.

Buitengebied - Kagerplassen-gebied

Het gebied de Kagerplassen is een samenhang van natuurlijke veenmeren, die omzoomd worden door een netwerk van kleine rietsloten en vaarten. Het gebied strekt zich uit over verschillende gemeenten. In onze gemeente vallen de wateren Kever, Spijkerboor, Sever, Koppoel, Kleipoel, Hanepoel en het Vennemeer onder het Kagerplassen-gebied. Het unieke aan dit gebied is de onregelmatige verkaveling van de veenweidepolders en een groot aantal molens. In tegenstelling tot andere veenweidegebieden in Zuid-Holland zijn de kavels niet lang en smal, maar blokvormig. Dit duidt op een ontginning uit de vroege middeleeuwen, waarmee dit gebied de oudste veenontginning in het Groene Hart zou zijn. De vele brede poldersloten, bekade boezemwateren en het grote aantal vaak nog functionerende molens herinneren aan de problemen die men hier gehad heeft met de afwatering. Er wordt op dit moment al veel gerecreëerd in dit gebied.

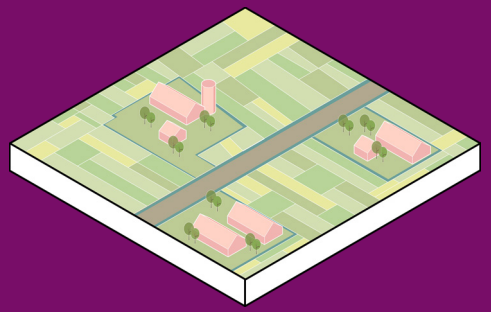
Wat willen we bereiken?

- Het karakteristieke landschap inclusief de bijbehorende cultuurhistorische waarden van het Kagerplassen-gebied behouden met extra aandacht voor (het herstellen van) de biodiversiteit.
- Behoud van het recreatieve karakter op/rondom de wateren Koppoel en Vennemeer: intensief.
- Behoud van het recreatieve karakter op/rondom de andere wateren van het Kagerplassen-gebied: extensief.
- Experimenteren met natuurinclusieve recreatie, waarbij we recreatieve ontwikkelingen stimuleren die aansluiten bij de cultuurhistorische geschiedenis en geen afbreuk doen aan de landschappelijke waarden. De opbrengsten van de recreatie worden vervolgens gebruikt om de natuur te onderhouden.

Specifieke uitgangspunten

- Bij extensieve recreatie blijft de intensiteit van de recreatieve activiteiten beperkt. Deze recreatiegebieden kennen wandel- en fietsroutes of een picknickplaats. Het accent ligt hier voornamelijk op het beleven van de natuur en het landschap. De gebieden zijn beperkt toegankelijk voor voorbijkomende wandelaars, fietsers of per boot. Een enkele voorziening in de vorm van een vlonderpad of vogeluitkijkpunt geeft een extra recreatieve waarde en verhoogt de natuur- en belevingswaarde van het landschap.
- Bij intensieve recreatie kunnen mensen verblijven en zijn er activiteiten mogelijk die publiek trekken. Er is horeca aanwezig, voldoende parkeerruimte en verblijfsrecreatie is toegestaan.

Buitengebied - Agrarische linten

In het buitengebied zijn er enkele linten die door de jaren heen zijn ontstaan en zich onderscheiden van het open landschap door een hogere bebouwingsdichtheid. Naast de agrarische activiteiten kennen ze ook woon-, bedrijfs- en recreatieve bestemmingen. Linten die onder dit sub-gebiedstype vallen zijn: Ofwegen, Van Klaverweijdeweg, Zuidweg, Willem van der Veldenweg, Herenweg en Boekhorsterweg.

Wat willen we bereiken?

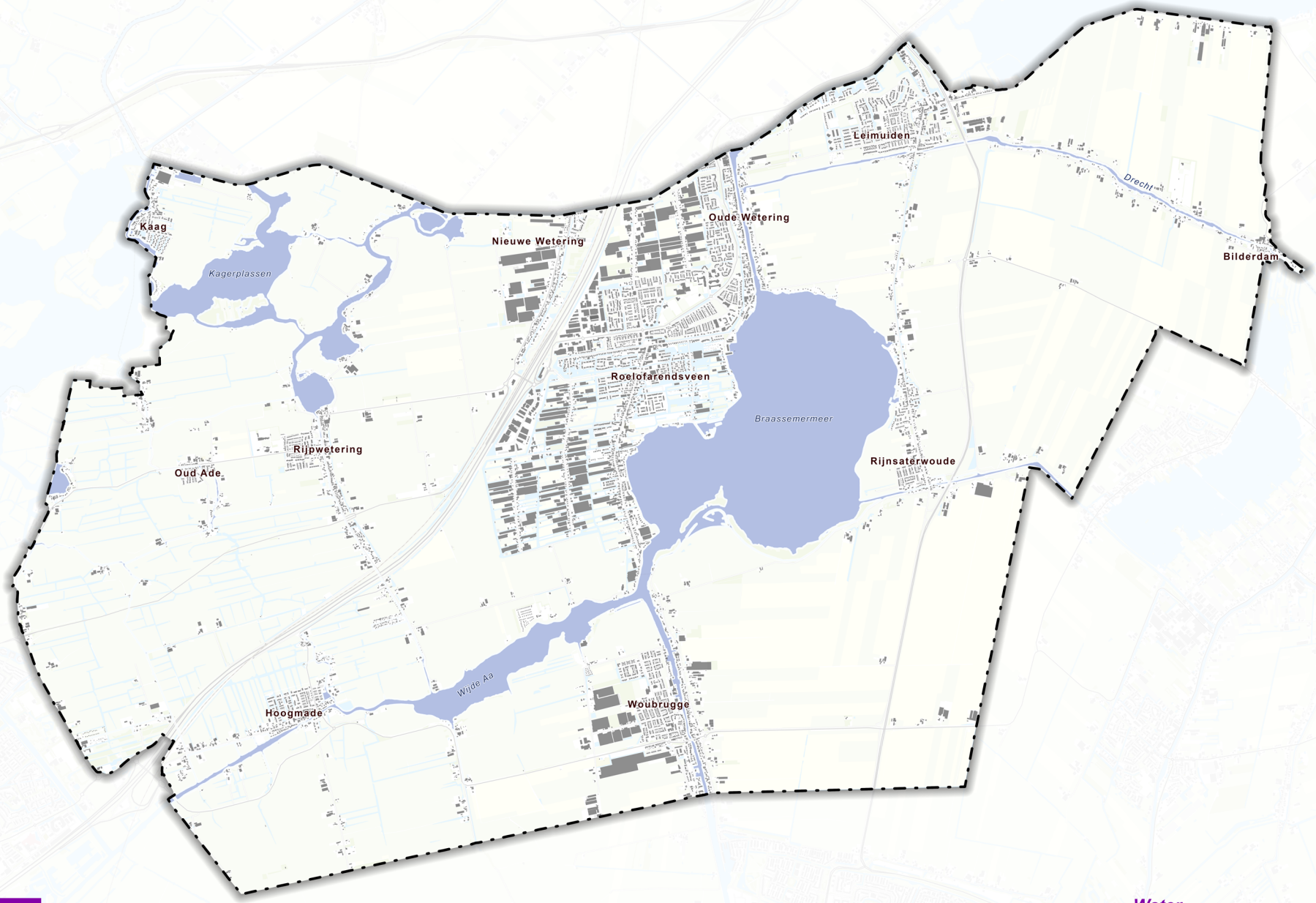
- Het behouden van de agrarische linten.

Specifieke uitgangspunten

- Binnen deze linten is er naast de agrarische activiteit ook ruimte voor recreatieve activiteiten en incidenteel het toevoegen van een woning. Dit mits er sprake is van een ruimtelijke kwaliteitswinst (bijv. ruimte voor ruimte of het saneren van een bedrijfsbestemming), en/of er gebouwd wordt voor de doelgroepen waar behoefte naar is volgens de Regionale Woonagenda. Versterking/verbetering van de voor het gebied kenmerkende biodiversiteit wordt ook gezien als ruimtelijke kwaliteitswinst.
- Nieuwe (niet-agrarische) bedrijfsactiviteiten zijn binnen deze linten, net als in het gehele buitengebied, niet wenselijk en moeten zoveel mogelijk op de bedrijventerreinen gerealiseerd worden.

Foto: Kiki van As

Water

LEGENDA

ALGEMEEN

- *Gemeentegrens*
- *Bebouwing*
- *Water*

Gemeente Kaag en Braassem

0 245 490 980 Meters

N W E S

Water

In een waterrijke gemeente als Kaag en Braassem verdient water een eigen gebiedstype te zijn. De gemeente kent vele grote wateren: de Kagerplassen (Kever, Spijkerboor, Sever, Koppoel, Kleipoel, Hanepoel en het Vennemeer), het Braassemermeer, de Does, de Kromme Does, de Wijde Aa, het Paddegat, de Leidsche Vaart, de Woutwetering, de Oude Wetering en de Drecht. Al deze wateren hebben hun eigen karakter en kenmerken. Het Kagerplassen-gebied, de Drechtzone en de Wijde Aa zone zijn dan ook sub-gebiedstypen van het gebiedstype Buitengebied en hiervoor zijn contouren opgenomen om specifieke uitgangspunten en ambities vast te stellen met elkaar. Het aspect ‘water’ raakt vele disciplines en komt dan ook al veelvuldig aan bod in de Omgevingsvisie. Onderstaand een greep uit de onderwerpen die reeds aangestipt worden verspreid over de Omgevingsvisie:

- Hoofdstuk 2 Energie & Grondstoffen: energie uit oppervlaktewater (aquathermie), maar ook drinkwaterleidingen;
- Hoofdstuk 3 Natuur, water en lucht: grond- en drinkwater, bodemdaling, verzilting, de waterkwaliteit en daarmee samenhangend de Kaderrichtlijn Water (KRW), de samenwerking met het hoogheemraadschap van Rijnland, het vasthouden van regenwater (klimaatadaptie) en dus ook wateroverlast;
- Hoofdstuk 5 Economie: waterberging op bedrijventerreinen;
- Hoofdstuk 6 Recreatie: recreatie en watersport;
- Hoofdstuk 9 Veiligheid: onderzoek naar hoogwater als gevolg van klimaatverandering;
- Hoofdstuk 10 Gebiedstypen: relatie tussen water en land, slotenpatronen, Kagerplassen-gebied, de Drechtzone en de Wijde Aa zone.

In deze paragraaf zal dan ook niet echt meer de inhoud ingedoken worden. Er zullen enkel wat algemene doelen geformuleerd of herhaald worden.

Wat willen we bereiken?

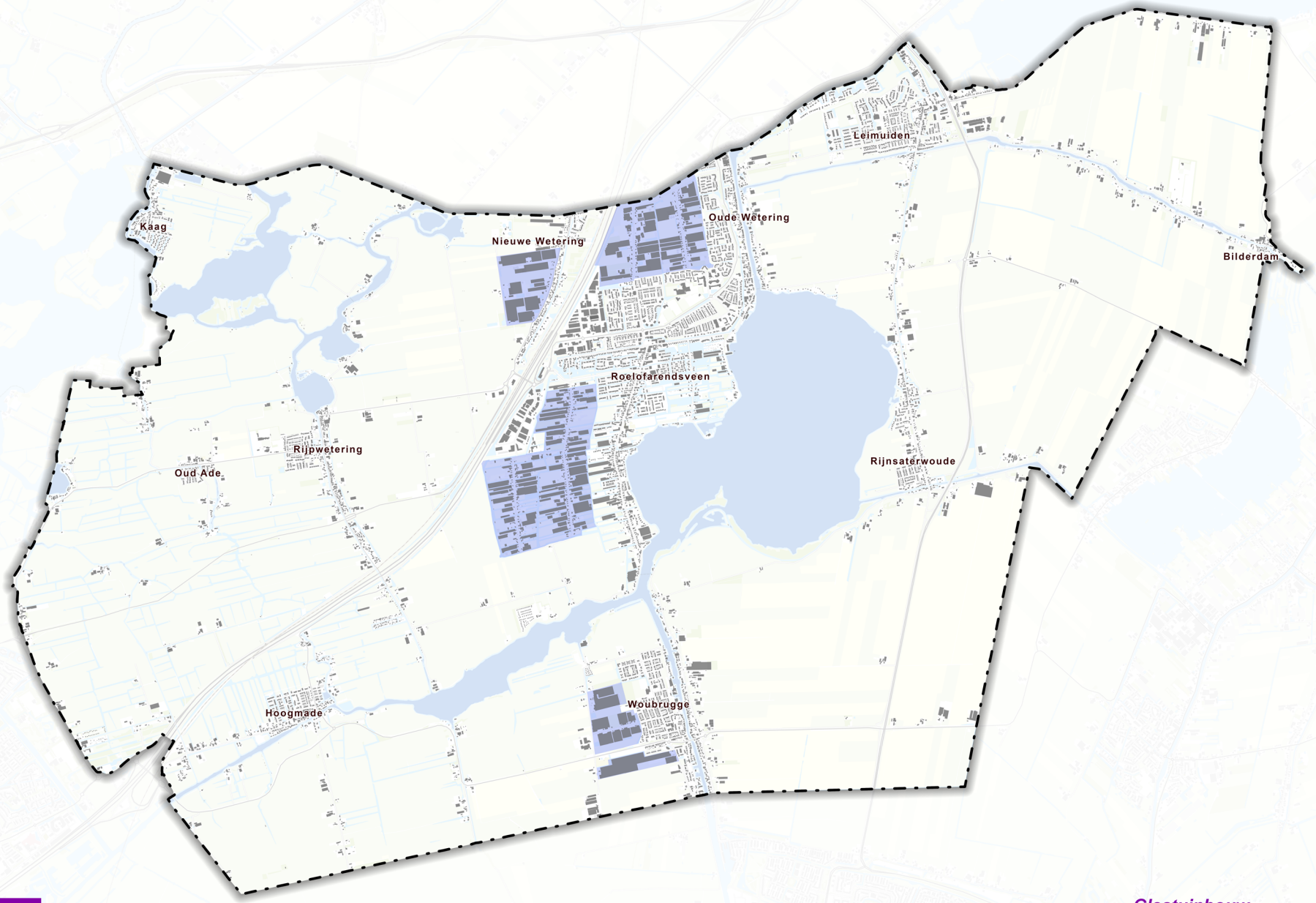
- Het verbeteren van de waterkwaliteit en het voldoen aan de Kaderrichtlijn Water.
- Het waarborgen van de kwaliteit en veiligheid van ons grondwater.
- De leefomgeving zo inrichten en onderhouden dat we in de toekomst beter om kunnen gaan met klimaatverandering en extremer weer.
- Het stimuleren van recreatie en watersport, zolang dit niet voor overlast zorgt.
- Een recreatief aantrekkelijk plassengebied met volop mogelijkheden voor watersport.
- De relatie tussen het land en het water meer zichtbaar maken bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Foto: D. Bouwmeester

Specifieke uitgangspunten

- Het is wenselijk om spelregels op te stellen voor o.a. recreanten, watersporters en eigenaren van jachthavens. Denk hierbij aan een duidelijk stelsel van ontheffingen voor snelvaren (zowel dag- als jaarontheffingen), duidelijke afspraken met verschillende bevoegdheden over handhaving op het water en het faciliteren en stimuleren van (verblijfs)recreatie in bestaande jachthavens.
- Bij het toevoegen van verhard oppervlak dient, op basis van de Waterschapsverordening, watercompensatie plaats te vinden. Het nieuwe oppervlaktewater heeft een oppervlakte dat minimaal even groot is als 15% van de toename in het hard oppervlak. Hard oppervlak wordt gedefinieerd als een bedekking van de bodem waardoor neerslag niet of maar heel weinig in de bodem kan infiltreren, zoals bestrating en bouwwerken.

Glastuinbouw

LEGENDA

ALGEMEEN

- *Gemeentegrens*
- *Bebouwing*

GLASTUINBOUW

- *Duurzaam glastuinbouwgebied*

Gemeente Kaag en Braassem

0 245 490 980 Meters

N W E S

Glastuinbouw

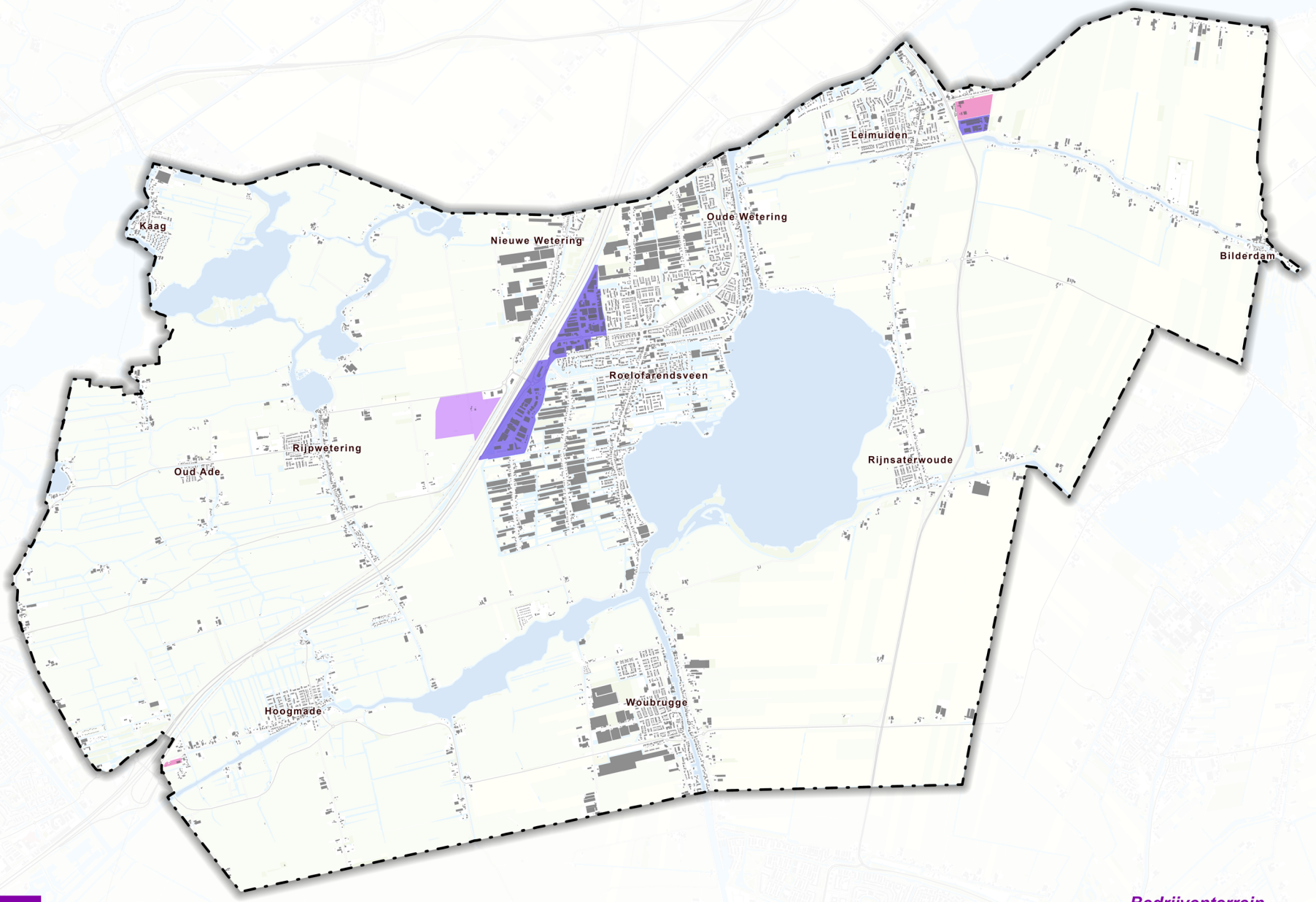
De gemeente heeft vier duurzame glastuinbouwgebieden, waarvoor een contour is vastgesteld in de visie van de Greenport Aalsmeer. Dit zijn: De Baan-Sotaweg, Geestweg-Floraweg, Tuinbouwgebied Nieuwe Wetering en Tuinbouwgebied Woubrugge. Deze gebieden zijn niet uniform en kennen elk hun eigen karakter. Eerder in hoofdstuk 5 (gezonde economische ontwikkelingen in Kaag en Braassem) wordt er een stand van zaken gegeven met betrekking tot welke processen er binnen de verschillende gebieden lopen. Op het moment van schrijven van deze visie is het nog niet mogelijk om per teeltgebied andere doelen (wat willen we bereiken) en specifiek uitgangspunten te formuleren. Daarom blijft voor nu de algemene ambitie voor de glastuinbouwgebieden staan.

Wat willen we bereiken?

- Een kansrijke toekomst voor de glastuinbouwsector.

Specifieke uitgangspunten

- De focus binnen dit gebied ligt op de glastuinbouwactiviteiten. Zo is er bijvoorbeeld geen ruimte voor horeca, verblijfsrecreatie, evenementen, woningbouw en aan huis verbonden beroepen en bedrijven.
- Voor kleine aan glastuinbouw gerelateerde bedrijvigheid en huisvesting van arbeidsmigranten is ruimte.
- Bij nieuwbouw of herstructurering van het betreffende glastuinbouwgebied is er in het bijzonder aandacht voor duurzaamheid, de ontsluiting en water.
- Er is ruimte voor glastuinbouwgebieden om zich te ontwikkelen, daarom is er op het gebied van geur, geluid en lichthinder ruimte. Wel moet rekening gehouden worden met een goed woon- en leefklimaat voor de woningen in de naastgelegen kernen.

Bedrijventerrein

LEGENDA

ALGEMEEN

- Gemeentegrens
- Bebouwing

BEDRIJVENTERREIN

- Bestaand
- Ontwikkellocatie
- Zoeklocatie

Gemeente Kaag en Braassem

0 245 490 980 Meters

N W E S

Path: J:\623\126\003-Projectresultaat\GIS\Omgevingsvisie Kaag en Braassem 2023.aprx

Bedrijventerreinen

Binnen onze gemeente zijn de volgende bedrijventerreinen aanwezig: Veenderveld, De Lasso en Drechthoek. Deze terreinen zijn goed bereikbaar en toegankelijk en bieden een aantrekkelijk vestigingsmilieu. Bij de huidige bedrijventerreinen is er weinig ruimte om uit te breiden of te ontwikkelen in het ondernemen, terwijl ondernemers daar wel behoefte aan hebben.
We werken dan ook hard aan de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen:

- een marktpartij werkt aan de realisatie van Drechthoek II in Leimuiden;
- we blijven de mogelijkheden voor een bedrijventerrein ten westen van de N445 nabij Nieuwe Wetering en Rijpwetering onderzoeken;
- aan de Boskade in Hoogmade is ruimte voor een integrale herontwikkeling van de braakliggende gronden door middel van het realiseren van bedrijfsverzamelgebouwen als vestigingsplaats voor (lokale) mkb-ondernemers.

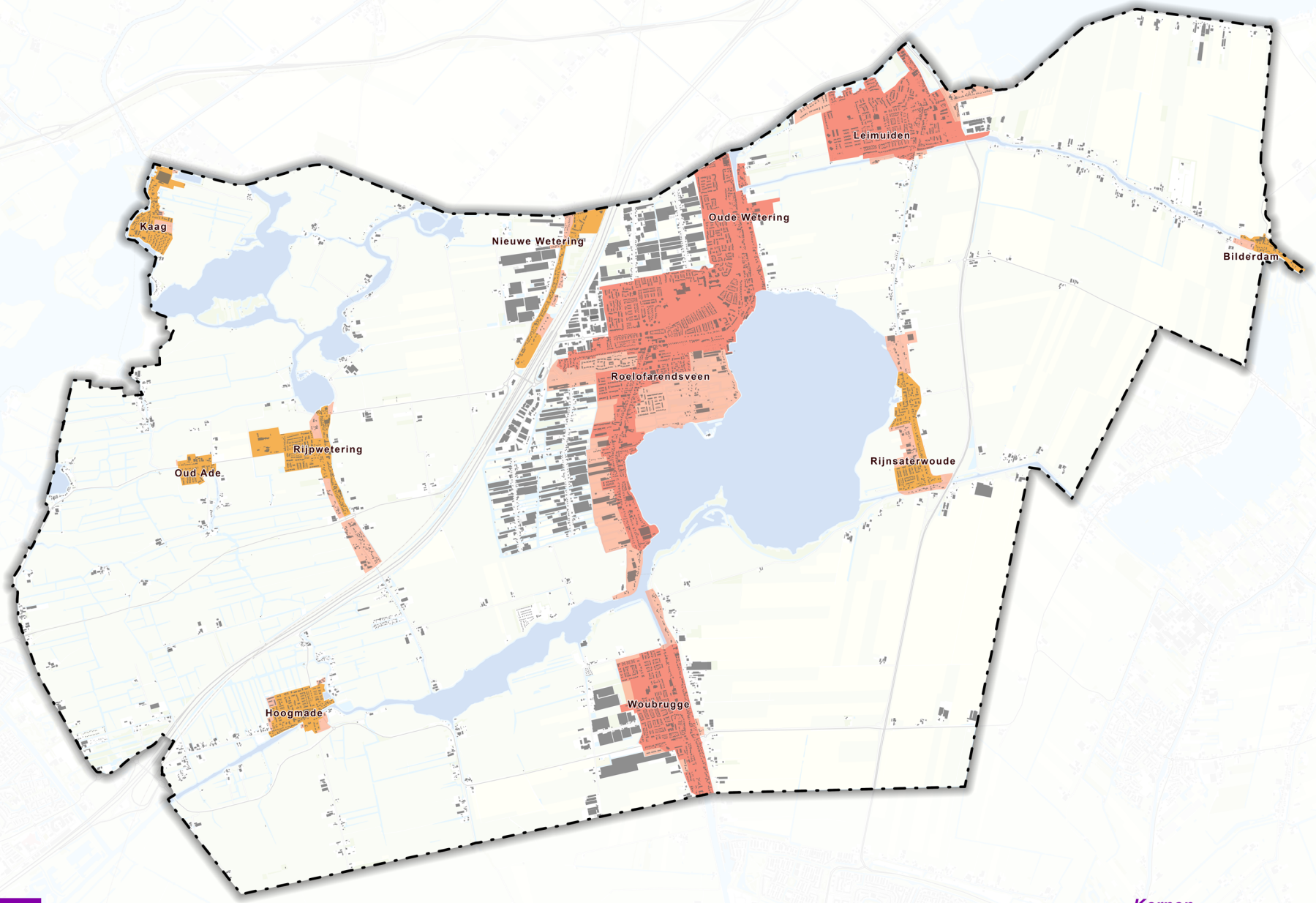
Om (bestaande) bedrijventerreinen tot een succes te maken, is het wenselijk om bedrijven zoveel mogelijk te clusteren op deze terreinen en dus te laten verdwijnen uit de kernen, het glastuinbouwgebied en het buitengebied.

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk vestigingsgebied voor bedrijven zijn en blijven.

Specifieke uitgangspunten

- We bieden ruimte op het gebied van geur, geluid, luchtkwaliteit en lichthinder, zonder dat dit het goede woon- en leefklimaat van de nabijgelegen woningen schaadt.
- Aan het opzetten van een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) wordt actief medewerking verleend, net als aan het traject Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO).
- Bedrijfsactiviteiten staan centraal. Detailhandel, nieuwe evenementenlocaties, horeca en aan huis verbonden bedrijven en beroepen worden daarom binnen deze gebieden uitgesloten (bijv. kapper, pedicure, schoonheidsspecialist).
- Bedrijfswoningen worden alleen toegestaan als de noodzakelijkheid en doelmatigheid van de woning zijn aangetoond.
- Bedrijfswoningen mogen binnen dit gebiedstype niet gesplitst worden.
- Woningen voor derden (burgerwoningen) zijn niet toegestaan.
- Het (her)ontwikkelen van een bedrijventerrein koppelen aan andere functies en opgaven, zoals het lokaal bergen en laten infiltreren van hemelwater, duurzaamheid (bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen en/of kleinschalige opwek via windinstallaties), het versterken/verbeteren van de biodiversiteit kenmerkend voor gebouwde omgeving en het voorkomen van overlast vanwege langdurige of extreme hitte en droogte.
- Bij het (her)ontwikkelen van een bedrijventerrein is bereikbaarheid één van de belangrijkste pijlers. Bereikbaarheid voor zowel de vrachtwagen, personenauto, voetganger, fietser en het openbaar vervoer.

Kernen

LEGENDA

ALGEMEEN

- Gemeentegrens
- Bebouwing

KERNEN

- Centrum dorps
- Landelijk dorps
- Bestaand stedelijk gebied

Gemeente Kaag en Braassem

0 245 490 980 Meters

N W E S

Kernen

De gemeente Kaag en Braassem bestaat uit 11 kernen. De kernen zijn de gebieden binnen de gemeente waar onder andere veel ruimte is voor winkels, horeca, sport en wonen. Iedere kern heeft een eigen identiteit met eigen karakteristieken. Deze worden per kern benoemd en uitgewerkt in de dorpsperspectieven. Daarnaast worden de kernen onderverdeeld in de sub-gebiedstypen centrum dorps en landelijk dorps.

Als het gaat om het bouwen van woningen geven wij de voorkeur aan inbreiding, maar dit betekent niet dat uitbreiden geen mogelijkheid is. Het buitengebied willen wij zoveel mogelijk open houden, maar aan de randen van de kernen is ruimte voor ontwikkeling. Dit geldt voor alle kernen. Als voorschot op het bouwen buiten de provinciale BSD-contour (de arceringen centrum dorps en landelijk dorps), hebben we zelf een tweede contour opgenomen binnen dit gebiedstype. De lichtere arcering ‘bestaand stedelijk gebied’ op de kaart illustreert wat in onze ogen reeds aangemerkt kan worden als bestaand stedelijk gebied. De logische uitbreidingsruimte bij de verschillende dorpen is aangegeven door middel van pijlen bij de dorpsperspectieven. Bij een eventuele uitbreiding aan de rand van een dorp moet er sprake zijn van een geleidelijke overgang tussen de woonwijk en het open landschap. Oftewel, aandacht voor een goede landschappelijke inpassing. Begin 2021 is de ‘Visie op hoogbouw en inbreiden/uitbreiden’ voor de hele gemeente vastgesteld, waarin alle aspecten aan bod komen waar een initiatief voor uitbreiding aan getoetst zal worden.

Detailhandel wordt zoveel mogelijk geclusterd in bestaande winkelgebieden, zoals bijvoorbeeld het Dorpshart in Leimuiden, het Batehof in Woubrugge of aan de Meerkreuk in Oude Wetering. Binnen deze gebieden, maar ook daarbuiten worden standplaatsen ingenomen. Om een wildgroei aan standplaatslocaties te voorkomen zal er nagedacht moeten worden of en waar er ruimte is voor eventuele nieuwe plaatsen.

Binnen de kernen is er aandacht voor het opwekken van energie op een duurzame manier. Hierbij valt te denken aan zonnepanelen op daken van gebouwen, maar er kunnen ook andere lokale initiatieven ontstaan. Bijvoorbeeld het overdekken van parkeerplaatsen en hierop zonnepanelen plaatsen. Wij staan positief tegenover dergelijke ontwikkelingen, mits passend in de omgeving. Klimaatadaptatie is binnen dit gebiedstype ook een belangrijk thema. Door de hoge mate van verharding en bebouwing kan er in de toekomst steeds vaker overlast komen door extreem weer. Daarom moeten we nadenken over te nemen maatregelen binnen dit gebied.

Wat betreft recreatie willen we zoveel mogelijk inzetten op verblijfsrecreatie met daaraan ondersteunend dagrecreatieve voorzieningen, zoals horeca. Kleinschalige verblijfsrecreatie is mogelijk, bijvoorbeeld een bed & breakfast bij een vrijstaande woning. Grootschalige verblijfsrecreatie is binnen de kernen niet mogelijk.

Wat willen we bereiken?

- Een passende woning voor iedereen.
- Een veilige, leefbare en klimaatadaptieve woon- en werkomgeving.

Specifieke uitgangspunten

- Het wordt wenselijk geacht om (agrarische) bedrijfsbestemmingen in en rondom de kern te wijzigen naar bijvoorbeeld woningbouw, om zo bedrijfsbestemmingen te clusteren op de bedrijventerreinen en het woon- en leefklimaat in de kernen te verbeteren.
- Binnen sommige kernen zijn er karakteristieke gebieden (voorheen: beschermde dorpsgezichten). Denk bijvoorbeeld aan het haventje bij de Witte Singel in Roelofarendsveen, de Julianalaan op Kaag en de Kerkstraat-Veerstraat in Oude Wetering. Deze straatbeelden moeten zoveel mogelijk behouden blijven en dus worden ontwikkelingen in deze linten voorgelegd aan de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit.

Foto: M. De Jong- Camfferman

Foto: J. Kret

Kernen

CENTRUM DORPS

Onder centrum dorps vallen de kernen Roelofarendsveen, Oude Wetering, Leimuiden en Woubrugge. Deze kernen hebben een relatief hoog voorzieningenniveau en inwonersaantal ten opzichte van de kernen die vallen onder het sub-gebiedstype landelijk dorps. Binnen deze kernen is hoogbouw mogelijk, mits passend in de omgeving. Vanaf vijf bouwlagen, dan wel 12/13 meter, wordt er gesproken over hoogbouw.

Specifieke uitgangspunten

- Grootschalige woningbouwprojecten zijn mogelijk. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Braassemerland in Roelofarendsveen en de ontwikkeling van de Grietpolder in Leimuiden. Deze ontwikkelingen zijn mogelijk mits er voldoende maatregelen worden getroffen die rekening houden met klimaatadaptatie.
- Detailhandel concentreren we zoveel mogelijk in de dorpscentra.

Wat willen we bereiken?

- Het in stand houden en verder opwaarderen van het voorzieningenniveau binnen de kernen.

CENTRUM DORPS

Dorpsperspectief Roelofarendsveen/Oude Wetering

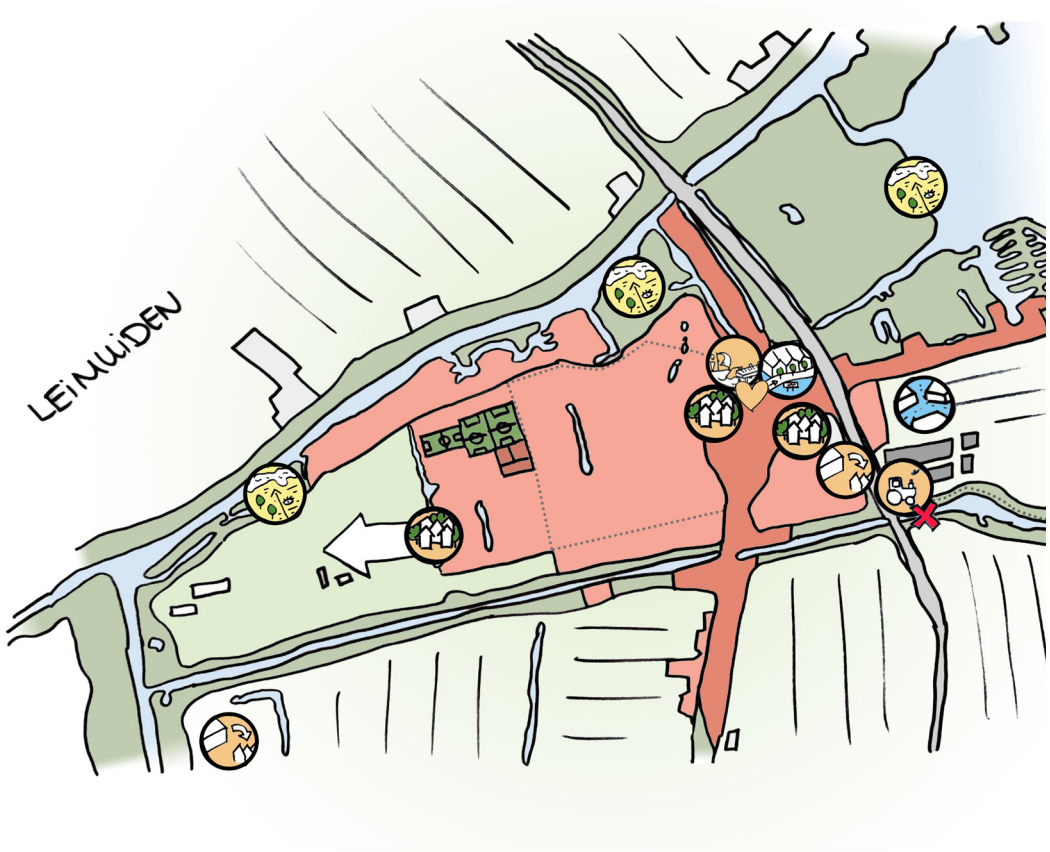
Deze twee kernen zijn feitelijk aan elkaar gegroeid en vormen samen het meest verstedelijkte gebied van de gemeente. Veel van de gemeentelijke voorzieningen zijn dan ook hier gevestigd. Detailhandel concentreert zich in het winkelcentrum Noordplein en Zuidplein in Roelofarendsveen, en ook rondom de Meerkreuk in Oude Wetering blijft er ruimte voor detailhandel. De ‘Braassemboulevard’, die loopt vanaf de Ringvaart, over de dijk, tot aan de Wijde Aa, kan zich nog verder ontwikkelen voor verblijven en recreëren. In een participatietraject met inwoners, ondernemers, verenigingen en initiatiefnemers, is gekeken naar welke recreatieve voorzieningen langs de Noordkade en Galgekade passend en gewenst zijn. Een voorbeeld hieruit is de planvorming voor een zwemplek/-strand, waaraan door een werkgroep van bewoners wordt gewerkt. Bij toekomstige uitwerking van de plannen voor de Braassemboulevard zal er ook aandacht moeten zijn voor wat we op die locatie met (verblijfs)recreatie, horeca en evenementen willen. Meer centraal gelegen in de kern is er veelal horeca gericht op de eigen inwoner en niet zozeer op (regionale) bezoekers. Voor wat betreft Roelofarendsveen-Zuid zijn er aan de oostzijde van het Zuideinde inbreidingsinitiatieven voor woningbouw mogelijk, met uitzondering van de bestaande recreatiebestemmingen. Aan de westzijde van het Zuideinde ligt de focus op een combinatie van woningbouw binnen bestaand stedelijk gebied en recreatie op het achterliggende deel van de langgerekte kavels. Bij iedere ontwikkeling in dit gebied dient aandacht te zijn voor de (reeds bestaande) verkeersdruk op de verkeersader Noordeinde-Zuideinde. Op de grens tussen Roelofarendsveen en Oude Wetering bevindt zich het Sportpad. Een deel van de inwoners beschouwt deze locatie als het hart van de woonkern. Voor dit gebied is met alle betrokken partijen een gebiedsvisie opgesteld waarin sport, onderwijs, kinderopvang, cultuur, wonen en zorg samenkomen voor alle inwoners van 0 tot 100 jaar. De Tweesprong (sporthal + zwembad) zal worden vernieuwd, een nieuw integraal kindcentrum (IKC) zal een plek in dit gebied krijgen en een herinrichting van de sportvoorzieningen zorgt ervoor dat de verenigingen weer toekomstbestendig zijn. Op de vrijvallende scholenlocaties zullen op termijn herontwikkelingen plaatsvinden. Verder vinden er de komende jaren verschillende inbreidingsinitiatieven en herontwikkelingen binnen deze kernen plaats, zoals de realisatie van Woelige Baren en de appartementen bij de nieuwe Tech Campus. Echter, het meest ingrijpend zal toch wel de verdere ontwikkeling van het woningbouwproject Braassemerland.

- Woningbouwontwikkeling
- Inzetten op recreatie
- Horeca gericht op recreanten
- Ontwikkelen boulevard
- Behouden tuinbouwgebieden
- Detailhandel winkelcentra
- Horeca gericht op eigen inwoner
- Sportpad; nieuwbouw sporthal en zwembad
- Ontwikkeling Integraal Kindcentrum

Dorpsperspectief Leimuiden

Leimuiden ligt op een strategische plek bij wegen en water. De relatie met dit water kan meer gezocht worden en mag ook beter zichtbaar worden. Rondom Leimuiden vinden we open landschap. We streven het behoud van dit open landschap zoveel mogelijk na. De scheidslijn tussen bebouwing van de kern en het open landschap kan een groengordel worden rondom Leimuiden. We zijn nog altijd in gesprek met de provincie Zuid-Holland omtrent de realisatie van 'Passage Leimuiden'. Deze aanpassing van de N207 en de ontsluiting van Leimuiden is noodzakelijk, ook om verschillende toekomstige woningbouwplannen mogelijk te maken. Er zijn binnen deze kern al de nodige woningbouwinitiatieven in de afgelopen en aankomende jaren, maar de meest logische plek voor eventuele woningbouw in de toekomst zou nog in westelijke richting zijn. Zo wordt er op dit moment, in samenspraak met de verenigingen die hier gehuisvest zijn (volkstuinen, ijsbaan en scouting), druk getekend aan de Grietpolder-ontwikkeling. Hierbij zullen de verenigingen worden uitgeplaatst naar de polder ten westen van de huidige ijsbaan en wordt er beoogd op de vrijkomende locaties ruim 200 woningen te realiseren. Daarnaast is er een integraal kindcentrum (IKC) gerealiseerd en wordt er hard gewerkt aan een impuls voor het zuidelijke deel van het dorpshart. Ook wordt er gezocht naar een passende entree voor het dorp nu de kerk al enkele jaren is gesloopt. De Willem van der Veldenweg is gereconstrueerd en de gemeente blijft zich inzetten voor een oplossing om zwaar landbouwverkeer uit de kern te weren. Ten slotte wordt de mogelijke herontwikkeling van twee voormalige bedrijfslocaties (Connexxion-terrein en Boot Beton-terrein) met belangstelling gevolgd.

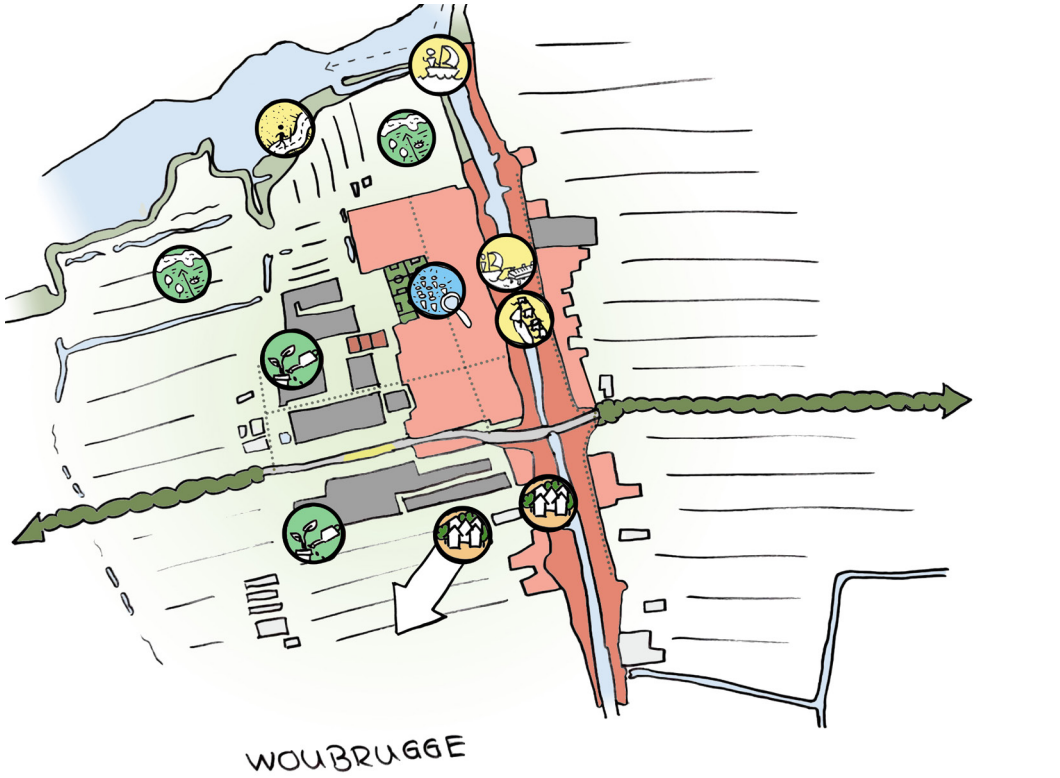

- Woningbouwontwikkeling
- Herontwikkeling Connexxion-terrein
- Herontwikkeling Boot Beton-terrein
- Impuls dorpshart incl. dorpshaven
- Zichtbaarheid en openheid van het water en landschap
- Zoektocht naar passende entree
- Uitbreiding bedrijventerrein Drechthoek II
- Oplossing voor zwaar landbouwverkeer

CENTRUM DORPS

Dorpsperspectief Woubrugge

De meest zuidelijk gelegen kern van de gemeente is ontstaan langs het water. Dit waterrijke karakter zorgt ervoor dat het dorp ook is ingesteld op recreatie en toerisme. Bij het bouwen van eventuele nieuwe woningen in de kern is het van belang om de groene uitstraling en beleving te behouden. De Oudendijksepolder moet open blijven, zowel ten noorden als ten westen van de kern. Eventuele uitbreiding van het dorp zal dan ook voornamelijk in zuidwestelijke richting plaatsvinden. Op korte termijn zal er een integraal kindcentrum (IKC) gerealiseerd worden aan de Cornelis Kempenaarlaan. De vrijvallende scholenlocatie aan de Emmalaan komt daarmee in aanmerking voor herontwikkeling. Waterrecreatie, aanmeren en verblijven is een kans voor het dorp. Fietsen, wandelen en kleinschalige recreatie past ook rondom de kern. Ten slotte blijft de droom voor een tweede ontsluitingsweg van het dorp bestaan.

- Woningbouwontwikkeling met groene uitstraling
- Waterrecreatie
- Uitbreiden wandelpaden en -verbindingen
- Aanmeren en verblijven
- Passantenplaatsen
- Tuinbouwsector
- Open polder
- Ontwikkeling Integraal Kindcentrum

Kernen

LANDELIJK DORPS

Onder het sub-gebiedstype landelijk dorps vallen de kernen Hoogmade, Rijpwetering, Oud Ade, Kaag, Nieuwe Wetering, Rijnsaterwoude en Bilderdam. Deze kernen zijn qua oppervlak, inwonersaantal en voorzieningenniveau minder omvangrijk dan de kernen die binnen het sub-gebiedstype centrum dorps vallen.

Wat willen we bereiken?

- Het vitaal houden van de kernen door het toevoegen van woningen waar mogelijk.

Specifieke uitgangspunten

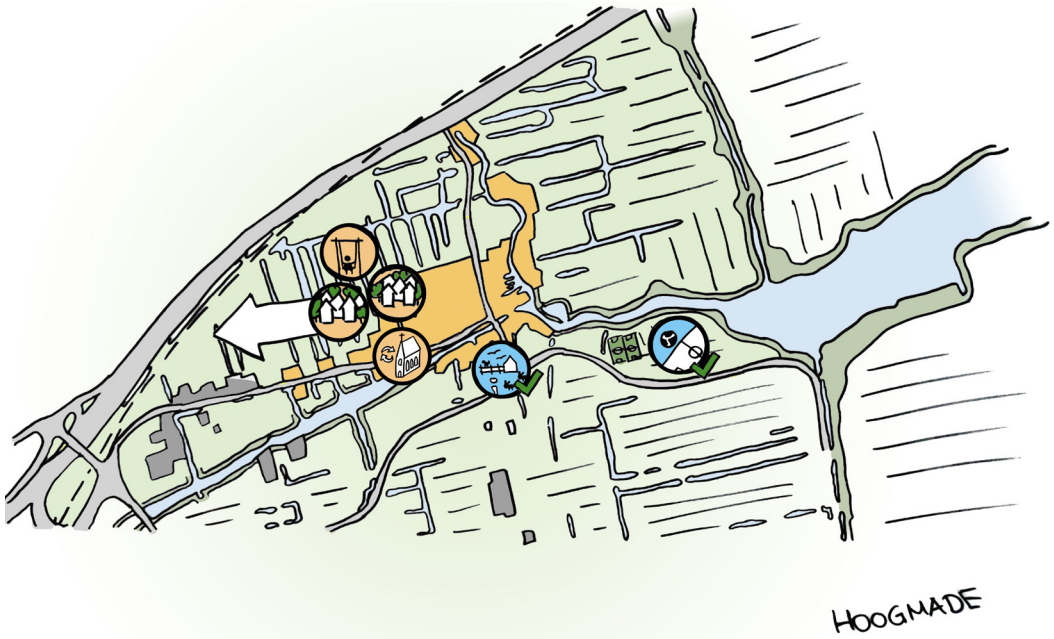
- Ontwikkelingen omtrent woningbouw en voorzieningen zullen moeten passen binnen de aard en schaal van de omgeving en zullen dus kleinschaliger zijn dan de ontwikkelingen binnen het sub-gebiedstype centrum dorps. Dit betekent uiteraard niet dat er helemaal geen ontwikkelingen mogelijk zijn bij deze kernen.

LANDELIJK DORPS

Dorpsperspectief Hoogmade

Onder de inwoners van Hoogmade is er een grote vraag naar uitbreiding van het aantal woningen en gevarieerde woningtypen. Zo zijn er bijvoorbeeld tien sociale woningen gerealiseerd ten noorden van de brede school, zijn de 40 woningen in het woningbouwproject Weidse Wetering gerealiseerd voor zowel starters als doorstromers en zijn er zes vrijstaande woningen voorzien aan het Europaplantsoen. Eventuele toekomstige uitbreidingsplannen zullen zich in westelijke richting ontwikkelen, ten noorden van de Van Klaverweijdeweg. De behoefte naar meer parkeerruimte in Hoogmade is groot, met name rondom het Noordeinde.

Hoogmade wil op de kaart en inwoners en ondernemers zetten zich in voor promotie van het dorp voor zowel inwoners van Kaag en Braassem als recreanten. Behoud van de maatschappelijke, culturele en sportvoorzieningen zijn belangrijk voor het dorp. Na het afbranden van een deel van de OLV Geboortekerk aan de Kerkstraat is er nagedacht over een mogelijke nieuwe invulling van de locatie. Inmiddels wordt de kerktoren herbouwd en worden er in de toekomst enkele appartementen voorzien in de pastorie.

Woningbouwontwikkeling

Herbouw OLV Geboortekerk

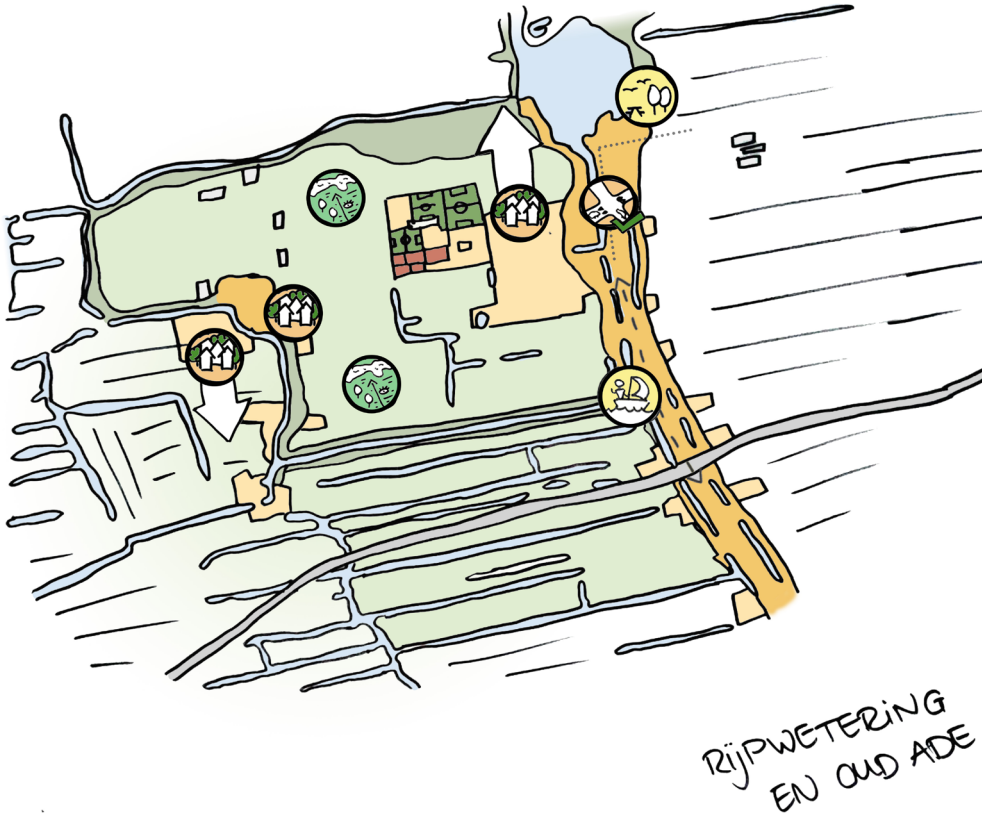
Realiseren nieuwe speelplekken

Beter benutten kinderboerderij

Behouden sportpark

Dorpsperspectief Rijpwetering/Oud Ade

Oud Ade en Rijpwetering zijn twee kerkdorpen met elk een eigen karakter. In de afgelopen decennia hebben zij belangrijke maatschappelijke voorzieningen met elkaar gedeeld. Rijpwetering-Noord en de zuidrand van Oud Ade worden door ons nog steeds gezien als potentiële uitbreidinglocaties voor woningbouw. De verhuizing van hockeyclub Alkemade van het Hertogspark in Rijpwetering naar het Sportpad in Roelofarendsveen biedt op termijn mogelijkheden voor herontwikkeling in de vorm van woningbouw. Bij het bouwen van nieuwe woningen is het van belang dat alle doelgroepen die een huis zoeken worden bediend. De lokale economie van de dorpen is te versterken door de agrarische oorsprong en recreatie met elkaar in verbinding te brengen. Daarnaast is er aandacht voor enkele verkeerssituaties om deze te verbeteren of nieuwe recreatieve routes te creëren.

- Potentiële woningbouwontwikkeling
- Nieuwe recreatieve routes
- Inzetten op recreatie
- Agrarische landschap koppelen aan recreatie; versterking lokale economie
- Verbeteren verkeerssituaties

LANDELIJK DORPS

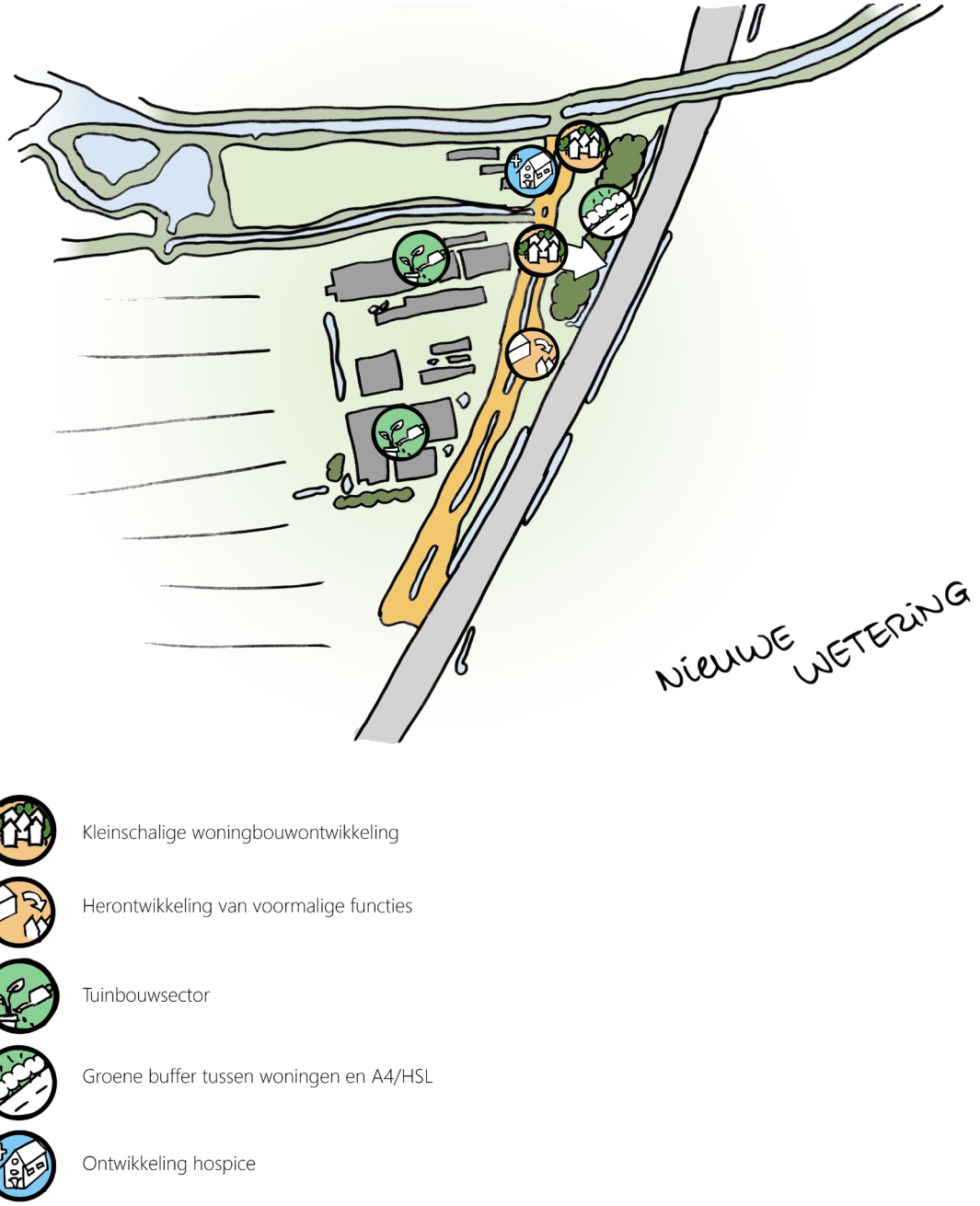
Dorpsperspectief Kaag

De ligging van Kaag op een eiland maakt het dorp uniek ten opzichte van de andere kernen. Temeer omdat Kaag - Buitenkaag zich bevindt op het kruispunt van twee gemeenten en twee provincies. Belangrijkste uitgangspunt voor deze kern is dan ook het behoud van het bestaande karakter. De veerpont, het beschermd dorpsgezicht en het open landschap verdienen het daarbij om expliciet benoemd te worden. Daarnaast is ook de scheepswerf Royal Van Lent Shipyard, die omvangrijk en nog volop in bedrijf is, kenmerkend voor het eiland en het aangezicht vanaf Buitenkaag. De veerpont zorgt ook voor beperkingen, want de druk op de pont en de Julianalaan is hoog. Echter, van een brug en/of een rondweg op het eiland is op dit moment geen sprake. De druk op de pont maakt dat de uitbreidingsruimte van het aantal woningen beperkt is. Op dit moment zijn er vijf (potentiële) woningbouwontwikkelingen bekend: de herontwikkeling van Hotel Orion (Julianalaan 19-19a), Julianalaan 55, 55a en 57, Julianalaan 68-70, de herbouw van appartementencomplex Eijmershof (Beatrixlaan 42) en de herontwikkeling van de voormalige camping (Irenelaan 3a). Deze ontwikkelingen bevinden zich elk in een verschillend stadium. In overleg met de initiatiefnemers brengen we de plannen in procedure. De wens van veel bewoners op Kaageiland is het toevoegen van openbaar groen en/of extra parkeerplaatsen. Ten behoeve van het behoud van het karakter van het lint langs de Julianalaan worden eventuele ontwikkelingen voorgelegd aan de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. Daarnaast wordt er ingezet op het behoud en waar mogelijk versterken van de recreatieve faciliteiten op het eiland. Ideeën voor het verbeteren hiervan zijn nieuwe wandel- en/of laarzenpaden en het toevoegen van aanlegsteigers ten behoeve van passanten. Het uitbreiden van het aantal bedrijven en bestaande evenementen (zowel in volume als in aantallen) is niet gewenst.

Dorpsperspectief Nieuwe Wetering

De identiteit van Nieuwe Wetering wordt grotendeels bepaald door de tuinbouwsector. Enkele kleinschalige woningbouwplannen staan op de planning en zullen zorgen voor herontwikkeling van voormalige functies (o.a. het cultureel centrum) en voor verdichting van de bestaande linten. Aan de noordzijde van Nieuwe Wetering staan twee concrete woningbouwprojecten op stapel: ‘kavel 2’ (CPO-project Regenboogweg) en ‘kavel 5’ (woningbouw De Bult). Met de komst van een hospice is een lang gekoesterde wens in vervulling gegaan. De logische uitbreidingsruimte van deze kern in de toekomst is eventueel naar het oosten, maar het behoud van het huidige karakter en de groene buffer tussen de woningen en de A4/HSL zijn ook belangrijk voor deze dorpskern.

Kleinschalige woningbouwontwikkeling

Herontwikkeling van voormalige functies

Tuinbouwsector

Groene buffer tussen woningen en A4/HSL

Ontwikkeling hospice

LANDELIJK DORPS

Dorpsperspectief Rijnsaterwoude

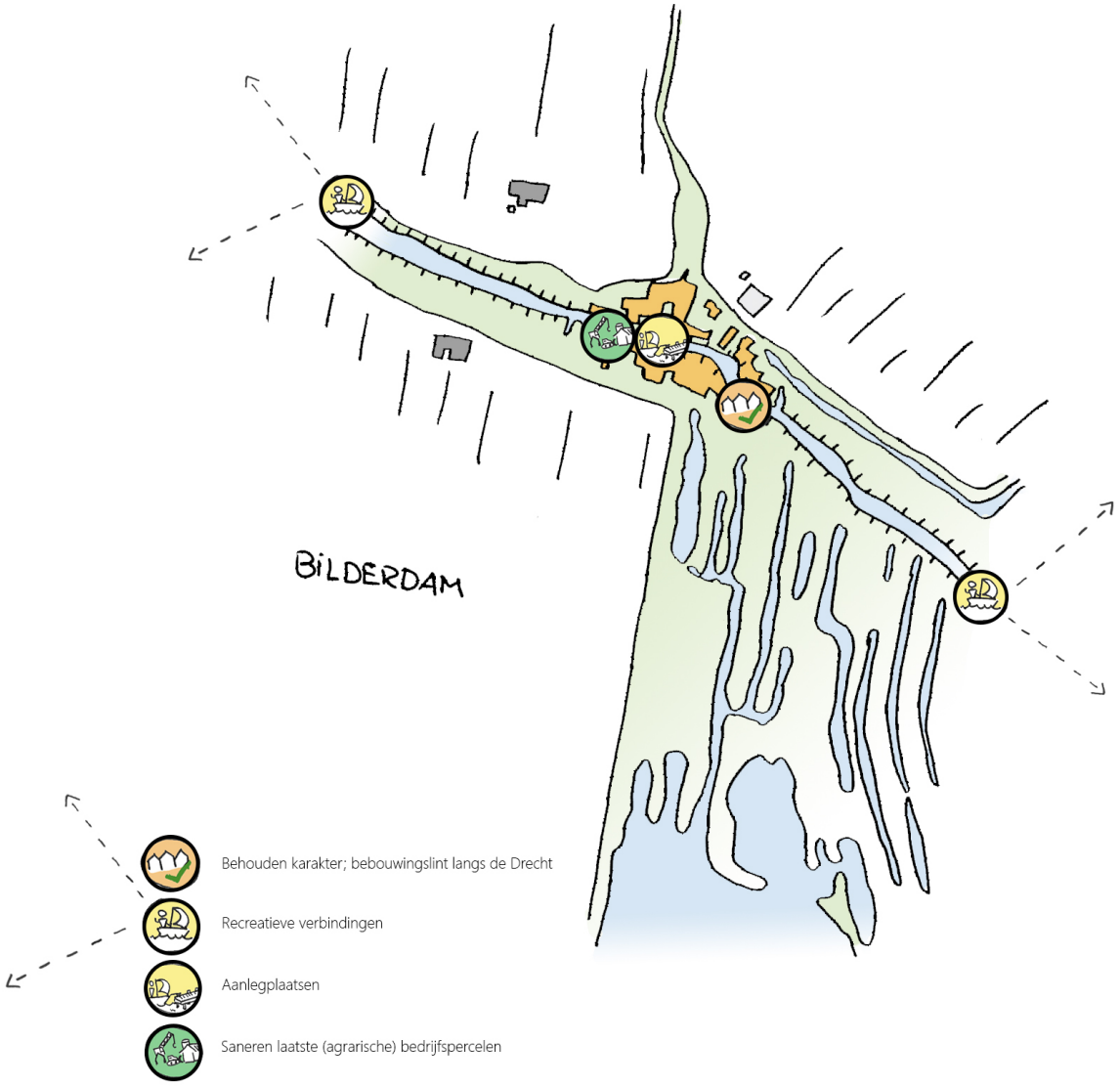
Ook voor Rijnsaterwoude ligt de nadruk op het behoud van het bestaande karakter. Er wordt bijvoorbeeld veel waarde gehecht aan het behoud van de karakteristiek van de entrees van Rijnsaterwoude aan zowel de noord- (boezemlint met doorzichten naar open landschap) als zuidzijde (bomen) van het dorp. Het toevoegen van woningen is van belang voor het dorp, om het integraal kindcentrum (IKC) in de toekomst voor het dorp te behouden en vergrijzing zoveel mogelijk tegen te gaan. De woningbouwplannen beperken zich voornamelijk tot verdichting binnen de dorpsranden. Zo is het voormalige gemeentehuis dus omgevormd tot IKC in combinatie met tientallen woningen en bieden de vrijkomende locaties vervolgens eveneens mogelijkheden tot kleinschalige woningbouw. De logische uitbreidingsruimte van deze kern in de toekomst is eventueel naar het westen, tussen Suyderbon en Woudse Hout/Kalmoeslaan. Rijnsaterwoude is gelegen dicht langs de oevers van het Braassemermeer. Daarom juichen we de potentiële revitalisatie en/of herontwikkeling van de verschillende jachthavens toe. De Herenweg is gereconstrueerd en we zetten ons in om sluipverkeer zoveel mogelijk tegen te gaan.

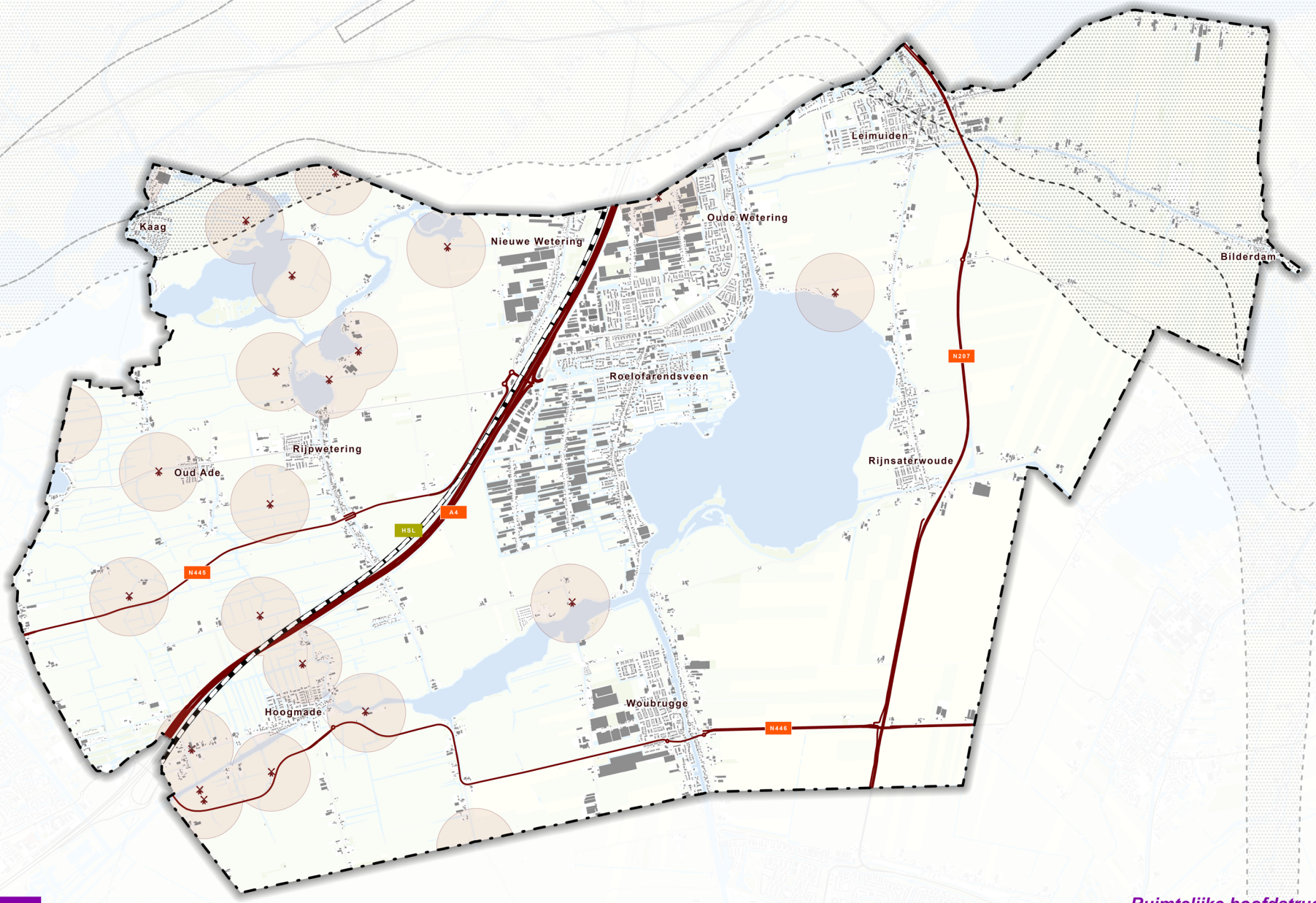

LANDELIJK DORPS

Dorpsperspectief Bilderdam

Dit buurtschap bestaat uit een bebouwingslint langs de Drecht en heeft nadrukkelijk binding met dat water. De omgeving van Bilderdam is daardoor ook aantrekkelijk voor recreanten. Er moet daarom aandacht zijn voor recreatieve verbindingen met omliggende gemeenten. Het is wenselijk de laatste (agrarische) bedrijfspercelen ter hoogte van Bilderdam te saneren om zo het woonlint te versterken. Het behoud van dit kenmerkende karakter staat daarbij voorop.

Ruimtelijke hoofdstructuur

LEGENDA

ALGEMEEN

- Gemeentegrens
- Bebouwing
- Molens
- Molenbiotoop

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

- Spoorlijn - HSL
- A4
- N207, N445 en N446
- Geluidcontour Schiphol

Kaag en Braassem GEMEENTE

0 245 490 980 Meters

N W E S

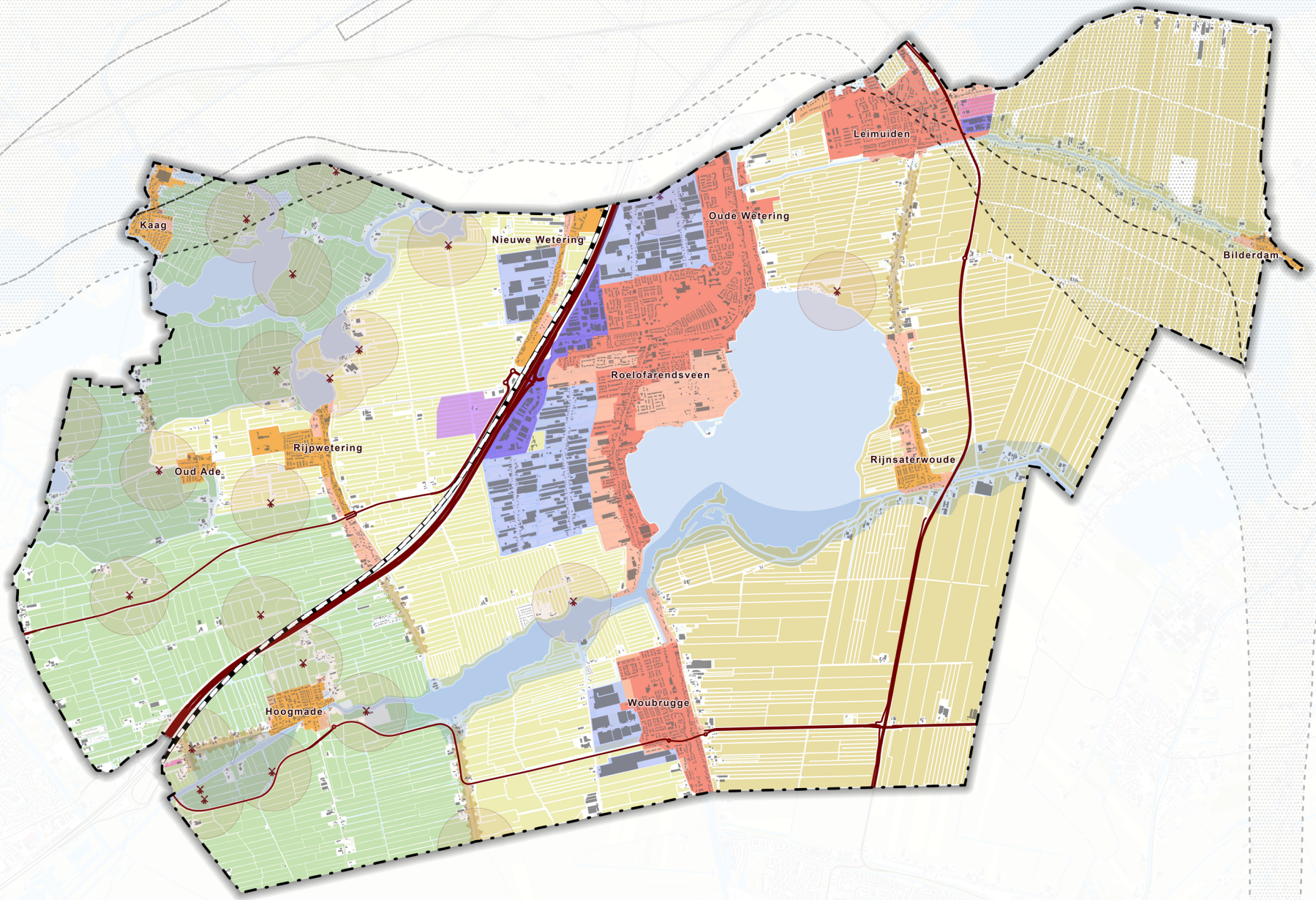
Infrastructuur en beperkingenzones

De A4 en de naastgelegen HSL doorsnijden de gemeente. Deze infrastructuur is dan ook sterk aanwezig in het landschap, vooral door de hoge geluidsschermen. Vanaf de buitenkant werkt dit soms vervreemdend en verstoort dit de landelijke rust. Vanaf de snelweg is echter duidelijk zichtbaar dat onze gemeente onderdeel is van het Groene Hart. De bedrijven langs de rijksweg A4 gebruiken hun zichtlocatie optimaal. Op de bedrijventerreinen is immers ruimte voor hogere bebouwing, zendmasten en reclame-uitingen.

Kaag en Braassem kent een gunstige ligging aan de rijksweg A4 en vlakbij de A44. Daarnaast lopen de provinciale wegen N207 (tussen Bergambacht en Hillegom), N445 (tussen Leiderdorp en Roelofarendsveen) en N446 (tussen Leiderdorp en Ter Aar) voor een deel door onze gemeente. De goede ontsluiting van en naar rijks- en provinciale wegen biedt bedrijventerreinen en glastuinbouwgebieden logistieke mogelijkheden.

Ten slotte hebben we nog te maken met enkele beperkingenzones. Allereerst de geluidcontouren van Schiphol. De regels die hiervoor gelden staan in het Luchthavenindelingbesluit (LIB). Voor de gebieden die binnen die zone vallen gelden beperkende bouwvoorschriften en specifieke eisen voor de onderbouwingen van bouwinitiatieven. Het voornemen vanuit het Rijk is dat de contouren die staan opgenomen in het LIB worden aangepast. Voor onze gemeente lijken de contouren vooralsnog kleiner te worden. Deze voorgenomen wijziging maakt dat het makkelijker wordt om bouwinitiatieven van de grond te krijgen in de kernen aan de Vriezekoop en de Herenweg van Leimuiden. Planning is dat deze wijziging vanaf 1 januari 2024 ingaat.

De tweede soort beperkingenzone is de molenbiotoop. Om de molens liggen cirkels van elk 400 meter om het zicht op de molen en diens windvang te beschermen. Binnen een straal van 100 meter gelden nog striktere eisen voor nieuwe bebouwing of beplanting. De regels die hiervoor gelden komen rechtstreeks uit de provinciale omgevingsverordening. Ontwikkelingen binnen de molenbiotoop zijn mogelijk mits de vrije windvang en het zicht op de molen niet verder worden beperkt.

LEGENDA

ALGEMEEN
- Gemeentegrens
- Bebouwing
- Molens
- Molenbiotoop

RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR
- Spoorlijn - HSL
- N207, N445 en N446
- A4
- Geluidcontour Schiphol

BEDRIJVENTERREIN
- Bestaand
- Ontwikkellocatie
- Zoeklocatie

BUITENGEBIED
- Drechtzone
- Kagerplassengebied
- Wijde Aa zone
- Water
- Droogmakerij (klei)
- Droogmakerij (veen)
- Veenweide
- Agrarische linten

GLASTUINBOUW
- Duurzaam glastuinbouwgebied

KERNEN
- Centrum dorps
- Landelijk dorps
- Bestaand stedelijk gebied

Gemeente Kaag en Braassem

0 245 490 980 Meters

N
W E
S

Path: J:\623\126\003-Projectresultaat\GIS\Omgevingsvisie Kaag en Braassem 2023.aprx

Foto: G. Liem

Foto: R. Looijenstein

COLOFON

Tekst
Gemeente
Kaag en Braassem

Foto's
Fotowedstrijd

Kaartmateriaal, illustraties en vormgeving
KuiperCompagnons

januari 2024